

VANGÉL DEL SAN MATÉ

KÖNTÀD SÖ A PRESAPÓK – KO' RIERENSA E KONFIDENSA

de 'l Gresta Suàrd

A LA FI DEL MCM DOPO KRIST

IN BERGAMÀSK DE PROA

Ecco, in omàggio, campionatura di come il racconto potrebbe trovarsi sulla carta con grafia tradizionale imprestata (dall'italiano corrente; ossia, un'altra delle tante grafie adottabili... non certo la più universàl-idònea):

"A l'g'a dicc(i) issé lü. Chèi là, dèla córt dèl rè i s'è 'nviàcc(i) iglià a Bètlem', è i è gnac(h) istàcc(i) cóntécc'(i) assé, po', è i a mètit só (zó?) dèànté al is/cèti i sò bei règài pèr ól gran rè chè l'sarès dèèntàt dè sigür', al sò tép... A l'gh'ia sò, 'l Giòàn, ü sac(h) imbastit sö dè péi dè camèl... Dènàcc(i) a 'l Signùr... A òna braa sùèna (zùèna?) gh'è nassit ü s/cèti, è 'l sò bráo murùs..."

*Bon: chi preferisce così, ha licenza di "riversare",
e suggerire gli "accorgimenti ùtili".*

Auguri (al "bergamasco sulla carta", e ai bergamaschi nel mondo).

INDES D'I KO

- 3 PREAMBOL ~ Ko Ü
- 4 Ko Du : KI ĚL, PO... KE' SCET KE
- 6 Ko Tri (+ Kuater, p. 7) : OL GOÀN BATESADÛR
- 9 Ko Sik (+ Ses, p. 14; + Set, p. 16) : LA MANERA DE ĚS BEAC
- 18 Ko Ot (+ Növ, p. 20) : KUAK MIRÀKOI
- 23 Ko Des : (+ Öndes, p. 25; + Dudes, p. 27)
- I SO [AMĪS E PARĚC] ~ OL SABAT ~ PRIM ESEMPE
- 30 Ko Tredes (+ Kuatordes, p. 35) : AMÒ PAROLE... MA POA PA
- 38 Ko Küindes (+ Sedes, p. 40; + Dessèt, p. 42) :
- LEGE A 'L KONTRARE ~ SEŇAI
- 44 Ko Desdòt (+ Desnöv, p. 47) : SCEC ~ PERDÛ ~ SPUSÀC
- 49 Ko (V)inte (+ Vintü, p. 51) : OL REŇ KE L'DIS LÛ ~ TRÀPOLE
- 54 Ko Intedù (+ Intetri, p. 56; + Intekuater, p. 59; + Intesik, p. 62) :
- POER PROFĚC ~ TRIÓNŇ ~ I DE DEL GÖDESE
- 64 Ko Intesés : ÖLTEMA SENA ~ TRADIMÈNT
- 69 Ko Intesèt : ENERDĚ SANT
- 73 Ko Intòt : DOPO LA SO PASKUA DE LUR EBRĚ

..... istruzioni di lettura / manéra dè lèsèl sò :

a, b, d, f, l, m, n, p, r, s, t, v : lètre tüso “italiane” (come “italiano”)

à = tònica; â : in voci imperative; ǎ = voci di verbo “avere”

b : a fine parola, pronùncia “p”

c : leggi sempre “c” come in “ci, ce” [*per “ca, chi, che” trovi*]

κ, K : come in “ca, co, cu, chi, che”

d : a fine parola, pronùncia “t”

e : “è” larga; ě = voci “èssere/avere”; è = tònica; è̇ = in voci imperative

e E: “é” stretta; é = tònica; ě in voci di verbo “èssere”; é̇ = imperative

g, G : come in “gi, ge”; finale di parola leggi “c”

g, Ĝ : come in “ga, go, gu, ghi, ghe”; finale di parola, leggi “k”

i : “i” di “istinti”; ì = tònica; ĩ = voci di “avere”; ĩ̇ = voci imperative

ĩ : come in “più, già, fiocco, mediatore, ...”

ĭ : come in “foglio, vegliare, egli”

η, N : come in “legna, maligno, ignorare”

o : come “ò”, aperta, larga; ò = tònica; ò̇ = voci imperative

o, O: “ó”, chiusa, stretta; ó = tònica; ó̇ = voci di verbo “avere”

ö : come francese “eu/oeu”; ô = tònica

s : come in “esosi”... non “sospirata”; finale, leggi “e_{sse}”

u : come italiana “ugo, gufo, Però” e francese “ou”; ù = tònica

u : come in “qui, sguardo, frequenza, seguire, quando”

ü : come in “würstel, e francese “u” netta; ÿ = tònica

v : finale, leggi “f”

parole ordinariamente “piane”, salvo accento tònico espresso

“l” : avanti consonante = vocale “a, i” soppressa

o' = ol; a' = a l; de' = del; sö = sö ol; ko' = kon ol; é = vieni!; à/á = va!

altri aiuti di lettura/dicitura in “pèr ol dumela è pasa : teoria” p. 77-91-96-102

PREAMBOL

La storia ke va kōnte sō ke adès me dopo ìla skoltada de tace, k'i n'n'ě stac prima i atùr e i testimone drec, e dopo i ā portada dre fedél in kōr e 'n gir per ol mond, a l'ě ōna storia del mond e per ol mond, mia adoma la so storia de lur, o ōna d'i tate del so poer pais. E meno amò l'ě ōna storia 'nventada per fa 'ndormentà i neudì o per vend ü bel liber: ke, alura, bisoṇaa e s'püdia kōntà sō ergót de mei, de piō aleger e mägiko, de sta a pari almén kon tate d'otre bele storie a 'l mond, ke pias a tōc e skōmoda nisŭ!

Kesta ke però, de storia, l'ě epida po l'ě 'ndaca issé, e püdi be ed a oter se l'ě restada o la resterà apena sō i liber, o se l'ě staca e l'ě buna amò 'nkō de ultà ōna eta, ü pais, e poa ol mond intrég: tat a tōla sō delbù a kōr... kuat a üli fa senza, o faḡa kontra!

Dem a ed, dokà, adès.

Ko Ü – Du : KI ĚL, PO... KE' SCET KE

[1]. A fa sō ü kōnt a memoria de kel ke g'ě stac iskriid so indela storia d'i Ebré, a parti de l'Abràm, ol prim ebré, a ep a 'l Gesù (ke m'sa met dre a parlà adès ke noter) g'ě stac indelmès tre olte ü kuatordes generasiù: kuatordes de l'Abràm a 'l re David, kuatordes de 'l re a la fi del rep, k'i ě finic tōc presunér a Babiloṇa, e amò kuatordes de iura a i de ke m'dis ke adès noter: però mè a di ke, 'nsem a kel d'i Patriàrk, a g'ě stac det a de 'l sang mia tōt ebré, pa prope tōt “sant”. Ma, amen. Tōcimanere, èkola, la filena l'ě faca e finida: e de 'l Gesù a 'nda aante l'ě turnada erta per tōte i nasiù del mond.

Kel ke m'kōnterà sō ke adès noter de' scet del David e prima scet de l'Abràm (ke l'ě po stes de di kel ke l'ā fac deentà ira kel ke g'ěra stac imprometid per la so set) a l'ě mia adoma ü laùr sōcedid e basta: ma ü laùr ke prope tōt ol mond a i a spetaa samò de semper; in partikolàr, i Ebré i ga l'sia benone ke l'g'ia de sōcéd, ke tace d'i so proféc i n'n'ia sa kōntàd sō tate olte, 'ntra ōna generasiù e l'otra d'i so de lur, prope, kuando k'i ěra sbatic insà e 'là k'i faa mia tat gödese deante a 'l Sijùr ol so Dio, e kuando k'i ga raa a ěs padrù de ergota, ke 'l so Dio ol Padrù de tōt i a perdunaa e i a benedia sō amò turna.

Kelkelè, èkola, prope dre a töt kel ke s'köntaa sö e ke g'ëra a be skriid so e i sa spetaa 'n fidüca, a öna braa süena g'ë nasid ü sceti e 'l so brao murüs a i ä po capàc in ka lü, e ña a fal aposta i ëra töt du de la trebü del re David, e ñak a fal aposta o' sceti l'ë nasid mia a 'l so pais de lur du, 'ndok'i staa de ka, là a Näsaret: ma l'g'ë nasid intàt ke lur du i ëra là a Betlèm per vergót... pöl das a per fermàs là kuak aņ.

2. A m's'ëra a 'l tep del re Eròd l'Asmoné (ü scet del Esaù, mia del Gakòb), kela bestia, prope, ke la sbranaa i so scec: e gösto 'n kei de là, g'ëra riad insà dei oter re de luntà, ke i ëra 'n vias dre a öna stela nòa, k'i ia est a nas là a i so pais de lur, e i s'ëra po inkontràc a kórega dre: i sa disia issé ke 'sta stela la g'ävrès fac ved ü gran príncepe ke l'ëra nasid de куак bande, destinàd re grand per ol mond: e dokà l'g'ëra d'ës iscèt d'ü re là 'n gir.

Ol Eròd e i so (abekè lü l'ëra ñak ebré, e dokà samò per kel tace d'i Ebré i a edia malvontera asé) a i ä fac istödià be tôte i so Skritüre ege d'i Ebré: e i g'ä gösto troad det ke ü re güdé a l'sarès nasid là a Betlèm [*“e te Betlèm ta serèt ña piö te l'öltem pais de Gödea: de te, pais de 'l pa, l'veperà fo per la me set ...”* l'era dic ol Miké; po kuak iskrià a kort a l's'ë regordàd a del Balam profét, la so stela del Gakòb e la kuruna del Israël]: alura, l'ä mandàd là kei re magi là a ed e a faga unür, s'i a troaa, ke lü l'ga sarès epid viadré söbet dopo, a fa la so part (a l'g'ä dic issé lü: ma tat k'i ga kredia... i g'ë 'ndac dre nisü, ña per unurà ña de spià). Kei là, de la kort del re i s'ë inviàc ilà, e i ë stac po kontéc asé e bei sigür, ke i ä est a kompariqa amò la so braa stela, finà là a Betlèm. E là, fac sö be du könc kol lünare piö i nöe del post, i ä troad là ol Gesù apena nasid kola so mader e 'l Gosef: e denàc a lur i ä po fac i so brae adorassiù, a lodà 'l cel per ol gran re ke l'sarès deentàd de sigür ke' sceti là a 'l so tep, dre a kel ke g'ëra stac fac saì a lur: a i ä incensàd sö, i ä onsid sö ko' 'mponi de mira e i g'ä regalàd ü bracalèt dor. Po, fac ü fali de festa kola pòera set del paisèt, beac lur e l'ànima so... i s'ë metic dre a turnà a ka soa, ke la stela l'ëra a skomparida deltöt, uramai; ma i s'ë sentic in kór k'i g'ia mia de pasà de là amò de l're Eròd: però, i g'ä mandàd a di ke lur i ia be troad kel ke l'sarès istàc re dopo

de lü, ma ke però finadès l'ëra in pràtika adoma ü neudì tat picinì... e dokà de tepel de könt, e reṇà lü per tat tep amò, intàt, onèst e benedèt: e poa lü, naturàl, i g'ã fac vī amò ergót de regàl. 'Nda a sai po, se là d'i so bande de lur dopo almén per impó de ap a s'sa sarà köntàd sò ergót de stela vias re bambì e regai. Po vā a sai, ak, se l'sa n'ë regordàd ol Gesù, de köntagel sò lü a ergü, o se l'g'ë tokàd magare a la so mader, dimel, dopo.

Ol Eròd però... apena ke i ã said, kela bröta besca purusa ke l'ëra, poer marter a lü, a l's'ë ofendid, stremid, e 'nföriàd töt insema, po l'ã fac söbet la so part a la so manera, de fa ed be ki ke komandaa, là: per tö fo ü so luntà neud ke l'g'ia gösto üd dre a kel tep là de kele bande là, po portaga via a kela bröta set là i tesór ke de sigür i g'ia lasàd là kei ssior là forestér... a l'ã spedid ilà öna skuadra de sgeri (certo estic sò de brigànc, o de samaretà, o de felesté: va a sail, adès...) ke là aturen a Betlèm a i ã fac det ü macèl de sceti, a robai fo d'i so ka, ü kuak a lasai là morc, kuakdǔ a portai via de èndei.

Però... dopo la facenda d'i re stroleg, indaca via la so karoana de lur, poa 'l Gosef e la Maria ko' sceti i ëra 'ndac via 'mpo a la svelta de là, ke i ïa fac ü bröt insòp... e per i càkole e i 'nvidie 'n pais; e poa lur i g'ëra indac dre a öna karoana, ke la 'ndaa 'là fin'a 'l Gito... 'ndokè samò de tat tep a g'ëra là 'mpo de ebré a laorà, ke g'ëra là 'nfin'a ü dom per lur, in mes a kei d'i gisià. E issé, aturen a Betlèm kel an là impó de famee, 'nsem a kela d'ü so luntà parét del Eròd, g'ã tokàd löcà asé, per i so poer isceti: kompàp ke (ülü o mia) l'ëra stac sa skric so de 'l Geremì a kel! Ma però, mia la Maria e 'l Gosef: ke 'nvece i ë po stac là 'ndel Gito finakè i ë stac isàc de turnà 'ndre, ke i so erem i s'ëra portàd sota tera kela bela karoṇa là de re.

E dokà (komà 'l Mosè: mort kei ke i a ülia lü mort) lea sò e turna 'ndre: però... a sent ke là 'n Gödea g'ëra 'ndac sò re amò ol piö karoṇa d'i scec iskampàc de kela bröta rasa là (ke i romà i a manderà po via lur delé kuak ap), ol Gosef... g'ë parid mei kambià aria: e dokà, l'ë 'ndac là amò kola so Maria e scet a 'l so pais ke i ëra stac murüs e murusa, a Nàsaret. Ke issé po, kol Osé “cameró 'nsà 'l me scet de 'l Gito”, l'ë deentàd vira a kel oter laür predic e skriid samò de tat, Isai: nasid sé a Betlèm del pa e del David,

però camàd de suernòm “ol naseré”, e po ак “ol galilé”. E là a Betlèm, ol Gesù... i s'è piö ꝑa regordàc nisŭ de lü (ma kei poerèc là i g'ŭa a skuase resù de maledil, lü po i so re epic insà a troàl); e lü l'ga s'è ꝑa mai fermàd là a predikà o a fa miràkoi, indei so vias.

Ko Tri – Kuater : OL GOÀN BATESADÛR

3. La so storia de om, però... dopo ke l'è stac ü brao scet e ü brao suen in ka fin'a i so bei trent'ap, la sa tō fo de tōte i otre adoma dopo ke öna olta l'ä 'nkontràd ol so küsì, ol Goàn del Saker, kuando ke l's'è metid dre a predikà e a batesà, dre là a 'l desèrt, in Gödea e dre a 'l Sordà.

A l'ga disia issé a tōc de konvertis a la svelta, ol Goàn, ke “ol rep” a l'ëra uramai a i porte: kel rep benedèt (...kel benedèt rep!) κ'ì spetaa de tat, uramai. L'ëra lü, difati, la üs ke l'ŭa predic ol Isai ke l'ävürs vusàd sō amò de 'l desèrt de preparaga la via a 'l Si-nür... de 'ndresaga so i sentér, ke l'sarès a riàd prest.

A l'g'ŭa sō, 'l Goàn, ü sak imbastidsō de pei de kamèl e öna sentüra de küràm komà l'Eli a skapà via de 'l reativ ol Akab; a l'maiaa skuase adoma ke mel selvàdega e sa-iòc röstic, ke dre a 'l desèrt i è gros kompàn d'i oe dre a 'l lag: e tace po tace i kuria là de lü, de tōte i bande aturen, Gödea, kapitäl, rie de 'l Sordà: e i sa faa po netà de lü det indel'akua, intàt κ'ì kōntaa sō opŭ i so pekàc, po i pregaa 'l Si-nür de perduuai.

E kuando ke l'vedia dei skuadre de farisé e sadüsé ep là poa lur a fas laà so, ol Goàn a l'ga disia issé: – Bröte lépere a oter! Va sigürel ki, oter, de skampaga poa oter a la gösta rabbia ke ria fò, e!? Ardì dokà de fai ved, i fröc dela osta penitensa; e 'nkredis mia de 'nda a ultà sa, oter “a m's'è scec de l'Abràm, noter... g'è mia perikol!”. Va l'dige me, ke poa kele prede morte ke, se l'völ ol Si-nür, i camerès l'Abràm so pader piö be de oter: ma 'nvece tace bei piantù pie de foe e basta i sarà rasgàc so a la svelta uramai, ke fröta buna i n'na da ꝑa mai, e i sarà adoma bu de leþa de brüsà! Stim atènc be oter, ke me va came ke a laàs so ke 'ndel'akua in sepàl de penitensa: ma l'è dre a ep insà, dopo de me... ergŭ ke l'è oter ke me, a konfrónt, ke poa me ga lee samò ke adès tat de kapèl:

stì atènc be a lü oter, ke l'va camerà lü a laàs so kol fõg, mia adoma kol'akua, e a kon-vertis delbù a fati, mia sul ke a parole! Stim be atènc, oter: ke l've fo lü a fa ent sö l'era ...de sernì fo ol so brao formét, de met via de banda per fa 'l pa... e la so kröska ke ansa töta per brüsala töta det indela so fornàs! –. Prope issé, èkola.

E prope 'n kei de là, de la so Galelea g'è riad ilà a 'l Sordà poa 'l Gesù e l's'è metid là 'n fila poa lü komà per vës laad so d'i pekàc kompàn de töc. Epiid ke ga tokaa a 'l Gesù, ol Goàn l'è a 'mpo restad interdèt, persüàs kom'a l'èra ke ol Gesù l'èra epiid beoter ke per metes insèm a i pok de bu, ma pötòst per güdikai e kondanai: e l'faa a 'mpo de storie, e l'vülia fas fa la fatüra prima lü de 'l Gesù; ma, gösto in kel momènt là a s's'è sentid òna trunada: ke a lur du e po a tace d'oter g'è sömead de sent a di de 'l volt “adil ke ol me scet, ol me bepani: de lü me g'ò adoma de antàs!” (amò Isai).

Ol Goàn, dokà, l'sa decidia pamò mia: iura ol Gesù l'g'ä fac:

– Buna, t'èt sentid be a te... a? Me l'ò sentid ke de te, küsi profét: e te, dokà, fà kel ke ta g'èt de fa... ke dopo sé po ma tokerà a me –.

Issé po l'deentaa ira kel ke l'èra göst: sarès a di, ol Gesù deante a töc a l'ga daa ato a l'ovra santa del Batesadür, e 'ntat de lü ga n'venia kompàn d'òna presentasiù in piena régola deante a la set ke la faa penitensa. E 'ntat ke 'l Goàn dokà i a “batesaa” kompàn d'i oter, a g'è epiid fo ü scarù de sul, e 'nsem a l'g'è pasad sura po l'g'è gulad inturen a 'l ko ü kolómb töt biank (ke issé ta n'vedet sé e no ü 'n veta!): ke lur du i ä po kapida: la us de prima l'ya mandad so ün oter sepàl, ki ke ülia kapi. E 'l Goàn, dopo, a l'g'ä köntad sö töta a tri o kuater d'i so amis k'i ga 'ndaa dre e ke i a skoltaa amirac, per imparà.

4. Söbet dopo 'l fato, dre a kela us là e a kel oter sepi del kolómb, ol Gesù l'è stac portad a 'nda là 'n mes a 'l desèrt: indoke là l'è stac metid a konfrónt a kon dei otre us e kondei oter sepi prope per lü. A la fi del so bel desü 'n kuarentena, natüral, a l'g'ä üd oter ke fam: laür de fa deentà pa i prede: “ke, se l'vülia, l'püdia a sensoter, a ès kel ke l'èra lü, o no?”, l'g'ä fac pensà 'l diaol. Ma lü però l'ä mia ülid fa söbet ü mirakol a so

pro: ke l'sia be lü fidàs de ki e maià kosè, per vës kel ke l'vülia ës! Alura, 'sto diaol... töl sö de pis de 'l so desèrt, menel sö là sö 'l post piö olt d'i müre del Dom, po diga issé de bötàs so: “ke, a ës kel ke l'ëra lü, l'sarès ateråd so de sigür sö i ale d'i àngei deante a töc... o no!?”. Ma 'l Gesù, amò, l'ã mia tilid traga fo a forsa ü mirakol issé a i àngei e a 'l Sijür, abekè de sigür i ävrès benone a püdid fal, per lü, pò metel so là deante a töc kompàn d'öna piöma, per vïga indün amen la so bela kuruna de re: però, imaginàs: ki ke ölerål diga lü a 'l Sijür kel ke l'g'ã de fa o mia, Lü, e?! Mia jamò kontét, ol so diaol portel sö sö la sima piö olta de töta la regù, po faga ed tace reàm tötaturen, koi so rege e palàs e merkàc e soldàc... e diga issé ke l'ë töta roba so de lü: “basta sirkamla a me, e dim grassie! T'ölerét mia ës kompàn de 'l Mosè, te... po restà lé a boka söca sö 'l piö bel, a?!”. Ma 'l Gesù l'ë a 'ndac fo d'i stras: e l'ã kasåd via deltöt i bröc pensér, kol so diaol fals e imbruì de mestér, poer marter a lü e destinàd a ës bastunàd, a la finfì, ke “ü sul a l'ë 'l padrù delbù de töt, e lü sul ta pregerét e ta ga digerét grassie!”: kompàn ke g'ë a skric so bel car de mela an, e ki ke öl kapì l'kapse, dokà.

[A di la erità, la g'ëra de 'nda issé samò poa là indel Eden, ke l'Adàm a l'g'ia là tat bendedio a portada de ma, oter ke desèrt: ma 'nvece però, a la prima “us forestera”... l'g'ia respondid indön'otra manera, lü.]

E issé, pasàd ol temporål g'ë turnàd fo 'l seré, e 'l diaol piö negót l'ã püdid faga a 'l Gesù; fin'a 'l so tep ke g'ëra samò fisàd per lü, de robaga ü d'i so amis po... ma ke adès, mè mia kor trop inàc, nooter ke per di amò: poer diaol de amis a lü!

Ol Goàn ke batesaa l'ë stac metid in presù de 'l re: alura kei k'i ga staa dre a skoltàl e a 'mparà i ë turnàc a i so pais, ki sperlù, ki a skuadre; e 'l Gesù, 'nvece de turnà a sta là a Nàsaret d'i so, l'ë 'ndac là a sta de ka a Kafaren, sö la ria del lag k'i ga disia “ol mar”, in tera piena de poer pagà, pak, tat de fa deentà ira amò a ün oter laür, iskriid so sent e sent'an indré: de ke banda l'sarès vepid fo l'car, per kei ke kampaa a 'l fosk.

E de là, de iura, a l'sa met dre a predikà poa lü e a diga a töc de fa penitensa e ultà leanda, ke 'l rej a l'ë a i porte, uramai.

Öna olta, intàt ke l'va 'nsö e 'nso dre a 'l mar, a l'ved là du fradei, ol Simù (κ'i ga digerà po "ol preda") e l'Andreì (κisapo kemanera ü nom grek in famea de ebré: mia certo öna famea bigota, dokà) κ'i böta fo i so rec, κ'i fa i peskadùr, lur. E l'ga fa:

– Sà ke, oter: epim dre a me, ke va foró peskà asé, me, e mia du pesi a 'l de! –.

E kei là... pienta là i so rec, i so barke... po aga dre delbù a lü! Mía tat piö innàc, a l'ved là du fradei amò a lur, ol Gakom e 'l Goani, seec del Sebed, ke kol so pader i gösta sö i so brae rec; i a cama poa lur: e poa lur du pienta là rec barke e pader... per indaga dre a lü! Kon dre lur kuater, a l'va 'nsö e 'nso per tötä la Galelea, a les e a parlà 'ndei sale de dutrina, a predikà fo 'l so avis de 'l rej, e a fa guarì ope gener de mai in mes a la set. Tat, ke sa n'könta sö finà a là 'ndela Siria (e dokà so mia dre a 'nventàl fo me 'nkö ke de oter, kel Gesù ke) e finà de là i ga porta 'nsà ope gener de malàc, oput kol so dulùr o mal o diaol adiritùra, e lünatek e paralítek: e lü tace n'na manda 'ndre guaric!

De manera, po, ke per tôte i bande ke l'pasa fo l'ga sa fa semper inturen ü muntù de set, e i ã tace kei κ'i ga sta dre a gurnade po settimane 'ntrege.

Ko Sik – Ses – Set : LA MANERA DE ËS BEAC

5. Öna olta, a l'ved là ü bel muntù de set: alura lü l'sa porta sö impunì a 'l volt, e dopo κ'i ga s'ë sentàc so inturen i so ke l'g'ia dre de 'mpo, l'sa met dre a faga 'mparà is-sé... kompàp de 'l Mosè koi do tàole de 'l Sinai, e i Salm insà e 'là:

– Oter senti semper a di, mia ira?: “benedèc i ssior e fürtünàc i fùrbi”. Ma de 'nkö ke a 'nda 'n'nac oter invece g'ì de dis issé: beàc lur e l'ànima so kei ke s'ga dis i poerèc, poeri a lur: l'ë asé κ'i sa tepe per poerèc delbù deante a 'l Sipùr e 'ndei so ma de lü: ke issé, i ã lur i beàc delbù 'ndel rej ke l'ria! Oter disì semper issé, ne: “beàc lur, kei ke grijuna tötura”. E 'nvece, de adès ke a 'nda 'nnac, g'ì pötòst de di fürtünàc delbù kei κ'i ã dre a pians: ke, ol rej a l'ria per fai kontéc prope lur! E sa disì mia semper amò, oter, a, “fürtünàc kei ke skersa mia e i g'ä la forsa de komandà, padrù lur”, e? Ma 'nvece merà di issé, adès: benedèc kei ke a dekorde e fa 'nda dekorde; ke, kol rej ke l'ria, ol mond a

l'sarà l'so de lur: tōc iscèc del Padrù! Po disi a semper issé, oter, a l'so, me: “beàc kei κ'i ě bu de maiaga fo tōt a i oter, e de fas mai portà via negót, ña ĭga de da via negót lur!”.

Mia ira, kredim a me oter: de adès ke, per vės beàc de kei gösc, merà ĭga 'mbisòp e fam e sit per kolpa so de kei oter κ'i fa mia kel ke l'ě göst; ke 'l rej a l'ria prope ke per daga a opŭ kel ke l'ě göst e ga 'mbisopa. E aante issé, va l'dige me. Fürtünàc kei ke fa de 'l be e i perduna, ke lur sé i sarà perdunàc e ga sarà fac de 'l be: mia i kōr de preda! Fürtünàc kei κ'i g'ǎ ü pensér e ü parlà sul, negót de skond e de ergonàs: ke de lur a l'sa fa ed ol Sijùr... mia d'i dope e d'i trobe, manesù e uncù! Ol Sijùr a l've kol so rej per kei ke patés senza fa negót de mal, anse i patés perkè i vōl e i sirka e fa 'l be, lur: mia per ki ke god senza fa negót de bu e magare anse a ed e a fa de 'l mal! Dìm a tra a me oter, kel ke v'ǒ apena dic me, e mia kel ke ĭ kredid e speràd finadès! Sé, prima i va tōerà 'n gir po i va userà dre e i va farà a de 'l mal, i va camerà mac e poa brigànc... perkè ma diri skolt a me, oter: ma oter, invece, stìm bei köéc e kontéc, ke... ol rej a l'ě 'l vost bel premio prope per voter, kompàp ke l'ě 'l so premio per i proféc... e mia certo per ki ke bastuna sō e kopa fo i proféc –.

E per kel de là l'invia fo asé de disküssiù, manmà ke i us de kel ke l'kōnta sō i pasa de ü a l'oter in mes a tōta kela set là; e tace i sa dis “a sé, l'ě prope bel ke l'vōle ultà ol mond, lü ke: ma... ü kōnt l'ě a dil, e ün oter a fal! K'i g'ě mai riàc ñakà tōc i proféc, finankǒ”. E lü l'ga dis amò, a i òltem κ'i sta là amò 'mpo, e a i so amìs:

– Indü bröd, indü bröt mond ke l'sa de negót... sī oter la sal de fal deentà savrid: kapila dokà! E stì po atènc be, oter: ěl mia ira, ne, ke se l'ě mia savrida piö ña la sal, g'ě piö negót deltōt de daga 'l so fa, a; e tat ol bröd komè la sal... i ě bu adoma de laa so i pe, a?! Po va dige amò a issé: indü mond tōt fosk... g'ĭ de ěs voter ol car per tōc! E sta a 'l car, e fa car! A l'fàbrica mia ü país sō la sima d'ü mut, ü, me dige... per istà skundid; ña a òna lōm impiada l'ga met sura 'l soi, o 'l padeli 'lla farina... o no!? [Ki ke òl fa sō òna sità nōa l'sa skond mia sota tera: ma l'laura a 'l sul e a 'l volt! Po, nisŭ ke l'vōl ke òna lōm la fage bel car... i a te kuarcada so, o no!] Ma, país a 'l volt e a 'l sul, de gudil, e

löm sö 'l lampadare, de faga car a töc in ka! E a 'sta manera ke g'ï de ës e de fa car voter, in mes a töt ol fosk ke g'ë aturen: ke per i oste *ovre* care poa töc i oter aturen i ga ede be... po i ga dige grassie a 'l Sijùr! –.

Ûn oter de, ke g'n'ë de kei k'i ga dis issé “te... ta ölet ultà i laür a gambennaria: ta öt kambià sö töt e basta lege e ta salüde *proféc*, te”... lü l'ga respónd a tono issé:

– G'ë dei laür... ke s'pöl e ke *okór* kambià; po, g'ë dei laür ke kambierà ña mai. I *proféc*, presempe, a i ë epic po i ë 'ndac: *soró* mia me de sigür a skancelai fo o a faga di a per o! Stes poa la lege de 'l Mosè: l'ë dica e skrica urma, e ña de kela *soró* me a tö fo o kambià det ü ponti söndöna i. Va dige me ke sa n'böterà mia via öna virgola... prima ke l'deente ira o' speret ke g'ë dre, e g'ë det, de ep fo! Po, va dige a bel car ke i kambierà post prima la tera e 'l mar *kopà* i *proféc* e la lege! E i sa 'nkrede po mia de fala franka e de salvàs per ol rej... kei k'i öl fa lur e i fa 'mparà i oter a fa a 'l kuntrare, o senza lege e *proféc*! I sarà semper laür ke könta e fa be, kei, per salvàs, va l'dige me. Però va dige a de piö: va dige me ke sa salverì mia, oter, se traterì lege e *proféc* adoma *kompàn* k'i fa i farisé e i so skrià: se üli salvàs per ol rej... g'ï de tratai mei de lur, i so laür de 'l Sijùr, oter! Presempe, lasim di sö *ergót*, *komè* la pense me per ol rej. Ì semper sentid a di, oter *kompàn* d'i osc veg, “te *kópa* mia!”, a, po “ki ke *kopa* ergü l'vepe capàd e *güdikàd* d'i ansià, per vës *kopàd* a lü”. Buna, *negót* de skancelà fo: ma de suntàga però sé! E issé me va dige: in gödese a l'va camàd poa kel ke perd la pasiensa ko' 'l so fradèl, mia ape-na ki k'i a *kopa*! E i ansià i g'ã de ës dürr poa *kon* ki ke öl fa pasà per bambo ol so fradèl; e se i a fa pasà per mat, po, i g'ã de diga car... k'i a pagerà kara akà dopo morc, mia adoma 'n veta! Figüràs se i a fa pasà per bestemiù o eretek... ardi 'mpo oter! E te, dokà, se ta sët dre a faga la to oferta a 'l Sijùr, a ka o a 'l Dom, e ta e 'n ment ke ta se mia 'n pas kol to fradèl: te piènta lé oferta e sakrefese, e prima và là de 'l to fradèl a fas perdunà e a perdunà! Ke se ta l'fet mia söbet... sta sigür te ke... oter ke oferta: kel ke l'g'ã l'öfese de met a post töc i laür *komak*'i ë gösc, a t'la da lü la sunada gösta, e l'ta la-serà 'nda ña ü gel de 'nterès, oter ke debet! E sa ke m'ga s'ë, *kon* kel ke l'ë *doér* e de-

bet: a oter va a be kel k'i va dis "se ta olet kasà via la to dona, fàga so o fàga skriv so de ergŭ ü certifikàt ke t'la kaset via koi to bune resù, te"? Ke, èkola... m'va mia be prope pernegota, 'nvece, se sĭv ispusàc a régola; e ma piaserès tat de sai kom'a l'ã fac ol Mosè a fas kapì issè mal: ke l'vùlia magare a di "...ndì opŭ per la osta strada, pötöst de strengulàs in ka"; ma, 'nkredis mia issè de fa kel ke l'ã fisàd e benedid ol Sijùr de prensepe, oter; e meno amò po a bötàs indei bras a ergüdoter senza ès vedov ja èdoa!". E difati, pensĭga sò be: l'è mela aŭ ke oter sa disì "làsa sta i otre fomne, te". Gösta, negót de skancelà fo ja ke; ma ergót de sontaga sé: mia adoma "tòka mia koi ma ki ke l'è samò spusada o spusàd, te": ma anse "te tòka ja koi ög de 'l kór ki ke l'è sa impepàd e impepada d'ön'otra banda, te!"; sedenò, t'èt bel e fac la fritada 'ntrega; e stes laür te samò 'mpepàd o 'mpepada kon vergŭ, o imprömetic ü kol'otra: ardĭga pak, a nisŭ d'oter de spusàd o mia, per ĩgel o per vĭgla, sedenò, l'è stes ke ardà per tokà e per kopà po ès kopàc! Po, piö in generàl amò: sirka pak de bramà gudì de ergŭ, te... senza l'vost brao progèt dekorde de famea! Àrdega pak, risca mia 'l fög ke ta brüsa! I ög, sé, prope kei: lur per prim a i è gran bu de fa de 'l mal; e dokà va l'dige me: mei restà iv de orbi, a stopai fo o kaai fo, ak, persokönt... kopè 'nda a fini de morc kon du bei ög, töt intrég in padela, sò 'l fög! Stes a i ma, cèrtosa: mei ü bel tok tèpele iskarsela o teale so adiritüra, de skià de dovràle mal, ma sta po iv: pötöst de dovràle a fa de 'l mal, po... portale dre de mort a sköd ol so brao pro: indüina te... 'ndoè e komè! –

E poa per kel de l'invia fo ergót de diskŭt mia de skers! E ormai i capa det l'abitüidine a sentel a tra fo dei nöità de 'l gener, sura ü komandamènt a la olta, e sura i proerbe piö sköntàc. Presempe... a l'disia amò issé:

– Oter ke "gúra mia ol fals, te, e manté i to güramènc"... Va l'dige me: gürì mai ja kel ke va par la erità, oter, ja sò 'l cel, ke l'è la so ka de 'l Sijùr... ja sò la tera, 'ndo ke l'puga so i so pe amò 'l Sijùr: e l'è mei tral mia 'n bal per i osc afare, e men amò proà a tral in turta a tepev ol sak! Po, gürì mai sura negota, oter: ke, se l'è sò 'l Dom e sò la kapitäl... sĭ dre amò a skomodà 'l Sijùr per i osc komoc; e se l'è sò 'l vost ko... ardì po oter,

se sī bu de garanti 'l nōmer d'i osc kiei, oter, ü de ko' l'oter! Dim a tra a me, oter: abitüis a di semper adoma “sé” kuand ke l'ě sé, adoma “no” kuand ke ga öl ol no! Magare do ölte, se l'vokór: però, semper adoma sé, o adoma no. Töte i otre càkole de piö, deante a 'l Sijùr i ansa e i 'mbroia, i fa kontéc adoma aokàc e diàoi! Ma oter... biank a 'l biank, niger a 'l niger... e pa a 'l pa. Po, g'ěl mia skric so bel car poa “ög kontra ög, det kontra det”, e? Buna: l'ě 'ndac be, l'ě epid bu a kel finankö, pötòst ke opŭ fas la so, de mesüra, kompàn de 'l Lamek... senza mesüre bune per töc. Ma l'ě po ura de kapì ergót de piö, ergót de mei, adès: dim a tra a me, oter, adès! Basta!, de respóndega a 'l mal kon tat d'oter mal se mia de piö... a 'l pöŭ kol pöŭ piö fort amò, a la förberèa kon piö tata förberèa. “Det kuntra det”, a l'völ di sé ke ta pödet mia kopà ü ke l'ta bastuna adoma: ma l'völ mia di ke ta sět tepid te a bastunà sö poa lü! A forsa de ög kuntra ög... ol mond a l'deenta orb! Se ta capet ü sganasù ke ta fa ultà 'l mostàs, te... mia adoma reültes mia per turnagen du a lü là... ma adiritüra pa ü, po mètegel pa in könt; anse, te diga issé ke ...se ga par göst ta n'capet amò ü: po però ...sà la ma de galantòm deante a 'l Sijùr ke l'ma ed! Po s'i öl portàt vià ergót de to de te... te próa làsega tö sö a 'l dope, se ga par göst, de galantòm, in pas deante a 'l Sijùr ke l'ved; e a ki ke ta fa òna traca de strada per ol pernegót, o sedenò de piö de la to part ke ta toka a te de servese, te diga ke ta 'n fareset amò a tatotra, per lü, se ga a be, de galantòm... deante a 'l Sijùr, ke l'güdika be lü töt e töc. E, a ki ke ta sirka ergót, te dàga semper vergót... dàga almeno skolt e kel ke ta ga riet; kàsa mai via nisŭ a ma öde, se ta pödet imprestaga ergota a ki ta l'sirka. A fala kórta, l'ě ke 'l bandol de töt kel ke s's'ě semper dic e skric: a 'l to fradèl, isì e amis ...te ólega be; però, kesto ke l'völ mia di ke i oter i sa range, ke te ta ga entret mia e ta se öbligàd pernegót a tratai be, te! Oter ke “tràta be kei de la to banda, e kombàt i to aersare, te”! L'ě ke 'l ko de kel ke oi fav kapì e kred me, invece... se üli kambià ol mond insèm a me, oter! E dokà, oter, üliga be po a kei ke a oter i va öl mia be, a kei ke koposi pak, e finà a kei k'i va fa de 'l mal, oter: se üli ěs iscèc a régola del vost pader sö 'n cel, ol Sijùr; ke... fal mia leà 'l so sul per i brae e poa per i kativ, lü... e fal mia piöv sö i kap d'i

sanc, e poa sönkei d'i brigànc... e? A ùliga e a faga de 'l be adoma a kei ke sī òbligàc e ke i va òl be a lur a oter... va n'veperà in skarsela kosè de piö d'i lader e d'i asasi, e? Po, se rispeti e tratì be adoma kei de la osta ka, a... firì po kosè fo de 'l normàl, oter? Fai mia stes akà i pagà, e anse poa i besce? Oter gl'ivrì be de ès ü fali piö bu, dokà, o no? Anse, sirkerì de ès brae... kompàn de 'l vost pader in cel: ol ünec perfèt e de adorà, se ùli ès i so scec e mia tace servidùr rapì de pader diàoi, oter... kon tòc i osc bei precèc!

6. Sikome ke tate olte i ga disia s'i g'ña de fa töt prope kompàn k'i sa faa ed i farisé e i so skrià, 'mpo fals, impó komediànc... ü de l'ga dis issé, lü:

– Kel ke fi de be, oter g'ñ mia de fal per fagel ved a i oter e tò sö i kòmplimènc de la set: sedenò sī bel e pagàc, e va n've prope piö negót d'oter sö de sura... o no! Te, dokà, fet la to braa lemòsina? Fàla, sigŷr: però senza sunà trombeta de sà e cokali de là kompàn k'i fa tate face de tola 'n sala dutrina e fo per i via, de fas di de la set “a, ke brae!”. Kei, va l'dige me: akà s'i födès brae delbù poa 'n töt ol rest, e mia set dopia e trobia... kondöna ma i da fo des frank e kol'otra i kata samò sö i so bei sento de pro! Te pötòst, kele olte ke ta fe i to lemòsine, öna ma la sàpie ja èla dre a fa kosè kel'otra, e se ta det fo ergót, i sa rinkorse pak kei ke ta g'ët in banda! I a l'sa samò asé 'l Sijùr, ke ga skapa negót, a lü, e ke l'marka so lü sö 'l so liber, ol to bel pro ke ta toka! Stes ak a pregà, èkola. Mia kompàn de tace santù ke ga pias a pregà a ko bel volt in mes a i sale dutrina e 'ndei kantù d'i piase, a fas ved de tòc: e issé ol so pro l'è 'l so “ke brao!” k'i sköd sö l'onga. Te, per pregà delbù e be, stà 'n ka e sèra fo l'ös, po préga 'l Sijùr ol to pader in cel, ke l'è mia de fo 'n piasa a spas lü... e ke l'ta ed e l'ta sent, lü, e l'ta l'dis lü “brao!” a te! Po, bóta mia via ü muntù de parole, e móv mia sö tata aria, tüso kel k'i fa i pagà: po, magare, i sa 'nkred de otèp tat a 'l kilo e a l'inkì! Oter, invece, 'nkredis adoma ke 'l Sijùr i a l'sa e l'völ samò lü kel ke va okór e ke a be per voter, prima amò de sirkagel. Prui a di sö issé, oter... kuando ke uli pregà kon me: “O pader sö in cel: Sant per tòc ol to nom... be riad sà ol to rep, benedeta la to olontà ke 'n tera kompàn de sö 'n cel... dàm

ol pa a per inkö, ke poa me g'ö ergü de daga de maià, po perdünem a 'nkö, ke poa me g'ö ergü de perdunà; e tènem sò te la ma sò 'l ko, 'ndi to pröe ke ta ma fet; fàm mia pati na fa de 'l mal". Po amen, buna issé: mia tate càkole; e fati, kei sé: perduni oter in tera, ke sirì perdunàc a oter in cel... kargì mia de debec i oter, e sirì mia kargàc. Stes laür a desünà: metì mia sò öna pia [pepa] longa issé, oter, kompàn de ïga de faga ed a töc... i turcù 'lla pansa ke reklama! Ke, se fi issé... cèrtosa, pöl das a k'i va krede ke fi delbù e mia per finta, e i va dige a brae e sant: ma ävresev sa bel e sködid töt: e ardi po oter, se s'desüna per kel! G'ët de fa desü de penitensa e 'mpetrasiù, te? Buna: i a l'sapie 'l Sijür in cel, e i oter i ta ede estid sò be e pröfömàd de la festa... se l'è festa: alura sé i è afare de te kol cel, e mia sgopinade de teatri in piasa! –.

A l'manka pa de kei k'i ga dis issé “ta parlet gran be te, komè no! Ma sèt mia 'mpo kampàd in aria, te, a... servid e rierid e nisü de pensà? Ma noter, a m'kampa mia de bei pensér e bele parole, noter: e laora e dona e scec e 'mpreésc... a?! Ke, l'ma par mia prope tep de kuai e gratis per i poerèc, o de mana ke piöv so”. E lü a lur:

– Sé, gösta: ol Mosè sò là l'ga l'dis amò töc i de: però, ol magasinér i a l'sa, ke tat... a m'sa stöferès amò ala svelta! Buna: oter, alura, 'ndi innàc a pensà adoma a guaderà e a met in banda: e fi aparì ke g'ë pa lader ke roba, pa kàmole per i pap e rösen per i mone-de. O sàral mia mei, pötöst, de muntunà sò akà ü bel tesór ke nisü i pöl robà pa kòn-somà, e tace bei kredec inde banka del cel, e? Ke... 'n kel post indo' ta metet ol to tesór, te, in kel post ta metet samò a i to pensér e 'l to kör! E, kredim a me oter, se üli: ment e kör i pöl mia sta 'n du posc a' stes tep. Kompàn ke ü servidür a l'pöl mia servì du padrù, töc du 'nsema: o l'laura be per ü, e l'lasa 'nda i laür de kel oter... o l'ga sta dre a kel oter, e ü i a perd! Prope issé, èkola: ga rieri na mai a tep de könt a régola ol Dio Sul, e ol dio sold insema! E alura, dokà, dim a tra a me, se va 'nteresa ergót de piö ke maià e biv, de kaàs sò e kaàs fo... Preoküpis piö tat de kel ke könta de piö, oter... per kampà mia pes d'i animai! Ardiga be a lur, adi be i oseli de l'aria, presemp: no i somna na i d[la]akua o i met via 'n solér, in kantina o 'n banka, lur: epör i g'ä a lur ü pader ke ga fa mia manká

na i so bele piöme na 'l so brao bek, e po ergota de bu de bekà! E per ü pader issé, oter aleri de meno de куак oseli, e!? A, sé, sé: oter, invece, va toka a oter pensaga a töt, ne, sedenò... E disim impó a me oter: fimen κορòs a me ü, ü sul, ke l'sie a 'l piö ssior de 'l mond, e ke l'sie bu a de κρόμπàs, o de endev... ü de de eta 'n piö de kei ke ga toka, de kei ke va toka, e? A 'l piö, l'islongerà so de du gei ol tak d'i so skarpe o i so pedàp, po l'mörerà estid sö piö be, a 'l so de! G'ě mort a 'l Salumù a 'l so de: e ga mankaa mia na or na arsènt, na dutür na estic: l'ě mort a lü kómpàp d'i fiur de 'l kap d'ü d'i so servidür; e lasim a di ke tace fiur i g'ă dei estic piö bei de kei de töt i re... senza ĩ fadigàd per fai sö, o per κρόμπαι, lur. E iura, dokà, ü Sijür ke kaa sö issé be l'erba del kap, ke la g'ă de dürà ü de o du... ga 'ntereseri de meno de l'erba, otr'omep e done... ke l'v'ă fac sö lü per sömeaga a lü, a: ga 'ntereseri de meno de du oseli 'n gabbia? Va be, dokà, èkola, das de fa per ol maià, ol biv, ol vestit per te e per la to famea: ma te però... mia danàs la salüte e l'ànima kómpàp d'i pagà, ke l'ě töt 'l so defà: lur i sa pak, de ĩga ergót de piö de pensà e de mei de sperà, e de ĩga ü Sijür piö brao pader de töt i piö brae pader de 'l mond, a 'nteresàs de lur. Te ta l'set, sé o no, ke ta g'ě ü pader Sijür, k'i a l'sa benone lü kose ta okór kosè a te, e? Se l'si e g'ĭ po tötä la fidüca ke disì, sirkì lü dokà per prim, e diga e sirkiga a lü töt kel ke l'ě be e l'ě göst: ke issé po va mankerà mai na negót de per de, e sa rüineri mia la gurnada 'nkö a ĩga pura poa per indomà, o no! Ol domà... va l'da lü, se l'völ, amò per ol vost be e 'l so unür! E mia samò 'nkö... poa la part de dulür e dispiasér per domà!

7. E l'ga dis e l'ga fa 'mparà semper tace laür, de per de.

– Kondanì mai nisš, oter, per no ep kondanàc a oter! G'ĭ de sai, difati, ke kómpàp ke g'ě sentensa per i oter, ga sarà sentensa a per voter: po, siri a mesüràc kola stesa mesüra ke ivri dovràd voter koi oter... A sterét lé a ardaga a la skaia ke ta ga edet det indel ög a 'l to fradèl, te... ke ta sa rinkorset mia de la bora ke g'ě det indel to, de ög, e? E te, kon kela to bela bora... 'nderét là te a diga a 'l to fradèl... ke ta öt tögä fo te la so skaia?

Bröt marsù de det, bel pitüràd de fo! Tós po fo, o fas tra fo te la to bora de 'l to, de òg: e dopo magare ta ga ederét asé de traga fo la skaia a ergüdoter, se prope la g'è! E tèpel bel net, ol to òg, te: ke l'è la finestra de 'l to kör: de 'l to òg bel car a s'ved ke l'è bel car a 'l to kör; ma se 'l to òg a l'è trobe o fosk... alura de lé s'ved ke ta sèt töt mars e kativ, te! Finestra foska... ka foska, mia ira? –

– Sirkì, oter, e va sarà dac, sirkì e troeri, piki a la porta e va sarà dervid fo. L'è a domandà ke s'votèp, l'è a sirkà ke s'troa, e se s'pika mia, ol òs... i ma l'derv fo nisù. Ala mia issé, ke de oter, e? Presempe, se ü d'i osc iscèc a l'va sirka ergota de bu... ga l'di mia, oter, e? O sedenò se l'va sirka ü pa, ga diri magare òna preda, e, oter? O l'va sirkerà ü pes... e oter ga diri òna besa, e? E se oter dokà, ke s'iges a kativ kuat ke üli, s' bu amò semper de daga ergót de bu a i vost iscèc... g'òl de divel komè, me, ke g'ì sò ü pader in cel per dav vergót de bel, e? E dokà sirkìga töt a lü, o no! E kompàn ke l'fa lü kon voter, issé g'ì de fa poa oter koi oter: tötà ke, va l'dige me, la lege, töt ke i proféc! –

– Va pàrela òna porta trop istreca? Piki a kela oter, po kom'a la sa derv fo, pasiga det a la svelta, e fis mia tirà det de tate d'otre porte piò bele large deké e de là, oter, k'i porta tace lok de tötotra banda! Stì atènc be a... i proféc a l'inkuntrare, oter: k'ì va kor dre, e i sòmea tace brae besotì: e 'nvece, sota sota i è tace lüv famàc! Tepi be de òg kel k'ì bötta: ke, de kel i kòposeri be, oter. Tüi sò magare l'òa koi spi, oter... o i fig so d'i murù? Prope, èkola: òpe piana buna i so brae fröc, e piana selvàdega negót de bu de maia; ma piana buna fröta buna. E i piante selvàdege... i ve bune per la stüa, a 'l piò. E issé poa 'l Sijnùr: kei ke l'g'ã de capà det indel so reþ, a l'ga arda mia tat a foe e fiur... a l'kõnterà mia i tate olte k'ì g'ã fac tace inkì o senöcù o tate us “Sijnùr de ke Sijnùr de là”: a l'varderà i so bei fröc, kei k'ì ã fac la so santa olontà! Kel de là, presempe, ü karèt de set i ga digerà “ne, te, Sijnùr: noter a m's'èra semper dre a pregà e a benedì 'l to nom sant: kisà kuace bei miràkoi ke t'èt fac, te, òpe olta ke m'ta 'nvokaa, e kuata set ke t'èt guarid e fac istà be, a pregàt noter, a!”? Ma 'l Sijnùr invece l'ga digerà issé “va kòpose pak, me, oter furbeti! Via de me... oter tôte càkole e fati negót!”: èkola, prope. Tepi a met be ke-

le parole *ke*, *oter*, po metile 'n pràtika; e alura sé firi 'nsem ergót de bel... alura sé sa fabrikerì òna ka de bune prede söndü teré de preda, ke i a porterà via pa föria de ent, pa akua a fiöm. Ma 'nvece... poerèc a oter s'i meterì mia 'mpràtika: ke ivrì fabrikàd sö la gera: òna bela piöida, ü ent impó fort... e adio la osta pòera baraka, oter! –.

Kelkelè, töc i restaa, d'i so prèdike: ke, l'ga faa 'mparà issé be, po l'ga faa akà ed; mia adoma komandà e basta... kompàn de töc i oter κ'ì predikaa per ĩ stödiàd, lur.

Ko Ot – Növ : KUAκ MIRÀKOI

8. Ma, *beaponto*, lü l'fa ed poa i fati.

Òna olta, l'ga a apröf ü poer lebrùs, a l'ga sa böta so 'n senöc deante, e l'ga fa: – Te, profét... se ta ölet, te ta sèt bu de fam turnà net e pür, me... kompàn de 'l Naman ol Sirià ol so Lisé! –. E 'l Gesù l'ga capa 'ndi ma la so ma de lü:

– Sigür: poa me ta öle guarid! –. E kel là l'lea sö senza piö i so piage! Po, 'l Gesù l'ga dis: – E adès pènsa a salvàs per ol rep! Stà atènt, però, te: kóntegel sö a nisü, và adoma là drec a fas ved, e pórtà là l'oferta ke l'ã dic ol Mosè, de iga 'l to bel certifikàt –.

E issé kel là... guarid e pür, l'è turnàd a kampà 'n mes a la so set: ü resüsitàd!

A Kafaren... òna olta l'ga kor inkontra ü kapità d'i Romà e i a skongüra:

– Profét: a g'ò a ka ol me brao servidür in lec paralisàd, e l'ma patés asé! –.

E 'l Gesù: – A be: ta epe dre... e ma l'farà sta be, se l'völ –.

Ma 'l kapità: – A, profét! Me so ü pagà... e l'so ke ta pöt mia ep de det in ka mea, te. Però te... di sö ergót ke adès, o sedenò mändem ilà ergü d'i to: e me l'so ke 'l me servidür a l'ma guarés! Fo issé a me: g'ò sota poa me ergü, po so a me sota ergü: poa me ga dige a ü soldàt “va là, te!”... e kel a l'va a fa kel ke ga dige me –.

Ol Gesù, l'è pak restàd, a ü parlà issé car... e l'g'ã dic issé a kei ke l'g'ia dre:

– Ööla: brao, te! Va dige me ke g'ò amò de troà ü ebré kondöna fidüca issé granda! Prope, èkola... G'èl mia skric so, de kuak bande, “n'na eperà 'nsà tace de l'orient e de l'ponènt, per sentàs so a tàola kol Abràm kol'Isàk e kol Gakòb det indel rep... e 'nvece tace sccec nasìc a i porte de 'l rep i eperà kasàc defò a 'l fosk e a 'l freg, a löcà!”... e? –.

E 'n finisiù l'ga dis a 'l kapità: – Buna. Á a ka, te, e troa là kom'a t'ët dic te! –. Ke i ã po troàd là delbù guarid, ol so servidùr.

A ka de la so madona de 'l Piero, ol Gesù i ã troada là illèc [*in lec*] malada kola febra: a l'g'ã tokàd la so ma de le, e la fevra la g'ë pasada, tat ke l'ë leada sò e la s'ë metida dre a servii. Figüràs... ke konteta la so moér del Piero! Po, kela sira là amò, i g'ã portàd là a ü kuak isperetàc, e lü l'g'ã kasàd fo a us i so bröc isperec, po i ã fac guari... dre a kel ke g'ëra stac dic de 'l profët Isai: “l'ã portàd via töc i nosc mai, a l's'ë fac kareg d'i noste maladie”.

Öna olta ke g'ë s'ë trac insèm öna möca de set aturen a lü... lü l'ga dis a i so de portàl de là sönkel'otra ria de 'l mar.

Ü skrià i a sent e l'ga fa: – Maester, me ta eperó dre akà de là, e poa despertöt indoke ta 'nderét: ta foró de aokàt... indei facende de lege, me –. Ma 'l Gesù l'ga fa:

– Pènsaga sò be, te; ke àda: i volp i g'ã semper la so büsa 'n tera... i osei de kuak bande semper ol so ni: ma ün om dre a me... a l'pöl viga þa 'l post o 'l tep de pugà so 'l ko a durmì; po, me pase mia fo 'l me tep a fa sò de régoles o a ed s'i a öbedés! –

Ün oter, poa lü l'dis issé ke l'völ indaga dre, però l'ga fa “l'àsem sotrà 'l me pader, prima, e?” Ma 'l Gesù: – Dèm, te, ke... de sotramórc a n'na manka mia, per bei fönerai! Te 'nvece ta g'ët be oter de fa, dre a me. –.

Po l'salta det inde barka, e i so dre a lü.

Delé 'mpo... salta fo öna föria de akua e streënt issé forta, ke la barka la a dre a impienis sò: ma lü, 'ndel mes a töt... a l'dorma ak. Alura i so i a desda fo e i ga fa:

– Te... ke... m's'ë töc negàc, a momènc, uramai: ma teþet a gala te iv... e? –.

E lü beàd: – A...? 'Nkemanera tata pura, oter, e, set senza fidüca? –.

Po, l'lea sò 'mpe, l'ga usa dre ergót a 'l vent e a l'akua: e l've seré 'l cel e köét ol mar!

Kei là alura... prima i resta là töc a boka erta de stremese, po i sa dis issé ü kol oter:

– Ël po ki lü ke, a... ke finà 'l vent e 'l mar i ga da skolit!? –.

Riàc là de l'otra banda, 'ndel so país d'i Gerasé... ga e inkontra du speretàc, saltàc fo

d'ü cimiterè lè isì: a i ěra tat fõriùs, ke nisŭ i sa askaa a 'nda innàc sò la via. Po, kei du là i sa met dre a usà sò issé: – Ke òlet ke po te de noter, a... bel isiòr fiòl de 'l padrù, e? Enet ke a... a tòm via 'l rep a noter poerèc prima de 'l tep, te, e? –.

G'ě là, mia tat deluntà, ü bel ros de porsei a pasturà: i sömea fac aposta per daga skolt a kei poer diàoi là, de fa ü bel kambe kontra du poer omeŕ; issé ke po 'l Gesù l'ga fa:

– 'Ndi... indì pör innàc a komandà a ka osta, oter purkù! –.

A la fi... i resta là du poer omasèc istremic e guaric, intàt ke tóc i porsei là aturen i sa böta so det indel laq a mör negàc! I so bergami d'i sunì alura i skapa via, e i kor in pais a köntà sò töt, de speretàc guaric e porsei negàc là; de manera, po, k'i va fo tóc de 'l pais a diğa issé a 'l Gesù, 'n bune manere, de sta mia là d'i so bande de lur... [ke, in pràtika, ga 'nteresaa piö tat indà 'nnac köéc a leà fo sunì, korà ü guaridür issé karissiùs! E lü, abeke l'ě padrù de kasà via diàoi, a l'sa lasa kasà via d'i omeŕ].

9. Turna 'n barka dokà, e toka amò la ria de là, po ria a 'l so pais.

Pasa mia tat, k'i ga porta là ü poer paralitek söndöna barela. I parla pak, ma 'l Gesù l'ved be la so fidüca k'i g'ă, e l'ga fa a 'l poerèt: – Sö de moràl, iscèt: i to pekàc i ga entra piö negót, pènsèga piö, te: pènsa adoma a salvàs per ol rep, te! –.

G'ě là a dei skrià, e i tontopa “kesto ke, adès... a l'bestemiuna ak!”.

Ma 'l Gesù, a senza sèntei, a l'kapés benone kel k'i ě dre a pensà sò, e l'ga fa:

– Kom'ěla po ke pensi mal, oter, e? Per voter... ěl piö belfà a diğa “i to pekàc i ě perdunàc”... opõr a di “lèa sò, te, e kamina!”; a? E adès, èkola, ederi prope a oter ke... ün om a 'l mond a l'pöl akà 'ntendes de pekàc e perdù –.

Po, l'sa ulta amò de là, e l'ga fa a 'l poer paralitek:

– Lèa sò 'mpe, te... po tó sò la to barela e pórtetla a ka –. E kel là... l'lea sò, e l'va a ka! A ed ü laür issé, la set inturen l'ě pak restada: e 'ntra spaènt e kontènt... i ga disia grassie a 'l Sipùr in cel, ke l'ga faa fa dei laür de 'l gener akà a i omeŕ ke in tera.

'Ndac ivià de là, 'l Gesù l'ved ün om... ü ke l'sa cama Maté, scet de Levi, sentàd so a 'l

banketi d'i tase, e l'ga fa: – Ènem dre a me, te! –. Kel là... l'lea sö po l'ga a dre, e i a porta a ka soa, a maià ergót. A l'cirkula la us, e issé tace d'oter, intrà amis de 'l padrù de ka e set ke kōnta 'n país, i fa òna bela staolada kol Gesù e ergű d'i so.

De fo... kuak farisé i ga fa oservasiù a kei d'i so k'i ě mia là a tàola: – E 'nkemanera, po, 'l vost bel maester... a l'maia 'n banda a tace bröc röfià e purkù... e? –.

La risposta g'la da 'l Gesù dopo maiàd:

– Ol dutür ke fa be 'l so mestér, a l'kor là d'i malàc, prima, mia dre a kei k'i sta be! 'Ndi a ed impó, oter, kose l'völ di kosè... a ěsga skriid so 'ndel Osé “kör vert a ep in-kontra, me öle e ma pias, e mia la karne bröstövida”, a!? E alura, prope: me so ke a kör vert per kei k'i troa seràc fo i osc... mia per ki ke sera defò de l'ös i oter! –.

E sikome ke l'ëra ña mia tep de banketà, ga sa n'fa apröf ü kuak k'i ga teria a 'l poer Goàn batesadür, a faga:

– E 'nkemanera po noter a m'fa desű e poa i farisé, e i to amis no!? –. È 'l Gesù a lur:

– Pöderai magare i 'nvidàc a spuse pians i so morc, intàt k'i ě sentàc so a 'l bankèt d'i spus, e? E... va dige me ke ke l've sà 'l tep del bankèt kol Sijnür in ko a tàola: oter ke desű e lüt. A l'part ol rep! Po senti ke, oter petemi. Fi kosè, oter, e? Meti sö òna pesa de stofa nōa sō' strep de 'l vestit lis... e; o meti det ol vi noèl in bota ega, oter, a? De bōtā via 'l vi noèl kola bota ega scopada fo... o de daqa söbet dopo a' strasér ol vestit eg de bōtā bia, kola so bela pesa nōa? Me, ma parerès pōtòst de tō pesa gresa per fa sō estit nöy, e bota nōa per vi noèl! E pasiensa: k'i marūda e i staguna a lur insema. Semper ke m'sa kontente po mia de moda e (v)j 'ndac: finak'i düra, e... a fa, po, rescà de kambia, ne... ergű ke, a? –

A l'ria aladé ü kapo de 'l post, a l'ga sa 'ngünika so deante e l'ga fa, anse l'ga capa òna ma skuase a tral dre: – Profét... meno mal ke ta sēt ke te! É kon me, ta prege... e mètega sö la to ma sö 'l ko a la me pōera sceta, ke la m'ě apena morta 'n ka! –.

E 'l Gesù, aqa dre. Intàt, ga cirkolaa aturen òna fomna, ke la perdia 'l so sang samò de dudesàp; finakè, de dre la g'ě riada apröf be... e la g'ā tokàd la fransa del so mantel de

lù: e la sa 'nkredia ke l'sarès istàc asé per guarì... a tokàl e a krèdega.

Ol Gesù l'sa ulta a 'l momènt göst, po l'ga fa:

– Stà sö alegra, te: ke la to fidüca la ta guarés. E dokà và, e sàlves per ol rej, adès! –.

E issé l'è po stac: guarida delbù! Kuand ke po i ria là a la so ka de 'l kapo... i sent i si-foi del lüt e i paréc e i amis töc a löcà e 'nda e ep, e lü l'ga fa:

– Via de ke, oter: fì mia bordèl! La sceta la dorma... l'è po mia mörta! –.

E i ga arda a stort, e ergü i ga baia dre ак, de tö mia 'n gir öna famea issé buna.

Ma i ve fac isluntanà töc, e l've lasàd indà de det lü... ke l'ga capa sald la so manina de le... e i a fa leà sö!

Њak'a dil... i a l'sa söbet töt ol cirkondare. Lü l'ga ria a fadiga a tras fo de 'l pais, e apena defò... du poer orbi i ga a dre per impó e i a prega: – Scet de 'l nost gran re 'l David: ìga kör poa per noter, te! –. E i ga sta dre finakè l'troa öna ka ke l'va dedét: e lur, poerèc, det poa lur. Alura 'l Gesù:

– Sarès bu de fa ergót per voter, me, magare, e? –. E kei du là: – Cèrtosa, profét! Serét de meno de 'l Tobiòl, te, e? G'ët mia dre l'angel del Sijür, te? –.

Sikè 'l Gesù l'ga toka i ög a töc du po l'ga dis issé:

– Buna. Se prope ga teji e ga kredi, oter... dervi fo 'sti ög, dokà... per vèdega! –.

E dic e fac... i ga ed! Però l'ga dis poa söbet: – Kontéc? Ardi be de pensà a salvàs per ol rej, adès, oter; po, kori mia adoma de fo a köntagel sö söbet a töc, impiasér –.

E, 'maginàs: la nöa, la kor indü bot de l'ös del pais fina a i konfi de la regù!

Mia asé: apena 'ndac de fo lur du, i ga porta là ü poer möt, ke ü bröt diaol a l'ga faa 'nda la lengua a öd. E kasàd via 'l so diaol, ol möt a l'sa met dre a parlà: e i oter aturen i resta jak, e i sa dis “Mai vest ü laür de 'l gener... ke de noter!”.

G'ëra però là poa dei farisé... ke i disia sö bel car, invece, “lü là l'kasa via i diàoi per urden de 'l so kapo... ol kapo d'i diàoi!”.

Opemanera, 'l Gesù l'pasaa fo per töte i sità e i pais, a predikà 'n sala dutrina, a da fo l'avis de 'l rej e guarì semper tace malàc e tace 'nfirem. E l'vedia semper tata de kela

pòera set, e n'n'ja a kompassiù, k'i ga someaa (...po i ěra!) stöf e sbatic, kompàñ de tate pegre senza pastür. E l'ga disia issé, a i so amis k'i ga 'ndaa dre a lü a ed e 'mparà:

– Forsa oter, dokà: pregi 'nsem kon me 'l padrù de l'armènt ke l'mande po sà alasvelta tace brae pastür, per i so pòere pegre! Po... g'ě a tat be, de regoi e tra 'nsem: ma l'vokór dei brae laoréc! –.

Ko Des – Öndes – Dudes :

I SO [AMÍS E PARÉC], OL SABAT, I PRIM ESEMPE

10. Öna olta, a l'cama là isì i so dudes amis piö strec, e l'ga dis issé ke poa lur, de adès a 'nda in 'nac, i ě bu de kasà via i diàoi sporkisù e de guarì tace mai...

I so dudes dokà i ě kesce ke, ěkola: ol so Simù “de preda” (...a m'vederà 'nkemane-ra) kol [An]Drea so fradèl (i sccec de 'l Gona); ol [Gako]Mino e so fradèl ol [Ga]Nino (i sccec de 'l Sebed, i du “ke... l'truna!”); ol [Fe]Lepo del so pais de Drea e Simù; ol Bortol[omé Na]Tana[él] del fig; ol Tomasi; ol Maté gabelér; kel oter Gakom (scet de Alfé, e so fradèl del Gepe, ke per adès l'ě stac a ka, kel); ol Düda Tetù; ol Simuni del cirkol d'i kanané; e 'l Gūda Skariòt: ke po, kel, a i a tradeserà ak.

A i ě lur i so dudes ke 'l Gesù l'ă mandàd fo aturen, kela olta là, e l'g'ă dic issé:

– Indim mia là però d'i pagà, e 'ndim det ña 'ndel so pais d'i Samarità, oter. G'ĩ de 'nda-ga dre adoma a i noste pòere pegre sperdide 'nde la ka de 'l'Israél, pötöst. E 'ntat ke 'ndi fi prèdika a diga sō bel car a tōc ke 'l reñ a l'ě ke. Guariğa i so 'nfirem, kasiga via i so diàoi, fi turnà nec e pür i so lebrūs: po, stremis mia se va socéd de fa saltà 'mpe a kuaκ more! O: e töt a gratis, ne... kompàñ ke a gratis ĩ riseid a oter. G'ĩ ña de pensà a or ña ar-sènt, ña solc iskarsela ña sake de vias kon det du estic o du per de sàndai o du bastù... ña skorte de maià e biv: sī operare, oter, e i va farà mia mankà 'l vost maià de per de. Ki ke l'va caperà 'n ka oter a l'm'ăvrà capàd in ka me, e l'ăvrà capàd in ka kel ke l'ma manda me e po oter. A capà 'n ka ü perke l'ě ü profét, a s'g'ă la so paga de 'l profét, e a ütà ü perke l'ě om de 'l Sipür, a s'g'ă la paga del santòm. Oter siri a nisū: ma ki ke va darà adoma a ü bicér de akua perke l'vederà dei amis d'ü profét akà 'n voter iscèc [g'ěra là 'l

Goani, 'l Gakomi, 'l Simuni], va dige me ke la so akua la ga sarà pagada a tat or. Ope banda ke 'ndi de det, sirikì ki ke pöl e öl dav ü pa e ü lec per kuaak de... finakè pensi de sta là. A 'nda det in ka, salüdi per be, e se l'ě ka unurada de capàv a tec... la ga guadererà la osta stesa pas ke ga purtì; sedenò, perdi mia alistès la osta pas, voter. Se ergŭ, po, i va öl mia 'n ka, e de kuaak bande nigŭ i va da skolt, k'i speta ün oter gener de rep, lur... negót de maledissiù, oter: ke sĭ mia dre a end, e pa 'n güera: fĭ oter ke 'nda fo de kela ka là e via de kel post là, e lasiga 'ndre akà la so polver... mia k'i va dage de 'l lader. Ma... va dige a samò me adès ke, 'ndel de de 'l so procès... kel ke l'g'ě tokàd a Sòdoma e Gómora a l'sarà stac negót, a konfrónt de kel ke ga tokerà a ü post de 'l gener! Stim be atènc, oter, ke va mande fo kompàn de pegre 'ntramès a tace lüv, me, oter: e dokà va toka a ěs tate kolombe bele desde, in mes a tace serpènc: prödente e pronte ko' i ale erte! Stì atènc a fidàs mia trop alasvelta de töc: ke, de kuaak bande i va ligerà a sö, frösterà e bastunerà; e l'pöl a kapitàv de faga ed vergót akà a i pagà... indei so presù, ke issé poa i so kapi de lur i senterà a di de noter! Oter, però, s'i va capa, dis mia trop pensér kosè g'ivri de diga sö e komè: ke... a 'l momènt göst va sarà metid in boka kel ke ga sarà de di; anse: sirì pa oter a parlà: ke, de adès ga 'mpresti la osta us a 'l Sijùr, oter, e l'boferà lü kol vost fiat. Dopo... g'ĭ a de sai ke per kel ke digeri e ke firi, sirì ardàc istórt de tace, e i a dis samò a 'l Miké: meteri fradèl kontra fradèl, scet kontra pader, ü kontra l'oter... ü kon noter ü kontra. Oter però teji dūr, va rekomande: ke adoma issé sa salverì. Merà a skapà d'öna banda a l'otra, 'ndok'i va darà adòs: ma mai pura oter: ke tat a va rie dre me 'ndo sĭ pasàc voter. Teji semper a ment, ke ü ke l'impara a l'ě mai piö samò piö brao de kel ke ga fa 'mparà; e pa ü servidür a l'kõnta de piö de 'l so padrù: kel ke 'mpara, l'ga n'ă asé de deentà brao kompàn de 'l so maester... e 'l servidür de staga 'mbanda a 'l so padrù. E dokà, s'i m'ă dic a me “servidür de 'l kapo diaol, padrù d'i moske e de la maroka?... adì po oter! Ĭiga pa mai pura de nisŭ, però, oter, a parlà: ke... kel ke l'va dic a l'veperà dic, e l'resterà segrét negót de kel ke l'va dic fo. Kel ke me va kõnte sö a la sira tarde, 'ndü kantù, oter küntil sö töt ol de töc i de, e se me v'l'ö dic in-

dön'orega, oter vusil sö sura i teràs. Senza pura de kei k'i va baia dre e i pöl a bastunàv e κορὰν... ma adoma i osc kuatr'os per ü momènt; ñga pura semai pötòst de kel là de sota, ke, se fi mia kel ke l'ë göst de fa... l'va brüserà lü per semper töc intrég det indèl so fög senza fi! Edì mia a oter du paseri endic fo a öna palankina, a? Epör, me va dige issé: ja ü de lur a l'kröda so stekid, senza ke 'l so e ost pader in cel i a l'sapie e ga l'permete... per fal istà piö be, dopo. По компàñ d'i osc kaei, poa i so piöme i ë tepide de könt in cel. E dokà mai pura, oter: ke... aleri po ü tok de piö k'kuak paseri (*dè кнак /d'кнак*)... me dige! E finfí, ga penseró me a κορposev be, ke sî de la me banda, deante a 'l pader in cel, indel so bel de; ma... kei k'i ma lasa 'ndre me, per indà d'ön'otra banda... kei ja me i κορoseró piö a 'l so momènt göst, kuando ke 'l pader in cel a l'sa sirkerà fo i so! A, sé: poeri a lü kel ke l'sa 'nkred ke me so epid insà... a da fo röse e fiur a töc a gratis! Anse: tace spi porteró, anse amò: sbade, ke per me i teerà fo scet de pader, mader de sceta, po spusa de madona, de met ü kontra l'oter indöna ka: lesim sö be 'l Miké, oter. E issé, ki ke sirkerà fo de sta kon pader o mader kontra de me, e ki ke teperà de könt piö tat i so scec κορà la erità... ki ke ölerà mia riscà de pati la so part dre a me... l'ë a sigür ke l'farà mia la me strada: e a la fi l'sa trøerà mia kon me de la banda gösta, kel. Dic a ön'otra manera: ki ke öl fa lü la so eta e i so progràm senza o kontra de me... l'ã bel e falid progràm e eta. A l'venserà la so eta 'ntrega, 'nvece, prope ki ke l'sa askerà... a bötała via kom'a dige e fo me! –. E i so dudes i s'ë po spandic fo aturen per pais e sità.

[11] Ol Goàn batesadür... l'ã sentid a köntà sö tace laür ke l'disia e l'faa 'l Gesù; e là de la so presù 'ndoke l'ëra seràd sö l'ga manda a di, per meso d'i so amis k'i a là a troal:

– Sët po te delbù, kel ke g'ã de rià fo... o m'g'ãi de spetà amò tat, e? Ël po mia ura de das de fa, te, e?! –. E 'l Gesù l'ga fa sai: – 'Ndi là a köntaga sö poa oter kel ke edi de persuna, a 'l nost Goàn. Orbi ke ga ed, surdi ke ga sent, sop ke kamina drec, lebrüs ke turna nec, po morc ke lea sö: l'ë issé ke töc kei poerèc ke i ve camàc a 'l rep, kompàn ke l'dis ol Isai, o no! E a lü disiga issé: poa per i presunér, la so liberasiù l'ë a i porte!

E...beàd ki ke sa fa mia skandol se i laür i sömea stantà –. Kei là i ë dre amò a part, a turnà là de 'l Goàn... ke 'l Gesù l'sa met dre a parlaga a la set prope de lü:

– Sív indàc là a troà ki, oter, dre a 'l desèrt, a? Òna kana sbatida de 'l vent... inkǒ donda de sà, domà dinda de là, e? Sív indàc a troà ki, po, in fi d'i kõnc? Ü bel om, estid sö de lüsso, a? Ma no, ke kei kaàc sö de lüsso i trui 'ndei palàs d'i re, mia 'ntre sabia e sul! O senò ki: ü ke kanta e bala sà e là per capà do palanke e sköd la fam? Alura... iv troàd là ki, po, e? Ü profét, magare? Prope, eko, va l'dige me; e anse va dige: oter ke profét! Ī troàd kel ke de lü 'ndel Malaké g'ë be skric so “àda: denàc a te mande fo 'l me aràld, ke l'ta preparerà lü la to strada a te”. Sigǔr, va l'dige amò me: d'òna fomna g'ë mai nasid nisüdoter a 'l mond, piö grand de 'l nost Goàn ke batesa! E ardi po oter... se l'sarà l'öltem a 'ndel rep, ü issé! De pos ke l'ë saltàd fo lü a predikà, finankǒ... töc i de i e bu per ol rep, e mè das de fa, per troaga ü post de det... mia dormì. Proféc e lege i ã fac la so part: ga mankaa adoma gösto 'l nost Goàn: e se üli krèdega... kapìla dokà: spetaev mia l'Eli a turnà 'ndre ke, oter, e? Buna: ki ke dovra be i orege l'ga dage a skolt! Ma, me ma par: ga sömeerela a ki kela generasiù ke, e, oter? I sömeerès tace scetorlòc, sentàc so fo 'n piasa a masà 'l tep, a cici e cicò e cike e pirlì. A l'pasa fo ergǔ kol sifol, de fai balà... e ja i sa ulta; l'pasa fo ergǔ disperàd a mètega pura... e i sa na rinkórs jak! G'ë epid fo ü töt remét... ke l'ë 'l desǔ 'n persuna: e i a lasa met det in presù senza bofà. N'na e fo ün oter, ke l'maia e l'biv in mes a la set: e kel a l'g'ã de ïga per forsa ü diaol! Fàgla kopòs te, la sapiensa, a kesce ke: e la sta freska a le, poereta... ke la mae o la maie mia! A sé, prope, te Korasi e te Besàeda: guai a otre! Ke, se kel ke de bel g'ë söcedid in ka osta l'söcedia a Tir e Sidù, lure samò de tat i sa sarès konvertide a sak e sender! E sti po atente be otre do, va l'dige me: Tir e Sidù i sarà tratade mei de otre, indel de de 'l so procès! E te Kafaren, a: serét magare portada sö 'n cel, te, koi to belese? A l'inferno, ta sprefonderét, te, kola ssiura Babeloña! Ke, se a Sòdoma l'kapitaa i miràkoi ke t'ët vest te... 'nkò kela sità là la sarès amò a 'l sul! Ma a te me 'nkò ta dige issé: a 'l de de 'l to öltem procès... ol tratamènt de Sòdoma l'sarà stac konfèc, konfrónt a kel ke ta tokerà a

te! A l'so a me... ke i ë laür de restà mal a sèntei. E me... me ringrassie tat ol Sijnür de 'l cel e de la tera, ol pader nost in cel, ke g'i fa sent e g'i fa kred a i poerèc e a i 'ntregòc: dato ke i sapiëntü e i ssiör i öl mia saigen! De kestò ke, prope, pader sant, ede a me ke ta se propiamenta bu, te: e ta m'ët dac töt kel ke ü pader a l'ga da a ü scet: e issé, m'sa kopòs propiamenta be, noter du, e ü l'ga fa kopòs be kel oter, a kei ke öl ved e sent. Sà ke de me, dokà... oter fadigàc e skiesàc sò de tace pis: ke v'l'a do me la osta buna nòa, e po òna buna ma a soleàs sò bei drec e a posà! Sà kon me, sota l'me suv ke porte a me: epim dre a me, po 'mpari de me a ës pacifek e sta a 'l so post ontera, per vīga òna eta komè ga öl! Ke, 'l me kongol, va l'dige me, l'ë de lej bel dols e turnid, l'ë ü pis ligér de portà 'nsema! ...Mia kompàn de kei du poer bö là: lengua 'n tera e stropa dre a i kò-stole! E però, l'ë ña ü sfronsol adoma de fa ed, de belesa o de cerimopa! –

12. Kela olta là l'ë sabat, e 'l Gesù l'pasa det intramès a du kap de formét. I so amis, k'i g'ã a fam, i sa strepa so òna kuak ispege, i tra fo i so gre a sfregale koi ma, po s'i maia sò. T'i èdei mia ü per de farisé, per so sgàbola?! E dokà, söbet a daga dre a 'l kapo de tace bröc malnàc: “èkòla, àrda lé, ke rasa de rispèt de 'l sabat e de la roba d'i oter, i to amis, te, a!” . E lü l'ga respònd:

– Öö, là, oter: Fímila po mia boi tat, a: ëi magare epic a èndeven impó, e? İvri mai lesid sò, oter, magare, kel ke l'ã fac ol David, kela olta là ke l'g'ã üd fam... lü koi so, e? L'ë 'ndac det inde ka de 'l Sijnür, adiritüra, e i ã maiàd i pa de l'oferta... ke l'ëra permetid de maia adoma ke a i prec. Po, lesi mai sò amò, oter, ke i prec i fa kontra la lege del sabat, là a 'l Dom ñak, e nisü i ga fa kolpa, ña pekàt ña penitensa? Buna. Me adès va dige issé: ke, m's'ë a 'ndü dom piö grand, prope... e töt prec! Merès ke kapeseresev òna buna olta a oter a l'völ di kosè “oi kør vert ke capa det, me, e mia kasàm dre... tate ostie sante!” [*animai bröstölíc, de fa sömeã adorassiü*]. Ol Sijnür... a 'l völ fa nas amò, mia fa skompari deltöt! A kapila, òna buna olta: alura... saresev mia semper dre a kon-danà de ke e de là la set ke fa det negót de mal delbü, oter beatü. L'ë l'om padrù de

dovrà 'l sabat per fa 'l so be, e mia [ol sabat inventàd] per fa sta mal ol om, me dige! E l'è mia festa, per ol Sijùr, kel de ke s'lasa 'ndre 'l be de 'l so vant... ol be de l'om! –

Po, via de là, l'va det in sala dutrina. G'è là ü poeròm, ke l'g'ä öna ma paralísada. I solec farisé, per metel amò 'ndi rojpe, i a sinsiga “te: a 'l sabat... a s'pödei o mia, fa guarì ergü, e... te?”. A l'ga respónd issé:

– Disimel voter a me, adès: se ergü ke l'g'ä ü besòt o ün asen e l'ga borla det indel pos, a biv, ke l'è sabat... ki ěl de oter ke, a rigür de lege, delbù i a tra mia fo, e? E issé l'va kontra l'komandamènt de kopà mia! Alura, me dige, ün om a l'val a ü falì de piö d'ü besòt, o no! E dokà, poa de sabat a s'pöl faga de 'l be a ergü senza pura –

Po l'ga fa, a 'l poerèt: – Dèrv fo be la to ma te, e móela po sö! –

E lü là i a slonga so... e l'è nöa, mei kopè kel'otra!

I farisé, skotàc e skornàc, a i ě 'ndac de fo po i ě 'ndac d'ön'otra banda a fa dotrina, lur: ke... a 'l sabat a l'è mia lecet de fa 'l dutür, perdiol; ma... de preparaga öna bela krus a ergü... kel... l'è a doér!

Ol Gesù, usmàd ol vent, a l'sa tö fo d'i paragi. Però, ga a dre a ergü, 'ntra kuriüs e malàc: e töc i resta kontéc, kesce ke guaric d'i so mai, kei là a ed e a sent... e g'è a de kred k'i fa töt a l'inkuntrare kel ke l'ga rekomanda lü, de faga mia tata propaganda, a 'l sabat. Kei k'i g'ä 'mpo piö konfidensa coi Skritüre sante, però, ga toka prope di sö de lü a olta us kel ke l'è stac predic de l'Isai, kansù del servidür: “adil ke 'l me servidür fedél, kel ke o sirkàd fo me, ke l'g'ä töta la me fidüca e de lü ma sa ante adoma! A l'sarà 'l me fiat, la me ma, e l'ga farà saì a töc töt kel ke öle me, kel k'i g'ä de fa. A l'sarà mia aturen a rebekà e fa bordèl, a l'impieneserà mia sö i piase, l'istarà mia lé a trancà so i ram sa skiesàc so, pa a smorsà so i fiamè semò dre a mör; lü l'g'ävrà sa 'l so bel defà adoma a göstà sö de sa e de là, e faga sperà 'l so be a töc kei k'i a sirka... in töte i nasiù del mond”.

Kela olta là, i ga porta là ü poer isperetàt surd e möt, e lü l'fa guarì poa kel: issé, d'ü bot... surd ke ga sent, e möt ke parla! A i ěra töc a i stele, la set, e i sa disia “se l'è mia

lū ke o' scet del David... alura quando, e?". Ma i farisé a sent a di issé i a ulta là “kesto ke l'kasa fo diàoi perke l'ga l'dis ol so kapo diaol, oter ke David!”.

Alura, l'ga kōnta sō issé: – Sa ke m'parla de re, ke: ope reàm ke l'sa spaka 'n du a l'va 'n malura, e ope sità o kasàt k'i sa spartés in do fasiù i pōl mia dūrà tat. Issé presempe, adi kei k'i òlerès kasà via de ke i Romà, lur... ma i va mia dekorde 'ntra fiōi de' stes pader Abràm: i speterà, magare, ke l'sē 'l nost brao Pilàt... a mandà via de ke i so soldàc! E adès, dokà, fi po oter: se diaol kasa via diaol... ol reàm d'i diàoi a l'ē mia tat frank... o no!? Farès mia ergót de bel alistès, me, alura, a fav ved la fi de 'l so rej del diaol? Ma, sti atènc be, oter: se de me disi ke kase via diàoi per so urden de 'l so kapo d'i diàoi... disim impó oter a me: per urden de ki... i a kàsei via kei oter, i ost iscèc e scete k'i ē bu a lur de kasai via, e? Domandigel ak'a lur, k'i va met a l'urden lur! Pötòst, se me kompàn d'i oter kase via diàoi per so us e ma de 'l Sijùr... alura, dervì fo be òg e orege, oter: ke l'ē dre a rià ol rej de 'l Sijùr... o no! Se 'l kapo diaol a l'ē fort kom'a s'dis ...sarà bu ki de faga kuntra, a ...se mia ergŭ piö fort amò de lū ...e mia ergŭ sota de lū, o no?! Va l'dige amò òna olta bel car: sti atènc be oter, ke tōc i pekàc i ga e perdunàc a i omer: ma la sarà ña mai perdunada la bestemmia kontra la so us e la so ma de 'l Sijùr. Parlì mal d'ün om, oter... e pōderi a ēs perdunàc, de lū e poa de 'l Sijùr. Ma, parlì kontra ol Sant e la so ovra: e l'va sarà perdunàd ña ke 'nkō ña de sura 'ndomà! S'sa skapa mia. Prope: de la boka... l've 'ndre kel ke treboka fo de 'l kōr. E issé, om bu l'tra fo de 'l so kōr parole gōste e parole bune; ma om kativ... kompàn d'òna lépera la so languasa i a tradés e la ferés! E pensà ke, a 'l de de 'l so procès, ope ü l'responderà a de tōte i càkole ke l'ā fac a vànvera, ope parola kontra la erità, e ke porta mia de 'l be: figüris po oter, ke rasa de premio... per i katierie kontra 'l Sijùr, kontra ol so sant isperet, ke l'kasa via 'l mal e i mai! –.

Как фарисе е как искриа i ga fa: – T'ēt parlàd be asé, finadès, maester. Adès, però... fām ved vergót, a noter! –. E i sa sent a respónd issé: – Ee: proà a faga ed ergót de pre-siùs a i serpènc po a i suni... a l'rend piö tat! Próa faga ed amò òna olta ol sep de 'l Go-

na profét, se l'ga digerà ergót, istaolta! G'ě gösto ke ün oter, kompàn de 'l poer Gona, ma ke l'ě mia dre a skapã, ne: e l'istarà det ü per de de e noc in pansa a la tera, mia a 'l mar, istaolta... per vejen fo amò iv e 'ntreg a fini fo 'l so laorà. E förtünàc kei là de Niniv, ke, abekè i ě mia epic insà ke a 'l Dom... a l'òltem de i ga sarà de modèl e de kondana per tace ke 'nkö! Ke lur là, a la fi i s'ě po konvertic: ma a kesce ke... l'ě asé pa du Dom pa du Gona 'nsema! In kel de là amò... ga sarà fac di sō ergota de bel ak a la regina de Saba, ke l'ě epida 'nsà de so 'n fond a 'l mōnd per sent e unurà ol nost Salumù: ma a kesce ke, kuace Salumù ga okorerai e ga sarai asé... m'indarà a ed! G'õ issé oia, a kasà via diàoi, me, ke, e poa i vost iscèc! I cirkula ü momènt a la larga, po... i sa sent isperdic, ga spiör, e i turna 'ndre, per sentis amò a ka soa. Ke, se po i a troa bela skuada e pitürada... i sa fa 'n set, i n'na tra aladé tace d'oter piö uncù de lur, per fa det ol so bel kasì... e pes de prima! Indüina 'ndoe: a Sòdoma, o a Niniv, o... a Rōma, dài! –

L'ě dre amò a parlà, e ergŭ i a cama a gran sep, e i ga fa sai ke de fo g'ě là la so mader e i so fradei, k'i öl parlà kon lü:

– Maester... g'ě là de fo la to mader po i to de ka... e i ta speta là a parlà –. Ma lü:

– Ki...? La me mader e i me fradei? A... sé, èkola... va be: diga ke rie. Però, ardi be, oter: poa ke, g'ě samò ke tate me mader e tace me fradei: opŭ ke fa kompàn de me kel ke l'völ ol pader nost in cel... kel a l'ě per me fradèl, sorela e mader; a m's'ě tōc in famea, a kela manera ke, kredim a me! –

Ko Tredes – Kuatordes : AMÒ PAROLE... MA POA PA

13. Tace de, l'indaa fo prest de ka a pregà, po l'ëra so prest sō la ria de 'l lag, e... 'ntra peskadür ke turnaa a ria e set ke epia là a ütai e a ed e a krompà, a l'ga sa faa semper aturen impó de set ko' 'mpo de tep e de oia de skoltàl. E lü, ga piasia tat akà parlà sentàd so det indöna kuak barke d'i so amìs, ninàd de l'akua, kon tace d'oter a skoltàl in barka poa lur, e tace dre a la ria, dopo tratàd ol pes o fac i so mestér, de tra mesdé, o sendenò akà pasàd o' skotù fin'a sira; e de solet l'indaa là a paràbole, l'traa 'n bal de töt a

presempre, de fas kapì be de töc... meno kì ke prope i ùlia mia: ke, pota, i ïa stödiàd, lur! E l'disia sö, presempre:

– *Ol me kontadi l'va fo a somnà la so braa somesa. E 'ntat ke l'böta fo de sà e de là, ga na skapa fo 'mpo a sö 'l sentér del kap: e kela l'ë proidensa per tace oseli, ma per lü l'ë a perdita, o no! E 'mpo la ga borla so 'n kosta... 'ntre kap e strada, 'ndoke l'ã trac in banda töc i plok e sota l'ã mia ultàd ol teré: e kela, do gote de rosada e la ga böta, ma du skutù de sul e la ga seka poa là. De kel'otra banda del kap, g'ë la so bela sesa a konfì, e dokà 'mpo amò de somesa la ga a finì a det là: ma là i ve sö piö be i spi, e i g'la sofega sota. O: fürtüna, 'ndel mes g'ë a tat de teré bel laoràd, e là ope gre de somesa riada a 'l so post göst la ga darà 'l so bel pro: ke 'l so trenta, là 'l so sesanta, là 'l sento per ü. E se i dovràd be i orege, adès dokà dovri be a 'l servèl, de kapiga det vergót! –.*

Dopo, de banda, i so i ga fa: – *Te: 'nkemana po... ta parlet töt a mistér... e mia bel car, a... te? –.* E lü a lur:

– *Mia pura oter! Ke, oter ma epì dre a me per ol rej, e dokà g'ì grassia de sain samò ergót de piö, d'ì mistér de 'l rej. G'ì fam de sai, de kapì e de kred, oter, e dokà va sarà dac de töt. Ma kei k'ì g'ã poka oia de sai e de kred... kei, ga sarà töld via a 'l so komprendopò. A i oter... ga fo sent, s'ì öl iskoltà, i storie de töc i de: ke se a ed e a sent i so laür kom'i maia, a parlagà kompàn k'ì maia, ga e pamò mia 'n ment ergót de bu... alura l'ë prope de lur ke l'ã dic issé l'Isai “a senterì, sé, ma skolterì mia, arderì, ma ederì mia! A... ke 'l kör de kela set ke l'ë deentàd ü plok, i so orege düre e i so ög koi fete denàc: i arda per no ed, i sent per no skoltà e 'l kör a l'ga a mia dre a 'l servèl: farai komè a konvertis: foroi po komè, me, a fai guari, e!?” Förtünàc i ög kompàn d'ì osc, kel k'ì ed, a ardà, e i orege ke a sent i skolta, kompàn d'ì oste! Va dige me, e oter kredim a me: kua-ce re, proféc, e santòm... i ävrès vest e kapid tat vontera töt kel ke edì oter, e i ã mia püdid... i ävrès iskoltàd e kredid töc kontéc töt kel ke senti ke oter 'nkö... ma l'g'ë mia stac koncedid! Kesto ke sé, l'ë ü mistér; e issé poa ke tace d'oter ke 'nkö i ã liber de fa o mia kompàn de oter! Alura... la me storia de 'l kontadi, adès. I gre de somesa finic so*

dre a la via, kele i ë i parole sò 'l reḡ ke ü i a sent ma i a kapés mia, e 'l diaol g'i lapa fo samò d'i orege. I gre ridolàc so in mes a i plok, l'ë ki ke sent i parole göste e l'g'ă a pia-sér a skoltale, sò 'l momènt, lü: ma l'ga fa mia met so be i so rais, e lü l'ë ü barlafüs, sikè apena ke l'g'ă de pati ü fali... i bele parole i ga ansa töte. In mes a i spi, l'ë kel ke i parole göste i a skolta ak e i a porta a ka, lü; ma dopo, i preoküpasiù e i afare i ga tō via 'l tep e l'aria, e adio pro. In buna fi, menòmàl, g'ë a tat tre (*tèrè*) bu: kei ke sent e skolta e kapés e met a pro, ki 'l so trenta, ki 'l sesanta, ki 'l sento per ü –.

Ön'otra d'i so paràbole, amò sò la somesa...

– Ol reḡ ke dige me, l'ë kompàḡ d'ün om ke l'ă somnàd fo la so braa somesa indèl so bel kap. Ma, 'ntat ke lü l'dormia, g'ë pasàd fo 'ndel so kap ü ke l'ga òl mal, e l'g'ă span-did fo tata somesa de grameḡa n'tramès a kela buna del formét: po l'ë sparid amò. A 'l so tep de kres i fii del formét, e da fo i so brae spege... g'ë spontàd sò a tate reste de ke-l'otra risma. I so laoréc alura i g'ă dic issé a 'l padrù de 'l kap “ne padrù: ì mia somnàd fo töta somesa buna, ü, 'ndel vost kap... e? De ke banda riela, po, töta sta erbasa mata ke, a?”... e lü l'g'ă dic “a, cèrtosa! L'ë stac ergŭ ke dige me... ke l'ma òl be!”. E i so laoréc “òlet ke m'indage là noter a tratla fo, e?”, ma lü “no, no... mia ke ma eḡe skaesàd sò a tat bel formét insema... a strepà fo kela! Lasimeì kres insema fina a 'l so tep de seqà: e a 'l momènt gost, va digeró me de strepàm fo prima töta l'erba katia, e liqala sò a mas per brusala, e dopo de metem via be i me bele koe a 'l sigŭr”. E dokà... merà somnà fo a la granda, senza tep a ma e senza löcaḡa sura: teré e fröc, kei i a mesüra 'l Siḡür, e ma toka mia a noter de sta a katà fo e strepà sò de per de: ma, pötòst, de ës la somesa buna ke la böta i so bei gre! –.

E amò ön'otra. – Ol reḡ ke dige me... l'ë kompàḡ d'ü grenì de senes, ke ün om a i a somna so 'ndel so ortisèl. Lü, per lü, l'sarès adoma 'l piö pistangi de töc i oter gre de somesa: ma òna olta kresid, a l'deenta piö grand de tate d'otre piantele de l'ort, l'ë skuase pianta e i ga ria 'nfin'a faḡa 'l ni kuak oseli de l'aria –.

E a töc a l'ga kōntaa semper sò a presempe, kompàḡ ke s'les det prope de lü 'ndel salm

78. Però, dopo, de det in ka, a i so l'g'ã po fac kapì, κ'ì ga l'sirkaa, kela de l'erba grameņa in mes a 'l formét: – Buna. Kel ke a fo a somnà 'l formét bu l'ě l'inviad de 'l Sijùr. Ol so kap a l'ě 'l mond, e la somesa buna i ě tace sccec per ol rej. L'erba katia... l'ě tace sccec bu per ol diaol, ke i ã somnada lü de fiketa. L'ura de segà l'ě la fi de 'l mond, e i laoréc per kel de là i ě i so àngei del Sijùr. E dokà, kompàn ke s'tò fo l'erbasà, s'la seka e s'la brüsa det indel fög... issé, èkola, l'söcederà a la fi de 'l tep. Dre a l'inviad de 'l Sijùr i rierà fo i so àngei, κ'ì katerà fo de 'l so kap tōc i 'nfestadùr de skàndoi... per bōtai det tōc a brüsà indela so bela fornàs semper fōgeta: e so là, adoma fosk, e skrikà dec e disperassiù. Invece i santòm, lur sō de sura, tōc là bei car kompàn de 'l sul, e... beac lur! Po... 'mpari a dovrà 'ste orege, dokà! –

Ma a kel'otra set, però, l'istaa mia lé a faga lü du piö du kuater: e l'ěra gösta issé, ke samò 'l profét l'ĩa dic “sa foró kapì a forsa de paragù, e a 'sta manera kōnteró sò i laür fisac finà de la fondasiù de 'l mond, ma ke nisš òl mai tō sō delbù...” [o forse l'ěra: “ga foró kapì i me segréc koi paragù car finà de 'l prenepe del mond... a ki ke ga ed e ga sent!”.] ...A l'ga kōntaa sō amò:

– Ol rej kel ke dige me l'ě kompàn de 'l so bel leat ke òna fomna la tō sō e la mesca det in tre bele mesüre de farina, de manera ke l'la fa leà be tōta. Po, ol rej... l'ě a kompàn d'ü gran tesór ke ün om a l'troa 'ntat ke l'laura 'l so kap... ke l'ã krōmpàd a end fo tōt kel ke l'g'ĩa prima: prima... a maià fo tōt per krōmpà ü kap de fa frötà, l'ã strempiad e piansid asé. Ma dopo, laorad be e troad ol so bel tesór, oter ke kontét e repagad! E de sigür a l'korerà mia là a daga 'l so tesór a i sunì o a i kavre: ke l'ga 'nteressa prope negót, e i ta pia ak, s'ì ě mia tate karòtole, insalada, o kolobia de maiokà söbet; ma l'savrà be lü tō fo kon ki spartil e gudil, ol so bel tesór: kompàn ke firì a oter, me dige, a 'nda po mia là a kontaga sō kei bei laür ke ke senti... 'ndel'ostarea, a kei κ'ì n'n'ã samò so du kales de piö de kel κ'ì porta... o κ'ì ě là adoma per vens e perd a sōgà... o a daga la bala a ergũ de fa bambo. Issé, amò, ol rej ke m'dis noter a l'ě kompàn d'ü ke l'sirka diamànc: kuando ke l'sent a di de ü, ke segónd lü l'val tat de piö korè tace d'oter d'ì so ke l'g'ã

samò... a l'löca mia, a dan via tace de kei là per kesto *ke, o no?*! Po, dem innac amò, noter, dai. Ol nost rep, a l'farà kompàn ke s'fa kondöna bela ret bötada fo indel nost bel mar, *ke, ke* la tra fo töt ol pes ke la ga ria. Kuand ke l'ë piena, i so peskadür i a tra sö a ria, i sa senta *so*, e i kata fo i so bei pes bu de maià per mètei in banda 'ndei so brae se-ste; e töt kei oter pes mia bu de maià i a böta via, *o* tötalpiö i a masna sö, de fa 'l pastü per kei ke lea fo i *sone*. Buna: e issé a la fi de 'l mond. I rierà fo i àngei, i katerà fo d'i brae i kativ... po kesce *ke* i a deskargerà det töt indela fornàs fögeta, e là i g'ävrà prope mai de griñà *o* de bat i ma: là i farà oter ke skrikà *dec de e noc!* E va l'dige me: la ret l'ë urmai bötada fo: *ke* rasa de pes oi vës troàd, *me...* *ke* rasa öt vës troàd *te, a?* ...E alura: m'ï po kapid det vergót, e, *otr'amis...* de kei laür *ke, o no?*–.

I ga respönd, i so: – *A sé...* noter sé, e! Magare 'mpo de piö kol formét, l'erba mata e i pes; impó de meno... kol kap del tesór e la gema presiusa: lé, ga öl prima ü brao tigót ...ke l'isvende fo ü bel kap, *o* öna gran perla; e dopo, ü bigol... ke l'maia aria a amirà perle, s'i a da mia via amò de guadenaga per püdi spend! –.

E lü l'va innac issé, per tra i remi 'n barka: – *Sé, sé:* fi pör i spiritüs, oter. Per kei laür *ke, èkola, oñ* ke l'ë bu de fa du piö du... ke l'sie bu *o* no de skriv, kel a l'deenta l'om göst per ol rep, padrù lü de töt fo e dovrà 'l so brao tesór: kel ke ga *e* bu amò 'nde lege e proféc... e kel ke l'iskoprés *ke* de nöità –.

Öna olta, dopo tat tep... a l'turna là a 'l so pais, indoke l'ë epid grand, e per kuak sabac a l'ga prèdika 'n saladutrina. I so paisà i resta de stök, e i sa dis issé “ma... de ke banda ga eperai, po, tötà 'sta sapiensa *ke*, e töt isti bei laür k'i dis ke l'fa, e? Kesto *ke...* ðl mia *o'* scet de 'l poer karpentér, e la so mader ðla mia la nosta Maria *ke?* G'èla mia *ke* amò la bütiga, ke l'faa sperà issé be... kon töt i so de ka, i masc ol Gakom ol Gosef ol Simo e 'l Güda... e i fomne ak? Kuate d'i noste scete i ä perdid a 'mpo de 'l so tep a staga aturen... ma lü negota, e? L'ä lasàd mör ol so poer pader senza fal nono pa öna olta! Po, stödiad, l'ä mia stödiad dre a nisü. E iura kom'èla po!?”. E i è mia persüàs, i resta sospetüs: a s'sa sa mai, ke l'ismanete det kon kuak diàoi... oco!

Ol Gesù però i a l'sa benone, e ga l'manda mia a di d'i oter ke “a la larga de ka, profét, a profetà, se куак de ta ö [ta ölet/ta öt] skampà!”. Tat a l'ë: là, de miràkoi... a n'na teka mia. Anse, de iura a 'nda 'nnac a l'va piö ña det in nisöna saladutrina, a i so funsiù... ma l'parla semper adoma fo a l'aria o de det indei ka.

14. A kel tep là, l'Eròd ol tetràrk a l'kominsa a sent a parlà 'mpo de spes, de 'sto Gesù; e a i so kortisà l'ga fa mia mistér de pensà ke l'sies amò kel poer Goàn batesadùr là... turnàd indré d'i morc a fa töc kei laùr mirakulùs. Ke, difati, l'Eròd l'ia fac capà 'l Goàn, metid in kadene po seràd sö 'n presù, per via de l'Erodiada, la moér de 'l so sermà 'l Felép, ke la s'ëra metida insem a lü, l'Eròd... e 'nvece 'l Goàn a l'ga disia ke l'g'ia mia dirito ña permès de tēpela, iv ol so om. L'Eròd, dokà, l'vülia töl fo d'i iv: però, l'g'ia a pura de la set... ke la tepia 'l Goàn de santòm e profét.

Ma g'ëra stac la festa per i so aņ de l'Eròd, e la so sceta de la dona de du mes re l'ia balàd tat be denàc a töc, ke 'l so sio ('mpo sö de bicér e de gir) a l'g'ëra a 'mprometid ke l'ga daa töt kel ke la ga sirkaa le. Kela là, per fa konteta la so braa mader, la g'ia dic is-sé de portaga là söbet, sondü tond de portada... 'l so ko de 'l batesadùr! Ol re... l'ëra sé a restàd mal: ma però, sikome ke l'ia fac güramènt deante a töc i so invidàc... l'ã koman-dàd de dagel, e l'ã mandàd là ergü 'n presù a teaga so 'l ko! E l'g'ë stac portàd là a la sceta sö 'l so bel tond, e le g'l'ã po portàd là a la so mader.

A i so kompàn de 'l poer Goàn g'ë stac permetid de tö sö 'l kadaer: ke i ã sotràd lur, senza faga sai 'ndoè a 'l re e a la set; po i ã 'ndac là a isà 'l Gesù, de ed kose l'ávrens dic e fac, dopo ü laùr issé bröt: e dopo, semai, metes insèm a lü. Mia certo kei k'i ga disia “e ěl po a 'sta manera ke... ke ta desliberet fo i presunér inocènc... te kol to bel pader ke l'fa e l'desfa sö töt lü, a, te? E adès, a... a 'ndet là te a met a bola kel re ka là... o l'ta 'nteres-a negót, a te?”.

Sentid a di de la bröta fi de 'l so poer küsi... e ke l'Eròd a l'lasaa kapì de kred ke l'ëra resösitàd indela so persuna... ol Gesù l'va via de là söndöna barka, e l'sa ritira 'ndü kan-

tù fo de ma, (de)sperlù, a pensà sö e a pregà. Ma i ve a sail a la svelta, la set, tat de 'l poer Goàn, kuat de lü sparid: e, de tace país aturen, i ga sa 'nvia dre a i so, k'i ě dre a sirkàl indok'i pensa lur. E i a troa là. Sikè, kuando s'i troa aladé töc... a ardà so aturen a l'ved là ü muntù de set ke ria e ke speta... kosè, po, i a l'sa pa lur: lü, ga n've a kompassiù, e dokà fas ved e diga sö ergót de be po guarésega ergü.

Issé, l've a tardeli, e alura i so i ga fa: – Te... 'sto post ke l'ě prope fo de ma, e kela set ke i g'ã mia dre de maià töc. Dàga ü per de ure, de 'nda aturen a tös vergota –.

Ma 'l Gesù: – A fa, mandai via adès, e? Démga noter ergót de maià, o no! –.

I ga respónd: – A m'va benone, sé: m'g'ã dre negota pa noter, fo ke kuatr'o sik papote e du o tri pesi! –. Ma lü amò: – Sà, dokà: purtimei ke a me, oter! –.

E g'i porta là. A l'fa sentà so la set là sö l'erba, l'capa 'ndi ma ü pa e ü pes, a l'varsa so i ög a 'l cel, a l'ga dis so la so braa benedissiù, l'iscepa sö e pa e pes, po g'i pasa a i so... e i fenés pa piö: scepa sö e da via e g'n'ã 'ndi ma amò tat kompañ de prima: e kei là, da fo e capa e da fo... po maia a lur pa e pes, kuando k'i n'n'ã dac fo a töc! Mia asé: dopo, neta sö ü falì, e tra 'nsem amò ü dudes seste de pa ke g'ě ansàd... reske a part, e!

Oé: oter ke Elisé: a i ävrà maiàd miér de persune, ne! E sto mia ke a div kuace granc e gros e kuace mager e picinì, a sent ergü ke i ävrès köntàc! (I g'ĩa de ĩ 'nkontràd de sigür öna karòana de pelegri, a ěsga là tata set kon dre fomne e secc... e negót de fa)

Finid de maià e de netà sö 'mpo, 'l Gesù l'ga dis issé a i so de saltà 'mbarka, lasaga là kel'otra piö picena, e 'nviàs innàc de l'otra banda de 'l lag, ke lü l'ga ria dre apena salü-dàd impó la set. A l'salüda 'mpo, de sà e de là... po l'isparés dre a 'l mut lé sura, 'sperlù, a pregà, finakè l've sira.

La barka d'i so l'ěra 'là amò ü bel tok de la ria... e la dondaa a mia de skers, per i onde, kol vent kontra. L'ě uramai skuase noc deltöt, kuando lü l'ga a inkontra... a kaminà sö l'akua!, ga par a lur: e l'ě 'mpe 'ndel so barkì, e i a salüda koi bras. Kei là, i so... a ed ergü ke kamina sö 'l mar, i sa stremés pak asé, e i vusa sö “à(da) 'l fantasma... poarèc a noter?”. Ma 'l Gesù l'sa fa sent be: – Sö, oter : mia pura, ke so me, o no! –.

Oi Simù alura l'ga fa: – A sé...? Se ta sèt te delbù urdénem a me... de epet inkontra! –

E 'l Gesù a lü: – E te é po sà! – E 'l Simù... salta so delbù 'lla barka, 'nvies là 'nkontra a 'l Gesù, e... per forsa sprefonda so 'ndel'akua (a se magare lü l's'ëra 'nkredid de kami-naga poa lü), e dokà, söbet a nodà, po! Però, 'ntra ent fort akua frega e pedàp... a l'g'ä a pura, e l'sa met indel ko ke l'va a fond: e dokà intat ke l'biv usa sö töt isbrasäd “sàlvem, maester... sàlvem!”. Oi Gesù l'fa oter ke tendiga 'là la ma, capàl sald e diga issé:

– Pota, a te, Simù de preda, om de grama fidüca! A fa, ìga pura, e?! O fidàs, o fidàs mia: ta parel?! – E töt kei oter inde so barka i è so 'n senöc e i ga dis:

– Ma alura... ta se delbù scet de 'l Sijür in cel, te! –

[Pekàt κ'ì sa n'regorderà mia tat kon fresa sota la so krus, dopo; e là l'sarà ü pagà a dil, senza sai kosè l'disia po sö, de precis. Ma oter.]

Apra ke lü l'ä ligàd insem a i do barke e l'è saltàd det indela so de lur kol so Piero... pasada la pura a töt: adès a l'pöl akà bofà boraska, se l'è tep de boraskà delbù; ma per grassia l'è jamò mia tep, e anse pasàd a 'l vent. A la fi, i ria là a tokà tera a Genèsaret.

Dopo la so bela durmida, in gurnada i è fo amò òna olta 'n mes a la set, ke, kòposid ke l'è 'l Gesù, i fa circolà la us e i kor là a portaga i so malàc, po i ga domanda a i so de lü de püdigà tokà adoma ü fali 'l so mantèl [kom'a s'fa kon kel del kapoprét a la festa de 'l perdù, ke l'g'ä sö i komandamènc sö l'oradèl... de lasaga tekàc adòs a kel töt i pe-kàc]; po, kei κ'ì ga ria e i ga kred... i guarés delbù, ak, brae ebré o mia. De manera po, ke poa kei mia malàc... a ed ke sop e 'nfirem i öl kor là de lü, i orbi i öl vedel, i surc i öl sentil... e 'l bel a l'è ke tace, portàc là a lü, i guaria ak, èkola... poa kei mia malàc i sa domandaa se magare l'ëra prope lü... kel κ'ì spetaa töt.

Ko Küindes – Sedes – Dessèt
LEGE A 'L KONTRARE – SEÑAI

15. Kela olta là, i ria 'là a куак farisé e куак iscrià inviàc insà de la kapitâl a teaga la gresta òna buna olta, e i sa met dre: – Te: 'kemanera po i to amis de te i ga da a oservà mia i tradissiù sante d'i nosc veg, e? Àda lé presempè: a maià i sa laa mia so be i ma –.

E lü a lur: – A... ee: e oter, inkemanera oter ga di a oservà mia 'l so komandamènt del Sijnùr, per oservà pötòst la osta tradisiù, e? Æl mia dic bel car, ol Sijnùr, e: “unùra semper to pader e to mader, te!” e po ак “kel ke ga fa de 'l mal, akà sul a parole trop forte, a 'l so pader e a la so mader... a l'siè metid a mort!”... e?! Buna; e oter, invece disì issé, oter: “ü... l'pöl ofriga a 'l Dom kel ke l'g'ävrens de dovrà per ütà so pader e so mader”: ke is-sé, poer pader e pòera mader... ma oter saresev in régola kol Sijnùr! Bela tradissiù, mia ira? Ke la fa ali negót ol komandamènt! A là, a oter face de tola kon do lengüe! Æl profetàd de ki l'Isai, a, indüina... a di sö “kela set ke la ma unura a càkole, ma 'l so pensér l'è töt d'òn'otra banda! I ma prega tat, i ma fa sakrefese a vànvera, e i fa 'mparà tace laür inventàc fo de lur, a 'l post d'i me, de laür!”

E dopo, a la set, sö la facenda d'i ma nete o mia: – Sentim me, oter, e kapim be. L'è mia kel ke porti a la boka koi ma piö o men nete... l'è mia kel ke fa l'om isporkisù. Ma laade so o mia... l'è kel ke tiri fo de la boka, a fa l'om net o sporck! –.

I so i ga fa, dopo: – Te: a l'set, ke a sent kei laür ke... i farisé i s'è skandalisàc, e? Ta g'è a sknase trac fo la lengua sö 'l müs! –. E lü:

– Ma tò...? Teji be a met, oter: ope piana ke la e mia sö kompàn ke i ã pientada so 'l me pader in cel... la eperà a prest istrepada sö! Lasii boi 'ndel so bröd, lur là, oter! I è orbi lur... e i mena a spas tace orbi d'oter. Po, disimel voter a me: se ü orbo l'porta 'n gir ün otr'orbo... sarai mia 'n du a borlà det indel prim fos κ'i tròa, e? –.

Ol Piero l'fa: – Fàm kapì be a noter kela storia lé, dà! –. E lü:

– A... perkè: m'la kapì jamò mia ja oter? A kapì mia, ke töt kel ke va det in boka l'pasa so 'n pansa po l'va a fini fo 'ndel ces? E 'nvece kel ke e fo de la boka, kel a l've sö

de 'l kōr! L'ě kel, a fa mia pūr ol om... mia i ma laade so o mia a maià! De 'l kōr, difati, i skita fo i oie de fa 'l mal, de kopà, de rispetà mia i doér de spusàc o mia spusàc... e tòte i otre porkeree, robà, gürà 'l fals o manté mia i güramènc, parlà mal per rüinà ergü: kesce ke sé... i ě laür de laàs so 'l kōr! Ma, a maià senza laàs so i ma... a 'l piö ta sa mallet te, mia ta ga fet de 'l mal a i oter, o a 'l Sijùr! – (...e kesto 'l Piero l'sa n'regorderà be, a so tep, in fato de roba de maià, pūra e mia pūra...).

'Ndac ivià de là, ol Gesù l'sa pōrta 'là vers Tir e Sidù. Là... òna fomna d'ì kanané, a edel, la sa met dre a usà sō issé: – Ìga kōr a per me, te, profét iscèt de 'l vost gran re 'l David! La me pōera sceta l'ě tormentada tötura d'ü bröt isperet... –.

Ma lü l'ga arda пак, meno amò l'ga respònd. Alura i so de lü... ke kela là la sigetaa a 'ndaga dre e a usà po löcà: – Dàga skolt dokà, fàla konteta, a te: sedenò la ma lasa piö sta... kesta ke! –. Ma lü: – Aa, me, per me... i me pegre ke g'ō de goernà i ě adoma kele de la ka de l'Isdraél... e mia d'otre –.

La dona però la ga sta adòs e la ga sa 'nsünika so deante a diga: – Ûtem, de brao, profét ebré: ke te ta sēt bu! –. Ma 'l Gesù so amò dūr:

– Me, ma par mia gōst de leaga 'l pa de boka a i scec de 'l padrù per dagel a i kaṇi! –.

E le alura: – Ira, profét, dige mia de no. Epör, poa i kaṇi... i lapa sō i miḡle ke borla so d'la tàola d'ì so padrù! –. E a la fi, 'l Gesù l'resta tokàd e persuàs:

– Prope! Ke bela fidüca, te... fomna! E dokà, kom'a ta olet te, èkola. Á là de la to sceta, adès –. E de kel momènt là la so sceta la g'ě a guarida! 'Nda po a sai a ke dio κ'ì g'ǎvrà dic grassie (...a kel del David? Konosīei ol re David, po... lur là?).

De là, 'l Gesù l'se portàd là aprōf a 'l mar de Galelea, po l'ě 'ndac sō ü fali a 'l volt, dre a la kosta de 'l mut, e l's'ě fermàd là. Inturen a lü l's'ě trac insèm ü karèt de set... e i g'ǎdre i so sop, i so stōrc, i so orbi, i so surc e tace malàc amò: g'ì porta là denàc a lü, e lü tace n'na guarés. E, natüràl, la set i resta asé... a ed tace sturti 'ndresàc sō e sopetì ke kamina bei drec, e orbi ke ga ed e surc ke ga sent e möc ke parla, po aante issé: e tōc a kantà sō i so brae lode del so Dio de l'Isdraél! E poa staolta, amò kompàn de l'otra olta

sönkel'otra ria de 'l lag, a l'fa maià tace miér de persune a benedi e scepà sö e fa da fo d'i so ses o set pa e куак pesi: e la set i n'na porta via a каапе, de regordàs e faga ed a pa-réc e amis ol mirakol!

16. Po, 'l Gesù l's'ě sluntanàd de là amò 'n barka, e l's'ě portàd là a Magadà. Là, ga s'ě fac inkontra куак farisé e sadüsé per metel a la proa lur, se l'ěra eretek o perikulùs kom'a s'disia 'nsö a la kapitàl; e issé, i ga sirkaa ü sejàl de 'l cel: in so pro de lü, i ga disia.

Lü, però, l'g'ă respondid issé: – A la sira, oter sa disì, mia ira... “ros a ponènt, bel tep de l'oriènt...” e a la matina 'nvece “fiamè a oriènt, tompesta o ent”. Sikè... sī bu de kapì la cera del cel, oter, ke tep a l'seja... ma sī mia bu 'nvece de kapì la cera d'i fati, kos'i se-ja kosè! Ke rasa de sejàl va okoreràl e va 'ndaràl be, a oter, e... bröta rasa senza fidüca e tradidura, a? Basta ko' 'sti seja ke pretendi, oter... po i edi mai! G'ě adoma ü seja, pront amò, per voter e per töc: kel de 'l Gona... se öleri skoltàl! –

Po, i ä pientàc là нек e l'ě sparid ön'otra olta. E 'ntat ke l'va via l'ga fa, a i so:

– Atènc be oter : stim semper be de lons de 'l so leàt istantid de kela bröta set lé! –

Kei là, ke a 'l momènt a i è là delbù senza pa, i sa dis:

– A, be... ma l'kromperà d'ön'otra banda, ol pa! –. Ol Gesù n'n'ă ak a mal:

– Ee, gösto, oter: pensì a la osta pansa, forsa! Sī dre amò a pensà de restà magare senza ergót de maià, e: perkè... l'v'ě samò mankàd tate olte finadès, ne... v'ö semper lasàd senza pa e pes... oter e töc kei k'i m'ě epic dre, ne!? Ki ke parla de pa de farina, ke, a? Stim atènc... a la leanda k'i mena i farisé e i sadüsé, o no! –.

Issé ke in buna fi i ä po kapid töc ke l'disia prope mia de 'l leàt per impastà, ma de fa-ti e dotrina e tràpole de càkole: e ke lur i g'ěra de deentà pasta nōa, ön'otra pasta.

Riàc là 'ndei paragi de Ceserea del Felép, a l'ga domanda a i so:

– La set... dìgei ke soi ki, po, me, e? –.

Lur i ga respònd:– Ergű i dis issé ke te ta sèt amò 'l Goàn batesadür... ergű ke ta sě 'l'Elì, ergüdoter i dis ke ta sě 'l Geremì o куак profét amò, e ke l'ě la olta buna –.

E lü a lur: – E oter... disì ke so ki, me, oter? –. L'ga respònd per prim ol Piero, staolta:

– Aa... te, per me... per noter te ta sě 'l krist, o' scet inkarnàd del Sijùr! Te ta ma kōntet sō de eta... po ta ma det a 'l pa de kampà! –.

E 'l Gesù: – Brao, te: e beàd te, Simù, scet de Gona! Ke... l'ě mia adoma la to lengua e 'l to servèl, a fat parlà issé: ma 'l to kōr, ke l'g'ă 'mprestàd la to us a 'l Sijùr, ol me pader in cel! Sènt be kose ta dige kosè me adès ke, a te: te, Simù Piero, ta sět la me braa preda: te deperté ta ma 'nde a fond; ma 'nsem a me, te... me kondōna preda issé forò sō 'l me bel dom pie de adoradùr de 'l Sijùr: anse: ta sěré... òna korna piō salda amò de ke-sta ke... 'ndo g'ě sō ol dom de l'imperadùr e tōte i so pretese... te! Ta l'dige me: kel ke m'farà sō me e te 'nsema... ȳa tōte i so legù e i potense de 'l diaol insèm i sarà mai bune de desfàl sō! Per kel ke t'ět dic, a us de 'l cel, me ta darès akà i cav de ka mea; anse, àda: ta g'ět bel e indimà i cav de 'l rep, te, a 'l so post de kele de la to ka ke t'ět lasàd indré per me: te descàa, e l'sarà dervid fo; càa fo, te, e l'sarà seràd fo a per me kōnt de me! –.

[...Mistér fin'a 'nkō; ak a pensaga amò a l'Isai, ke l'predisia sa lü 'l om nōv kon tōta la so fidüca de 'l re: ma mia kōmpàn de tōc i oter profitadùr sura la set, a palàs e a 'l Dom!]

Po, però, l'g'ă dac urden sōbet a tōc de kōntà mia sō 'n gir kei laùr là fin'a dopo, a 'l so tep göst. Anse: de kel de là, ol Gesù, Gesù ol krist ke l'ěra dre a kōmpis, ol mesia ke rīaa aprōf a 'l so trono... l's'ě metid dre de spes a kōntaga sō bel piat ke l'g'ia de 'nda là a la kapitāl e là patin asé, de la krīka d'i ansià, d'i kapi p̄rec e d'i skrīa; e ke ga tokaa ěs a kōpàd: ma però per turnà iv amò, a 'l so ters de, e mia apena per manera de di, kōmpàn de 'l Gona. Tat a l'ě... dopo 'mpo de olte, ol Piero i a tra lü in banda e l'sa met dre a tontopaga dre: – ...Kōntet sō po te... e!? Diotandeslīvere! Ta sōcederà ȳa mai ü laùr del gener! –. Ma 'l Gesù l'ga skapa fo d'i ma, e l'ga dis dre adiritūra issé:

– Via de me, te [poer] diaol! Ta òt fam o' sgambèt, a: ke staolta ta penset e ta parlet prope mia de us de cel, te... ma adoma de poer om! –.

E delé mia tat a l'ga dis issé amò, a tōc i so:

– Skolti be, oter... ke issé sī po a isàc. A m's'ě mia dre a 'nda a fa boti, noter! Ki ke òl

prope epem dre a me... kel a l'mete via i so bei progèc, e l'pense pötòst a òna krus de tö sö, dre a la mea! Regordis be: ki ke ölerà tep de könt ol so fiat, ol so südür e 'l so sang, kel a l'böterà via la so eta, i a perderà töta. Ma ki ke korerà e fadigerà e pateserà insèm a me e per me... kel, la so eta i a troerà töta, i a guadererà per semper! E disim voter, daràl kosè 'n kambe, kel oter... per viga amò la so eta, a... se l'ä bötada via? Ävràl guaderjàd kosè, metém ak òn imperadür, ke l'ga ale amò ergót dopò, kuanke l'ga laserà 'ndre töc i so rej e i so tesór a l'angel dela mört, a? L'è bel e ke oramai... o' scet de om scet del Sijnür indè gloria de 'l so pader koi so àngei... a daqa la so bela paga a oñü, dre a kel k'i ä fac. E, va l'dige amò me: oter ke adès s' ke kon me... mörerì mia senza prima ï est be inkemanaera reperó me... e oter insèm a me! Oter ke dom de sà e de là... –.

Ke difati, presempe...

17. Delé sik o ses de, ol Gesù l'tö dre 'l Piero, 'l Goàn e 'l Gakom so fradèl, po i a mena sö sö 'l mut, via d'i oter... ke i èra stöf, kei. E sö là, deante a lur tri, a l'kambia cera: ol ko kompàn de 'l sul, i estic kompàn de la lüna! E... i ga komparés là 'l Mosè, k'i a speta de piö i güdé, e l'Elì ke i a speta de piö i samaretà: e i parla 'ntra de lur!

Ol Piero alura, l'fa: – Ö, là, maester! A l'è pak bel asé, noter tri ke a edev oter tri 'nsema! Kesta ke sé, ke l'è la festa d'i kapane! Ölet ke m'fage sö ke tri ripàr de fraske per voter tri, e ü per noter, de pasà fo ke la noc, e? Po, 'ndomà... m'va so 'nsema... a met a l'urden ol pais! –.

Ma l'è dre amò a parlà... ke ü neolù biank carènt a i a kuarca so töc, e òna us i a fa 'ngünikà so kol ko 'n tera cekàc e stremic: – Kapila po, ke g'ï ke 'l me scet preferid, oter, ol me ant! E skoltìl po... komà 'l Mosè e l'Elì! –.

Dopo, l'è 'l Gesù 'mpersuna amò sperlù a tokai... e desdai fo:

– Sö in pe oter, senza pura! –. E lur tri i lea sö: e i ved là denàc ol Gesù persokönt.

Intàt k'i turna so de 'l mut... e de lur tri ergü l'sa regorda po l'könta sö de kela olta là ke l'poer Goàn a l'batesaa ol Gesù... lü l'ga urdena de köntaga sö negót a nisü, de 'l fato

de là de sura... prima ke l'urne 'ndre lü d'i mörç. E lur i ga fa: – Alura, l'ë ira: i a dis poa i skrià, ke prima l'g'ă de turnà so amò l'Elì, prima de 'l Mosè amò... o d'ün oter kompàn de lü... a liberàm töc! –. Ma lü a lur:

– Ee... l've sà amò l'Elì a met a post töt, sigŭr! Va l'dige me: ol so Eli l'ë bel e ke turnànd indré, e i l'ă oter ke rekosid, ol re e kei là! Anse: staolta i g'ă riàd a faga la festa lur... a i ă mia lasàd isparì 'ntreg òn'otra olta! E adès ga toka... adès ma toka a me, po! –

A i ă piö dervid fo boka, però i ă pensàd sō töc tri ke l'ia parlàd de 'l poer batesadür.

Apena riàc so amò 'n mes a töc i oter, ga a là apröf a 'l Gesù ü, l'sa böta so senöcù de-nàc a lü, e l'ga fa: – Profét: iga kör per ol me scet, te! A l'g'ă ü bröt mal, e l'ma patés ke no ta dige... a l'ma borla det de sà 'ndel fög, de là 'ndel'akua... G'l'ö fac ved a i to amis, ke... ma i ë mia stac bu, lur... de guarimel –. E 'l Gesù:

– A, poerèc a oter, prope... se sa fidì mia 'mpo de piö! Ke... ga saró mia semper ke me ormai a soportàv e göstà sō töt! Portimel ke a me dokà! –.

Po, l'ga baia dre a 'l so bröt diaol, ke l'sa stremés e l'lea 'l distürbo... e scet l'istà be!

I so dopo 'n banda i ga domanda a 'l Gesù: – Te: kemanera noter a m'g'ăi mia riàd, e? –

E lü: – Set de poka fidüca poa oter, amò! Va l'dige me, ardi be: a iga la fidüca ke ga sta det indü grenì de senes... ga digeresev a kel mut ke “tós via de lé, te!”: e kel a l'sa töerès ivià po l'sa böterès a mar... kon töt ol so dom sura, po ki ke sa anta tat d'i so bele cav dore. G'ë negót de 'mposibol... ki ke g'ă 'mpo de braa fidüca! –.

A i ë amoturna aturen per la so Galelea, e 'l Gesù l'ga dis amò òna olta:

– Prope, ormai: o' scet de om scet de 'l Sijür... a i ë dre κ'i ga l'da 'ndimà a i pagà, e i a koperà ak. Ma l'resterà mörç du de, mia de piö! –. Imaginàs kei là, ke aleger...

A Kafaren, kei ke sköd i tase de 'l Dom (mia kele per i romà, ne) i ga dis issé a 'l Piero: – E 'l vost bel maester, lé... pagel po mia la so braa tasa, e, lü? –.

E 'l Piero: – A, cèrtosa, po! – Po l'va de det in ka. Ol Gesù, l'ria prima lü, a parlà:

– Diget kosè te, Simù, e? I re de 'sto münd ke... sködei de ki i so tase, lur: d'i so scec ...o de kei oter fo de famea, e? –. A l'ga fa: – A, de kei oter... e mia certo d'i scec! –.

E 'l Gesù: – Prope, èkòla, i seec i ě esentàc. E noter alura... m's'ě ki noter, a? A m's'ěi mia seec, noter? – Po (...g'ěrel mia là 'l Gūda 'nsema, o la kasa ěrela òda, o l'vòlès prope 'mpo strefà po lasà tōc de stōk):

– Però... dàì, te: dēmga mia skandol, a kei là; te à fo a peskà: dèrvega fo la boka a 'l prim pes ke boka... e ta ga troerét det òna palanka darsenta d'i noste: a 'l Dom, a s'paga mia moneda pagana... figūra e serva de ìdoi! Tóla sō, po pàga per me e per te –

...A be, ke g'ě a dei bokalù de pes k'i maia de tōt: però... Ma issé l'ě po 'ndaca.

Ko Desdòt – Desnōv : SCEC – PERDŪ – SPUSÀC

18. G'ěra là aturen a dei mader kon dre i so scetì... e, kompàp de tate otre olte, g'i portaa là aprōf a lū, de faga met sō i so ma sō 'l ko e benedìgei. Kela olta là, ergŭ d'i so l'ĭa perdid la pasiensa, e i a kasaa via a kuak manere, k'i ga des mia impàs a 'l maestro... 'sti strunsi, almén i piō brŭti e maltepic. Ma 'l Gesù:

– Lasii sta, oter: kasim mia via i seec, de me: g'ōi de divel kuate olte, ke 'l rep a l'ě prim de tōt per lur, a, e per kei k'i ě bu de sōmeaga, inde so fidūca, a!? –

E poa kela olta là prima de part a n'n'ă benedid sō tace.

Ōna olta i ga sa fa 'nturen i so, a diga: – Te: ě ki po 'l piō grand det indel to rep, e? –

Alura, lū l'cama lé ũ scetì, i a met indelmès a lur, po l'fa:

– Sentim be me, oter: se kambieri mia ela e desmeteri mia de fa kompàp de tace scetì ke sōga “e 'l kapo ke so me... no, so me... e 'nvece so me ke komanda, ke”... aa...: indèl me rep oter ga meti det na la ponta del nas, va l'dige me! E dokà èkòla: ki ke òl vēs grand indel me rep... a l'g'ă de ěs bu de fas pisèn kompàp de kel iscetì ke konfrónt a oter! E isé po... ki ke ga a be [de deentà kompàp d'jū picini isé [per fam kontét me], kel a l'ga a be de deentà kompàp ke dige me [ga ō be me a lū e l'ma a be lū a me]. Ma ki ke 'nvece l'kasa via o l'iskersa o l'trata mal... ũ picèn isé [scet o mia; ak ũ sul]... kel, oco, ga l'dige me: i so àngei de lur i ga parla drec indei orege a 'l Sijūr in cel! E dokà, se ergŭ l'ga da skandol a ũ ke l'[ma] kred [a me] kompàp d'ū scetì isé... l'sarès ũ tok mei

per lü κ'ì ga lig[er]ès a 'l kol öna preda masnera po i a böt[er]ès *so det indel mar!* A sé: guai a 'l mond, per i skàndoi! A l'sarà a 'mposibol ke ga n'sìe prope mai; però... guai semper, a kel om ke skandol a l'da! Senti ke amò, oter: se l'è la to ma o 'l to pe de te a portàt indè skandol... tèetei *so te po bótei via!* Ke, l'sarà mei per te kondöna ma sula e ü pe sul ìga eta... pötòst ke koi to do ma e i to du pe ès brusàd per semper! E se l'è 'l to ög, a portàt indè skandol, te kàetel fo e bótel via. Ke, l'sarà mei per te kondün ög sul ìga eta per semper, κοπή κόν du pasà det indela al de 'l fög senza mai fi! Κηαt a 'l pader in cel ke dige me, e a i so secc, presempe, disì kosè oter, e? Se ü l'g'ã sento pegre, e öna la ga sa perd, pienteràl là i otre noantanöiv indè stekàd, a... 'ndaràl aturen a sirkà kela d'ì sento ke la ga s'è perdida, e? Buna: se l'g'ã kör e fideg... sé ke l'indarà fo! E se i a troa faràl kom'a fi oter, e: i a soperala, a... ke issé la ga skapa po piö? Va l'dige me: l'sarà kontét piö tat per kela ke l'ã troàd amò, κοπή per töte i otre ke l'ã ña perdìd! Issé prope l'fa 'l vost pader e pastür in cel: ke l'völ prope ke ña ü d'ì so scetì l'ga sa perde. E dokà, ardi po oter a l'ga farà kosè, a ki ke proa a faga de 'l mal a ü d'ì so scetì! –.

Öna olta, l'sa met dre a parlà de torc e de perdù.

– Se ta g'è ergót de faga oservasiù a ergü dre a la lege (e ergü ke l'isbala l'è pör semper to fradèl)... à là de lü a fagel κapì 'n konfidensa, oter du adoma; se l'ta da skolt, t'èt portàd sö la via gösta 'l to fradèl; se l'ta da mia skolt, te tó dre öna o do persune, e denàc a lure κ'ì ed, próa amò a fal resunà, te. Se l'ta skolta ña deante a du testimone [e l'è laür ke ta ga tepet prope, l'è ü pekàt], alura te digel a i ansià de 'l post: ke, se l'sa na frega po de töc... alura, l'è car a töc ke l'è mia ü de noter: l'è piö ü brao scet de l'Abràm, ma adoma ü poer pagà de ìga kompassiù. E va l'dige me: l'sa porterà dre 'l so pekàt e 'l so brao debet fin'a 'n cel, se i a met mia a post prima; e 'nvece i debec ke oter metì a post a 'l so tep göst ke 'n tera [a me nom], kei i è skancelàc fo a 'n cel –.

Alura 'l Piero l'ga domanda: – Te, maester: se ü l'ma fa tace torc, a, fradèl o amis... fin'a kuate olte g'öi po de perdunaga, me, e? Fin'a set volte, e? –. E 'l Gesù:

– Me parle de pekàc, ne: torc a 'l Sijür e a kel ke l'è göst. Però, me ta dige ακ: se ü l'ta

fa 'ntort... mia fin'a set volte 'n setimana ta ga perdunerét, ma finà a set volte a 'l de: ke l'è po semper amò meno de kuat ke ta öt vës perdunàd te de 'l Sijnùr, mia ira? Stà atènt be kosè ta dige, adès, te. G'è ü re... e l'è dre a tra sö i könc koi so servidür. Ga n've portàd là ü ke l'g'ã de daga... sento miù, disèm issé la paga de sent'ap... ma ke l'pöl pamò mia dàgei 'ndre: e 'l re l'komanda ke l'sie endid lü, ol servidür, kola so moér, i so seec, i so animai e töt kel ke l'g'ã de so... de proà issé po a saldà 'l so debet. Kel là alura l'ga sa 'ngünika so deante e i a prega tat: “ìga pasiensa amò, kòn me, te... e ta sigüre ke ta doró fin'a l'öltem sentesem, me!”. Kompàn se l'ëra posibol, riaga ind'öna eta adoma! Ol re però g'n'ã amò kompassiù, i a lasa 'nda liber, anse: l'ga lasa 'nda a 'l so debet! Kel sé ke l'è ü re, ne? Kel là, lü, apena indàc de fo... ta 'nkuntrel mia ü servidür de 'l re kompàn de lü, ke l'g'ã 'ndre de daga a lü... l'akönt sö la paga de tri mis? A i a capa per ol kopì, po skuase i a sofega ak, a diga: “dàm indré a me kel ke ta g'ët de dam, dokà, te!”. Kel oter i a prega (n)senöcù a diga “ìga pasiensa amò ü fali kòn me... ke ta sigüre ke ta page töt, me... ta fo mia spetà amò ün an”. Ma kel là l'völ mia saigen: a l'va d'i aokàc, e i a fa bö-tà 'mpresù... finakè l'g'ãvrà pagàd töt ol so debet! Ööla, po! Dei oter servidür, a ed kel ke l'söcéd, i resta pak mal, po i va là a köntaga sö töt a 'l re. Alura, ol re l'manda a camà amò kel galantòm là a l'inkontrare, po l'ga fa: “O bröt ispelòrs de servidür malfidét: me t'ò lasàd indà ü debet de tace mela ölte mela palanke, sent'ap de paga, koi so brae interès... adoma sikome ke ta m'l'è sirkàd impiasér! G'iet po mia d'ìga a te kompassiù de 'l to kompàn, kome me de te, e? Per ü misèt de paga sé e no, po!”. E, pie de sdep, ol re g'l'ã dac indimà a i so sgeri fin'a fas da 'ndre l'öltem sentesem: figüràs, po. Kapida la sunada, oter, e? Issé l'farà po ak ol re de 'l cel kòn voter, se sa perduneri mia de kör opñ de oter a kel oter! Po, oter g'ì de les sö issé, 'ndel liber sant: ke ol Sijnùr a l'perduna set volte 'l Kai... e oter g'ì de perdunà poa setanta olte set ol Lamek... de ès perdunàc issé poa oter dopo, a la fi! –.

19. Dopo 'l so bel gir in Galelea... l'è pasàd delà amò 'n Gödea, de là de 'l Sordà.

I g'è 'ndac idré 'n tace... e tace n'n'á a guarid amò.

Öna olta, i ga sa strens aturen dei farisé, per metel a la proa lur, e i ga domanda kel laür ke: – Èl permetid o mia inde lege, a ün om, de kasà via la so moér... per öna kuak resù ke l'dis lü... e, te? –. E lü l'ga respónd issé:

– Ivri po mia lesid sö be mela olte, oter, ke 'l Kreadür... finà de prencepe l'á fac sö masc e femna, po l'g'á fac imparà lü a seec e scete de lasà là 'l so pader e la so mader, per troàs öna kompañia, de 'n du a fa öna famea, e deentà poa lur du pader e mader... e? E issé amò 'nkö i a fa sö, ü scet de ke e öna sceta de là: e kuanke i a met insemà, i è piö du seec e basta, ma öna famea nöa, ü laür sul intrade lur du, e ü pader e öna mader per i so seec. Ki ke ölerà teai fo ön'otra olta dokà... dopo ke i á küsic insemà ol Sijnür, e!? –.

I ga fa: – Però, ol Mosè... l'm'á urdenàd lü 'mpersuna de skriega so 'l so perké e dagel dre... a kasala via! –. E 'l Gesù a lur:

– A sé, prope, l'è stac ol Mosè a permètega de kasà via i moér, a kei ke g'á 'l kör de preda... e i pians amò sö i sigole del Gito! Ma la facenda, però, l'era mia issé de prencepe! Köntel vergót, per voter, ol Malaké profét... ke 'l Sijnür a l'ga fa di 'sse bel car “öi mi-ga fac det me ü laür sul, de oter du, te e la to dona ke t'èt sirkàd fo te de suen, e ta g'è ü pato kon le deante a me e a i ost iscèc, a: kompàn ke poa me g'ò ü pato kon töc voter... a?! A g'ò in öde 'l kasà via, me!” l'dis ol Sijnür, prope! Po va l'dige a me: ki ke kasa via la so dona, öna olta ke l'è la so moér in piena régola... l'sa 'nkrede mia, dopo, de ès in régola koi komandamènc a tön sö ön'otra! A l'sarès kompàn de üli ke 'l Sijnür a l'la-serès indré l'Isdraél... per ispusà 'l Gito! –.

Alura staolta i g'á dic issé i so: – Aa... s'i laür i g'á de 'nda kompàn ke ta diget te... a l'konvé prope mia spusàs in régola, alura! –. E lü... ke i ölès iskersà, o mia, kei là:

– Kapila 'mpo kom'a üli oter: ma g'è a ki ke pöl kapì be perké e perkome l'è propiamenta issé kom'a dige me. Dopo, kuat a spusàs o spusàs mia... ge n'è a de kei e de kele ke i sa spusa mia perké i è nasic mia bu de spusàs; ge n'è k'i s'è malàc o i è stac rüinàc

de ergüdoter, fatüre o medesine sbałade... e ȳa lur i pöl ispusàs; ge n'ě de kei k'i lasa sta de spusàs perkè per i so afare ga konvé mia o per kor la so kaalina finakè la ga trota; e, skoltim be... g'ě kei e kele ke l'ófese de 'l rej a i a 'mpeȳa tōc intrég e tōte 'ntrege kel: e dokà prope per kel i sa spusa ȳa lur. Ardi 'mpo oter –.

Ōn'otra olta, ga s'ě pientàd là deante ü, e l'g'ă fac: – Maester... g'ăvrès de sai e de fa kosè de be, me, e... per vės bu de ĩga la me bela eta per semper ke ta diget te, a? –

E lü l'ga respondid issé: – De bu delbù a n'n'ě ü sul, e töt ol be i a fa be adoma lü! Te, se ta ölet la to eta piö piena... stàm det indei komandamènc, te... po amen –.

E kel là: – Koei, po, per prim, e? –. E 'l Gesù: – Pàrt de kel ke ta ö[le]t te, te, ma lăsemen fo ȳa ü... ke i fa töt ü. Te, kópa mia, fūrniȳa mia, róba mia, gúra mia, unūra pader e mader... e ólega be a i oter kompàȳ ke ta sa ölet be te! –.

E kel suen là, pront: – A, sé – l'dis – sé: tōc kei laur ke – l'dis – me i fo semò: – l'dis – ma mankel po kosè amò, adès – a l'fa – a? –. E 'l Gesù:

– Aa... be! Se prope ta öt ěs piö brao amò, và a end fo töt kel ke ta g'et, te... dàgel fo a i poerèc, per vĳa 'l to bel pro sō in cel: po, ěpem dre a me per ol rej, te, dèm! –.

Ma, a sent de end fo töt... kel suen là l'ă ultàd i tak töt pek: ke l'g'ă tata de kela roba, de so, lü, e afare e amis ke kōnta: e senza... ga paria de lasà 'ndre 'l be ke l'faa semò, de ěs piö nisù e piö bu a negóta, dopo!

Dopo... ol Gesù l'g'ă dic issé a i so: – A, sé: l'ě gran malfà per ü ssior de pasà a 'l rej! Va l'dige me: a l'ě piö belfà ü kamèl bel kargàd de sà e de là a pasà det lü 'nde purtina d'i besòc, indo i pasa det ü per ü per kōntai fo... korè ergü kola so roba a pasà det in-del rej! –. I so i ě ȳak restàc, a ü parlà issé, e i g'ă dic:

– Öö... a te! Alura, po... paseràl det kĳ , e, 'ndel to brao rej? –.

I a arda be ü per ü, po l'ga fa: – A be, però, ne: kel ke ga sōmea 'mpusibel a i omeȳ... l'ě mia 'mposibol per ol Sijùr, de riaga –.

E 'l Piero, adès: – Tò, te... àda ke noter, presempe: noter de nost a m'g'ă dre piö ȳa negota, ke m'ă lasàd indré töt per veȳet dre a te: alura... se m'pasa mia det noter... –.

E 'l Gesù a lü: – Brao te, Piero! Ta l'dige me, skólta be, te: töt voter ke ma epì dre a me per la nöità ke g'ò de portà fo... a 'l so momènt de la so gloria de' scet de om, scet de 'l Sipur... oter siri là a oter sentàc so 'mbanda, a güdikà i dudes trebù de l'Isdraél! Töci-manere, kredim a me, oter: a lasà ndre ka, pader e mader, fradei e sorele, scec e scete, kap barke pegre, tat o пок, per vëjem dre a me... a g'ë de guadeṇaga ol sento per ü, e per semper... mia adoma per kuatr'ar in krus! Però, fis mia problém de ssior e poerèc, oter, o de invidie a mesürà roba, пока o tata: ke a 'l so momènt göst, a l'salterà fo tate bele sorprese, de öltem ke deenta prim, e prim ke deenta öltem; po in töte i klas, пак, poe-rèc o ssiore! –...

Ko (V)inte – (V)intü
OL REṆ KE L'DIS LÜ – TRÀPOLE

[20] – Senti be poa kesta ke, adès, oter. Ol reṇ, a l'va kompàn d'ü padrù de 'l рук, ke matina bunura l'va fo a sirkàs dei laoréc per la so bela it. Koi prim ke l'troa, l'sa met dekorde per òna braa palanka a 'l de, po i a manda det a laorà. A i növ de matina l'va fo amò, n'na ed là ü куак in piasa disokupàc, e l'ga fa “se üli, g'ë de fa poa per voter, dre a la me it: e va dorò kel ke l'ë göst”: e kei là i va de det a lur. A mesdé l'va fo amò òna ol-ta, e stesa leanda. Po ak a i sik ure, a fo amò, eden là dei oter a fa negót, e diga issé “nkemana töt ol de ke a fa 'nda la gambeta, oter, e?”. I ga dis “ee, a te: nigü l'm'ä dac de fa gurnada!” e lü “sà dokà: dèm a oter, dre a la me it!”. Kuando ke l'ë sira, èkola, ol padrù l'ga dis issé a 'l so fatür de camà i laoréc po daga la so bela paga... a 'nviàs d'i öltem, fin'a i prim. I ria aladé kei d'i sik a 'l dopolmesdé e i capa... la so braa palankina oṇü. Po, aante kei oter. I prim de la matina, lur i sa 'nkred de capà ergót de piö, po: ma poa lur ga ria 'ndimà la so braa palanka. E dokà, i ga tontona dre a 'l padrù “àrda po te: kesce ke i ä laoràd sé e no ön'ura... e i ä pagàc kompàn de noter ke m'ä sgobàd töt ol de... e sota 'l sul!”. Ma 'l padrù l'ga fa, a ü de kei: “amis, me... ta fo mia tort, prope. Sët mia stac dekorde kon me per òna palanka, te, e? Tó sò la to palankina, e ta salüde! Se me po oi daga ak a l'öltem kompàn de te... pöderó mia fa koi me solc kel ke öle me,

magare, e? *G'ët magare rabbia, te... ke me so generùs kon vergǔ, e?!*”. *Ĭ kapid, voter, a? I kõnc... lasigei fa sö a ki ke paga töc, ke l'imbroia mia nisǔ, lü: pa prim pa öltem!* E me-ti pör indel kõnt, oter, ke... ga n'sarà tace k'i ga dis “i öltem”, e i sarà tratàc de prim; e invece tace k'i paria i prim i sarà tratàc kompàñ d'i öltem, senza suerpiö prima lur –.

A i ě 'nviac ilà vers a la kapitäl. *Ol Gesù, piö dècis ke mai, a l'tra in banda i so dudes e l'ga kõnta sö: – Buna. Adès noter a m'va 'nsö a la kapitäl e là, scet de om scet de 'l Sijnür a l'ga sarà metid indei ma a kapi prec e skrià... ke i a kondanerà a mört e i ga l'darà 'ndei ma a i pagà... per fal tö 'n gir e fröstà e tekà via... finà a 'l so ters de, de turnà iv amò per ol so rep ke ga toka –.*

De dre, la ga ria apröf la so mader d'i du scec de 'l Sebed e la fa ed ke la g'ä ergót de sirkaga a lü. Lü l'ga fa: – *Ölet vergót, te, fonna... e? –. E le: – Komàndem, te, ke kei du scec ke, i me scec... i ta stage semper in banda a te, 'ndel to rep... ü de sà, ü de là –.*

E 'l Gesù: – *Aa: töt ke? A l'si pak, kel ke sǐ dre a sirkà, oter! Sǐ pronc... a biv ol vi ke so dre uramai a biv me, oter du, e? –.*

E kei du là, deante a la so mader e a lü: – *A sé po, ke m's'ě pronc! –. E lü amò:*

– *Sé, prope: ol me i... l'bieri a oter. Ma, de sta a dreca e a mansina de 'l Sijnür sentàd so a güdikà... kel so mia me a decidil... ma adoma ol padrù d'i skape –.*

Kei oter des, dopo, ke i ä sentid be töt... i ga baia dre a i du fradei (ü per de scetorlòc, ак: uli ěs i kapi lur, po!) ke i ě mia laür de tra de mes i fomne, kei... ke i g'ä samò lure 'l so bel defä, oter ke politika! Ma 'l Gesù i a cama sà töc, po l'ga fa:

– *A l'si a benone, oter, ke i kapi d'i nasiù i ga fa de padrù... e de tôte i bande i kapi i komanda, po i sa fa a camà benefatür, ak... Mia issé 'ntra de noter, prope! Kei de oter k'i öl deentà i piö granc... i g'ä de servi piö tat d'i oter. Ki ke öl vës ol prim... a l'g'ä de fa l'öltem, ol servidür de töc! Finà a scet del Sijnür ke reña, l'ě scet de om per servi... mia per fas servi lü, e mia per fa mör i oter a 'l so post: ma per mör lü a salvàn tance per ol rep! –. ...Á po te a kapi: mör ol re per kei ke l'g'ä sota? Ol mond a gambennaria?!*

Intàt k'i a de fo de Gereke, ga a dre ü karèt de set.

Hà ü TOK, g'ě là sentàc so du orbi, dre a la via, e a sent ke l'pasa fo 'l Gesù i sa met dre a usà sò issé: – Profét... te, scet de 'l re David... ìga kòr per noter! –.

La set i ga baia dre de fa sito, ma lur piö fort amò:

– A te profét, iscèt de 'l gran re: ìga kòr per noter... te! –.

Ol Gesù l'sa ferma... s'i a fa ep apröf, po l'ga fa: – Üli ke fo kosè per voter, me, e? –.

I ga respònd: – Fàm derv fo i òg, a noter, te, profét! –.

Ol Gesù... ga sa strens ol kòr, po l'ga sa spalanka fo skuase a de pians: a l'ga toka i òg: e de bot lur là i ga ed, po i ga a dre. [A di la erità, erc, i so òg a i ěra deerc a prima, ne: però i ardaa töt senza ed negót, poer disgrassiàc a lur; e mia adoma lur!].

21. Ol Gesù, kela olta là, l'ă kòntàd sò amò de 'l so rep ke l'disia lü...

– Ol rep ke dige me... l'ě kompàp d'òna festa de spuse ke l'fa 'l re per ol so scet. A l'manda fo i so servidùr a camà i so 'nvidàc, ma kei i vòl mia ep. A l'ga manda là dei oter servidùr a diga “g'ě töt bel e paregàd so: g'ě pront tata de kela karne bela grasa: epì sà, po, a 'stò bankèt de spuse; ofendim mia, me e 'l me scet! Gó n'ò mia ün oter de spusà, dopo: va kapiterala kuando, po, ün'otra okasiù issé, a?”. Kei là però i sa n'ě fre-gàc amò, e ü l'ě 'ndac fò indèl so kap, e ü a i afare so, e ergü i g'ă a 'ngöriàd po malmenàd куак servidùr! Indüina perkè... ol re n'n'ă üd prope a mal: l'ă mandàd fo i so soldàc, istaolta, e l'ă fac tò fo de 'l nòmer töt kei bei amis là, e brüsà sò la so kontrada! Po l'g'ă dic issé amò a i so servidùr: “Buna. La festa l'ě pronta, a, ma i 'nvidàc... i pöl piö ep, pe fa 'l regàl. 'Ndim fo aturen, oter, per via e i krusù: e töt kei ke trui camime ke töt a spuse... a sbafo?”. Kei là i va fo, e i sa tra dre töt kei k'i troa 'n gir, bei e bröc: e 'l salù l'ě pie pienènt de set a tàola. A l've de det ol re... e l'ved ü, ke l'ă mia kaàd sò la so braa tònega bela neta ke l'ă fac da fo lü, e l'ga dis “amis... inkemana sèt ke de det senza 'l me bel vestid de la festa ke t'ò dac me... te, e?”. Kel là l'g'ă negót de bu de di sò: e 'l re i a fa ligà sò d'i so servidùr po bötà de fo: là fosk, freg e pura, kon töt kei oter, i so prim invitàc... k'i g'ă üd vergót de mei de fa, lur! Adès, adì 'mpo oter de ke banda òle-

rì sta, oter. Me spere ke n'na sīe ke a de kei ke a spuse i ga a, po! Акà se poa 'ntra kei camàc e riàc là... tace o пок... ergŭ, pŏl das, l'ě prope mia 'n régola de staga, dopo! –.

E poa kela olta là i farisé i sa tŏ fo d'i pe po i sa troa koi oter amisù a 'nventà la mane-ra per fal isbalà a parlà, de traga fo ōna kuak akade bele grose, per fal serà sŏ.

Alura, i ga manda là ü per de amis d'i so de lur, insèm a ü per de amis del Eròd, a diga kel laür ke: – Te, maester: ma l'sa tŏc, ke te ta diget semper adoma la erità, te, e ta fe 'mparà a fa i laür gösc segónd ol Sipur. Ta g'ět pura de nisŭ, te, ta ga ardet sŏ 'l müs a nisŭ... per di e per fa, te. Dìm impó te a noter adès dokà: segónd te, ěla gösta o no, ĩga de pagà la tasa a l'imperadür romà, notr'eburé, e, te? –.

Ol Gesù, kapida a l'ato la so fŏrberea de lur là, ke i farisé i paga e i fa sito per vës la-sàc istà d'i romà, e i erodià per diga grassie a ki ke g'ă metid sŏ re l'Eròd... a l'ga re-spónd issé: – Ee, a oter, fals e trŏbe, face de tola! Üli prope tendim amò ü tranèl, ne, laa-tiv... intàt ke ma unci sŏ 'mpo! Üliv ü sé... o ü no, oter, a? Fim ved impó a me la moneda de pagà la tasa, oter! –.

I g'la fa ed. A l'ga fa: – De ki ěl kel müs, e? Po... g'ě skriid so kosè sura? –.

I ga dis: – A...: l'ě roba de romà... l'ě 'l so 'mperadür de lur, kel! –.

– Aa...: e oter, de brae ebré, a l'tepi issé 'n gran kŏnt, prope 'skarsela e 'nde mănega! Alura po: intàt ke ōna olta a l'an ga di 'ndre a 'l so imperadür kel пок ke l'ě roba so de lü... skoltim a be 'l profét però, oter: e ardi be a de daga semper de per de a 'l vost ünec padrù delbù... tŏt kel ke l'ě per lü, oter, o no! Tŏt ol so unür, e poa 'l sant timür: mia 'do-ma i so tangente 'ntrege a 'l dom... ke intàt ga öl pŏr a kele! –.

...A i pŏl adoma ke bofà piŏ, e i ulta i tak de fresa po i sparés a lur de la cirkolassiù.

Pasa mia tat... e staolta i ria aladé kuak sadüsé.

I sadüsé i ga kred mia a la resüresiù, lur; e dokà faga lur ün oter bel tranèl de kei fi:

– Te, maester... ol Mosè l'ă dic issé “se ü l'mör senza sceec, ol so fradèl a n'na spuse lü la moér e l'ga dage dei sceec a 'l so fradèl”. Stà be atènt, te, adès. A g'ëra set fradei, ke de noter. Ol prim, a l'ě mort söbet dopo spusàd, senza sceec, e l'g'ă lasàd la so moér a 'l so

fradèl. E issé poa 'l segónd: mör senza scec, e lasega la kõpnada moér a 'l so fradèl; ke l'fa komà kei oter, e issé fin'a kel d'i set: e dopo la mör akà la pòera fomna, senza scec. Dim impó te a noter adès, e: a resüsità... sarala po moér de kual d'i set fradei, le, e? Ke l'è be a staca la moér po la kõpnada de töc, ü per ü! –.

E 'l Gesù a lur: – De je ü, po! Sī oter, a fas sō ü mescòt a la diàola de skritüre e barsa-lete! Ma, a tūi 'n gir la sapiensa de 'l Sijūr, sti atènc, oter! A resüsità... s'tō piō moér, pa i sa spusa piō nisū: ke, ol mond a 'l sa ulta 'n cel, mia ol cel a l'deenta polér! I omeṗ i de-enta piō tat kompāṗ d'i àngei, mia i turna 'ndre amò 'nkuntra a i animai! Po, se g'ī amò dei dōbe sō resusità o mia... lesi sō 'mpo piō be, oter, kel ke l'v'ā dic ol Sijūr in persuna, ke l'ga dis issé a 'l Mosè “Me so ol so Dio de l'Abrām, de l'Isāk e de 'l Gakòb: Me so!”: Esod, tri. E segónd voter, a l'völ dim, ol Sijūr... ke l'è ü dio de tace mōrc, lū: mōrt a lū kōn lur... e i so moér de lur, e? Oter sa 'nkredi de unurà ü dio de mōrc, e lasi fo ol Dio iv, ol Sijūr viv ke 'n mes a noter! Gran Dio de iv... mia de mōrc, ol nost! Iv amò komè po, dopo mōrc... lasiḡa fa a lū. Ī mai lesid sō amò, oter: “ol so vant de 'l Sijūr a l'è l'om viv”, e? Po, ol Sijūr... faràl magare poa Lū kompāṗ de kṡak volte oter prope, a... sa anteràl de 'l so brao Abrām mōrt, polver isvanida, e? Stī atènc a streparlà, oter... akà se pensi ke mōrc oter finid tōt... e po ke la fedeltà d'i spusàc, ol Sijūr, pōtòst de daga ol so brao premio, l'ga arda ṗak: a n'na savràl e n'na faràl kosè po, de “fedeltà”, Lū... ne?! –.

La set a sentel i restaa sbalurdic de 'l so korago e d'i bei laür ke l'köntaa sō, lū.

Ma i farisé, sentid a di ke l'g'īa stopàd fo la boka poa a i sadüsé... i staa piō 'ndei ṗap: e i ā proàd a mandaga là amò ü d'i so: ü gran duturù de la lege, ke i ā 'nterogàd lū sōnkel ke kōnta: – Maester... kua(l) ēl ol komandamènt ol piō grand de töc, e? –.

E 'l Gesù: – Ta ga ölerét be a 'l to Dio, a 'l to padrù, a 'l to pader, kōn tōt ol to kōr tōte i to forse e tōt ol to servèl: l'è kesto ke 'l prim e 'l piō 'mportànt. Ma l'istà 'nsem adoma se ta oservet poa 'l so segónd: ta ölerét e ta ferét ol so be d'i oter, kompāṗ ke ta ölet e ta fet ol to be de te medesem. Alura sé, beàd te e l'ànima to, e 'l reṗ a l'è ke! De kei du laür ke 'nsema, èkōla, a l'dipènd ol valür de tōt, lege e proféc... po tōte ke i oste tresen(t)sin-

kuanta proibisiù e dösensinkuanta òbliki dela tradissiù –. Po, sikome ke l'ă est ü куак farisé, kol so duturù, 'l Gesù l'ga domanda lü:

– Pensi kosè, oter, de 'l krist... e? G'äl de ës iscèt de ki... a? –.

I ga fa: – Ma del sant re David, o no! –. E lü: – E 'nkemana alura, ol re, ispirad de 'l cel, a i a cama 'nvece “padrù...” ol krist, a kantà issé: “ol Dio padrù de töt a l'ga dis a' scet, ol me padrù: sèntes so ke 'mbanda a me, te, ke me ta doró de sgabèl i to aersare!?”: salm sentedés, ne? Se 'l re David a i a cama padrù, dokà... faräl komè a ësqa pader lü... a... oter!? Saräl mia pötöst, ol mesia... scet d'ergüdoter, piö olt de 'l re, a?! –.

L'ë po staca l'öltima olta ke ergü l'ă ülid faqa dei domande tràpole in mes a la set... de 'ntrapolàs persokönt a sai piö daga risposta lur, dopo.

Ko Intedù – Intetri – Intekuater – Intesik :

POER PROFÉC – TRIÓNIF – I DE DEL GÖDESE

22. Finid de respóndega a i sapientù, ol Gesù l'g'ă dic issé a i so e a la set restada là:

– Sö 'l pölpet de 'l Mosè... i s'ë metic sö kola skala i farisé e i so skrià. Buna? E oter, ardi sé de fa kel k'i va dis lur... ke de solet a i ë a laür gösc, poa kuando ergü g'i prèdika apena a i oter, e lur i a fa mia. A i ë gran brae a kargà sö sö la gropa d'i oter ü karèt de régole e de pis, lur: ma kuat a ës lur, a oservai töt e portai delbù per prim... i ga pensa mia semper töt! I ga da a fa ed de sà e de là ergót, de fas di “ke brae, ke sae!”, i sa kaa sö tace nastri e franse e skartosi ritòai, issé komoc deante a i ög, a iqa de laorà delbù... po i sa sirka semper fo i posc piö 'n vesta a i bankèc e 'n sala dutrina, e i speta adoma d'ës salüdac e rieric in piasa e de ës camac dutür. Oter, invece, fis mai camà pa maestri: ke de maester ga n'ï ü sul e s'ï töt a sköla... po s'ï a tace fradei, sccec d'u pader sul in cel ...ke l'va küra e l'va manté, e l'va fa 'mparà Lü a töt! E se ergü l'völ vës piö 'mportant d'i oter, a l'sie lü servidür d'i oter; ke, ki ke sa arserà sö persokönt a l'vejèrà bötad so, e ki ke sirkerà apena 'l so post göst... ak a ës l'ötem a l'sarà portad sö a 'l volt, intrà i prim. Guai a oter, skrià e farisé, a... kuanke s'ï in màskera: oter issé brae a di ke 'ndel

cel [indel rep] a s'sa a mia det se s'fa mia kesto e kel oter laür amò: e issé, de fato, pa ga 'ndi det voter... pa ga di ase e oia a i oter de 'ndaga det, a faga ed ke l'ě skuase 'mpo-sibol! Guai a oter, farisé e skrià a do face, kuando kuri per tera e per mar pör de kon-verti ün om sul, po... kuando l'ě konvertid a l'fi deentà do olte pes de oter: lepa de brüs -à! Guai a oter... orbi ke öl gäidà i oter: e disì sò ke se ü l'güra sò 'l Dom a l'könta ne-gót... però se invece l'güra sò l'or de 'l Dom, a l'ě öbligàd! Sgüerc e balürc: könteràl de piö l'or... o mia 'l Dom pötöst, ke semai l'ě kel a fa deentà benedèt ol or ke ga di, e!? Po, disì ak, oter: “se ü l'güra per l'altàr a l'val negota; però, se l'güra per l'oferta ke g'ě sura, alura l'resta be öbligàd”. E amò: éla piö importanta l'oferta, magare, o mia pötöst ol altàr, k'i a fa deentà oferta santa, e? Buna: v'ö dic tate olte ke merès mokala fo de gürà, invece, per tra mia in bal a vànvera e a so resc ol kreadür e garànt de töt kel ke l'ě ira e göst! Ma se üli prope gürà, ki ke güra per l'altàr e per ol Dom a l'ě stes de gürà sò 'l cel: ke l'ě po semper camà so 'l padrù de cel e tera e Dom e altàr! ...I sarà dulür a per voter sapientù... ke ga sai semper töt, e dokà pagì la osta braa tasa a 'l Dom söntöte i erbe de kunsà so, mia adoma sò i spesie; po ma 'ndi kontra i precèc piö 'mportànc de la Lege: la göstessia, la miserekordia, e la fidüca d'ü parlà sul! Sarale mia keste ke i tase de pagà prima de töte i otre, e? Sedenò, s'i set ke sta atenta a spüdà fo i müsì... ma la trangót kon botép i kamei 'ntreg! Guai a oter, face de tola, ke netì so be 'l bicér e 'l tond de fo: fa negót se i ě pie de solc robàc e de prepotense! Netii so be prima de det... i osc tonc e bicér: sedenò, g'ì oia, a löstrà de fo, oter! Guai a oter, ke sömei tate tombe bele löstre de kalsina, defò: ma dedét i ě pör semper piene de os de morc e de marsunerea! Könteràl kosè, a sömeà tat ü santòm denàc a la set... e 'nvece ěs pie de tötoter deante a 'l Sijür, ke l'va ed de det, in fond a 'l kör, lü, e? Guai a oter, ke ga fi sò i so bele tombe a i proféc e i monümènc a i santòm, po disì issé “se m'kampaa noter a i so tep d'i nosc veci, noter m'avrès mia kopàd fo i nosc proféc”: e a 'sta manera ke sa rekoposì pervoskönt iscèc de pader issé brae! E adès, se i ä mia kopàd asé lur, fi oter kel k'i ä lasàd indré lur... a?! Bröte lépere e serpentù: firi komè a skampaga a 'l fög de la kondana senza fi, e? Lesim

sö be la storia... po truis voter ol vost post! Lesim sö be i parole e i fati de 'l Sijnùr, oter: “va mande lé, eko, tace proféc, tace santòm, e tace κ'i va skriv so ak i laùr gösc... e oter töc kesce ke m'i fröstì so e kesce ke m'i kopi fo, e 'l rest m'i fi skapà via disperac d'öna banda a l'otra!”. 'Ndüinim voter adès sönki ke l'turnerà so töt ol sang inocènt ispandid fo sö la tera: de 'l poer Abél, a 'l poer Saker scet de Barek kopad fo 'ntra altàr e santüare... fin' a 'l nost poer batesadür, ke 'l Sijnùr a l'läbe 'n gloria: e l'sarà po pa l'öltem, ne?! Va l'dige me, äda: kela generasiù ke ga tokerà pagà töt le! E dopo, pöl a das ke i könc i turne a pari, se Dio öl! Aa, te... kapitäl de 'l re, Gerusalèm: te, ke ta ga de a masà proféc e kuarcà so a plok i 'nviac ke ta ria ke: “So stöf” a l'dis ol Sijnùr “de trav insèm sota i me ale kompàn d'öna cosa i so pülsì, e oter ga sti mai! Buna: adès va piente ke, oter e la osta bela sità: ke la deente ü polér vöd e rupùs! E ma ederì piö ön'otra olta, finakè turnerì a löcà e a usà sö bel car “vé sà te, benedèt, a salvàm: benedèt kel ke ta ma mandet ke te a to nom de te”.

23. Kuanke i ë là a Befag, bel apröf a la kapitäl, dre a 'l mut d'i ülie, ol Gesù l'manda 'nnac du d'i so e l'ga dis issé: – 'Ndi det indel pais lé, oter... e troeri là ligac, apena de det, ön'asna kol so poledri: deslegii fo e portimei ke a me. Se po ergü i va dis ergót, oter respondiga “a n'n'ä bisòp ol maester, ma v'i manda 'ndre a söbet” –.

Difati... g'ë stac dic de l'Isai profét: “Disiga issé a la fiöla del Sion: äda là 'l to re, ol nömer ü dopo 'l Sijnùr, ol so salvad per salvaga öna nasiù: a l've lé de te pacifek, sentad so söndön'asna, kompànad d'ü poledri de animäl de fadiga, e mia de güera!”.

Kei du là i va là, e i fa kel ke l'g'ä dic lü: i ga porta là asna e poledri, i ga met sura i so mantei, e lü l'salta sö sentad so sura.

La set, ü bel muntù κ'i s'ëra trac insèm... met so i so mantei sö la via, po ergü tra so kuak fraske de pianta, e tapesa so la via. La set denac e de dre a l'asna kon sö lü i usa sö “longa eta e unür a' scet del David! Benedèt lü ke l'ria sà a ens a so nom del Sijnùr”: Saker profét. E dopo la processiù, intät ke lü l'va de det a pe 'n sità, g'ë 'n gir ispertött

öna grand'agitasiù, la set i sa dis “ki ěl, po, lü ke... e?” e i ga respónd kei ke l'g'ia dre prima “kesto l'ě 'l profét galelé, ol Gesù de Nàsaret! A l'g'ä apena dervid fo i ög a du orbi 'nsema!”...

Po, l'va de det indel Dom. E là... l'sa met dre a kasà de fo töc kei ke i ě là de det a end e a komprà, l'ga böta 'nnaria i tauli a i kambiasólc e i skapòc koi gabie a i endidür de kolómb, po l'ga usa dre issé: – A g'ě be skric so, me dige, finadè 'l Saker e de l'Isai e de 'l Geremi, “merkànc e merkansea... töc fo de ka meà”, o no; e po “la me ka la sarà ka per pregà”: e oter... a m'n'ĭ fac det öna kaerna de ladrù! –.

Indel kasì, ga sa fa aturen a orb e storc... ke 'ndel Dom i püdia ña 'ndà de det; e a 'l solet a n'na fa guarì. Ma, 'ndel ved i bei laür ke l'fa e a sent i scec k'i usa sö a fin'a là “itoria a' scet de 'l David!”... i kapi i deenta ñak verc asé, e i ga dis issé a lü:

– A te po! I sentet mia... kos'i kōnta sö, te, e?! –. E lü bel trankäil:

– Sé, k'i sente. E oter, ĭ mai lesid sö, oter, “de us de sceti, e anse a finà de kei ke teta amò... ta s'ě fac kantà i to bele kansù!”: salm 18, e? –.

Po i a pienta là, e l'sa 'nvia fo de sità vers a Betàpa, per pasà fo là la noc.

A la matina dopo, 'ntat ke l'turna det in sità, ga e fam. A l'ved là ü bel piantù de fig dre a la via; ma g'ě sö adoma ke foe, e alura l'ga fa: – L'ispónte piö fo ña ü fig, de te: ña 'st'an, ña ün otr'an! –. E la pòera pianta la seka là! I so, a ed ü laür de 'l gener... i resta ñak mal, e i ga fa lur: – Te: 'kemanera po, maledi issé de bröt ü 'sse bel piantù... e? –.

– Per fav ved a oter ü per de laursi 'mpo a la svelta. Ü... sirki de portà semper bu fröc, oter, e 'stat e 'nveren, ke g'ě mia stagù ke sküsa. E du: parli kon fidüca, oter... e firi a de piö de me: ga digeri issé a 'sta pianta “tós via de ke te, po pièntes so det indel mar!”: e kela la sa pienterà so 'ndel mar! Töt kel ke pregeri kon fidüca, l'otepèri töt! Po, tri, va l'dige me senza ěs indàc a sköla e senza mandàv a sköla: ardi be 'mpo piö 'là, oter, kel ke edi de dre a kel fig ke inötel: poa kel, finid de da i so fröc, a l'perderà e foe e ram! –

I so... i ěra skandalisàc la so part, perkè dre a 'l fig là 'nfonta s'vedia a benone... ol Dom!, a berlüs töt d'or a 'l bel sul.

Kuando ke, pö tarde, l'turna a 'nda de det a 'l Dom... intàt ke l'prèdika ga e visi kuak kapi e i ga dis issé: – Ke titol g'ët de fa dei laür issé te, e? E ki ke ta da 'l permès, ke de det, po?! –. E 'l Gesù l'ga respónd issé:

– Va foró a me öna domandina, öna sula. Se ma respondi a me, poa me va responde a oter. Disimel impó oter a me: ol batès de 'l poer Goàn... de ke banda epiel fo, e? De 'l cel, o de 'l sere? –.

Kei là i resuna 'mpo 'ntrade lur, e i sa dis issé “se m'ga dis de 'l volt... a l'ma rebekerà e alura kemanera oter g'ĩ mia kredid, e? E se m'ga dis de l'akna... oco a la set, ke: ke töc i te 'l Goàn per profét... figüres?”. E a la finfi i ga respónd:

– A... kel... intàt a m'ga l'sa mia, noter –. E 'l Gesù:

– Bon. Anse: mal per voter. Stesa manera, de me... oter preferì saigen mia, mia ira? Pensiga sö amò ü falini, a 'l Goàn. E dopo poa me va digeró ergót de 'l me permès de di e de fa. Intàt, se g'ĩ oia, senti be kesta ke: e disì sö kosè n'na pensì oter, a. Ün om a l'g'ã du sccec. A l'ga dis a 'l prim “và là a laoràm impó la me it, te, 'nkö”... ma kel a l'ga dis “g'õ mia oia, me, 'nkö”. Dopo, però, l'ga dispiàs, e l'va 'là a fa 'l laorà. Ol pader intàt a l'ga dis akà kel otr'iscet “à là te a laorà impó la me it, inkö”: e kel a l'ga dis “a, certo, pader, a 'ndo 'là söbet!”: po, però, 'ndel kap a l'va mia là. Kuaël... kel ke l'g'ã dac iskólt e l'ã fac kontét ol so pader, e? –.

E kei là: – A, pota... ol prim, po: negót de di! –. E 'l Gesù:

– E adès va l'ispiege me, ol fato. I röfià d'i tase, i done tat a l'ura, e tata braa set issé... i ga paserà 'nnac, indel rej, a tace k'i ga da a di de sé de ke e de là... ma adoma a càkole! G'ë epid ol poer Goàn, ke... truìn voter ü piö onèst e sant: e g'ĩ mia ülid kred, oter, ma i g'ã kredid tace de kei bei elemènc ke m'ã dic sö desedès. Oter invece, a kon töc i bei laür ke ĩ po est finadès, o no... àrda 'mpo, se s' dre almeno a pentis, de krèdega almeno adès, oter! Po, üli senten amò öna, a? Skolti ke. G'ëra ün om ke l'g'ia ü bel teré, e l'g'ã pientàd so la so bela it. A i ã cirkondada kondöna bela sesa, a l'g'ã skaad det la so braa büsa per ol so torc de skisà det l'öa, e l'g'ã fac sö la so bela toreta per i so arnès e koi

büs per i osei, po g'l'ă fecada via a serte kontadi... mia piö bei d'i oter, ne: ma i ă sirkac fo lü, i förtünac; e lü l'ě turnad a i so afare a ka soa, pötöst deluntà. A l'so tep de endömià... l'ă mandad ilà i so servidür a sköd la so part. Ma i kontadi... i g'ă capad i servidür ü a bastunade, ü a plokade, ü i g'l'ă a kopad fo. A la fi l'ga manda 'là 'l so scet, de faga ed ke i a perduna amò e fai resunà: e l'sa 'nkred ke almeno de kel i g'ăvrà südisiü. Ma kei là, est o' scet, a i ă fac könt ke a tö fo kel... ol padrù l'ăvrès fenid fo de sfrötai, po i ăvrès ereditad lur a 'l so post de lü, e 'n régola kola nosta lege! A i ă capad, kasad de fo e kopad sö la via: ke magare a 'l padrù i ga faa kred ke i ăra stac i briganc! Ardi 'mpo oter, adès: eperäl insä lü a faga kosè de bel, a kei disgrassiac de kontadi là, ol padrù de la it, e? –.

I ga respönd a 'l gul: – Bröc impestac... A i a farà pak fini mal! E 'l so bel ruk ga l'darà de kürà a ergüdoter piö fidét, ke l'ga dage la so bela öa, a 'l so tep göst –.

Iura amò 'l Gesü: – A, èkola, brae: l'ī dic voter. Īvri a be lesid sö, kuak völte, salm 118, “la preda κ'i kapmaster i ă skartad, l'ě deentada la cav del kantü: kesce i ă laür ke fa 'l Sijür, e noter a m'pöl adoma ke ed, po restà!”. Ĕl iskriid so bel car, o mia, e? Buna. Adès va l'dige me: a tace, ke, ga sarà portad via 'l manès de 'l rep... e l'ga eperà metid indimà a tace d'oter, κ'i a fage rend! E... oco a la preda, a skartala: ke tace i sa sceperà a 'l filù 'lla skena a töla fo, po: Dapél; ma la ga ridolerà sö 'l grupù, e i a sfracelerà sota! –.

A la bunura, kapi e kapeti i ă po kapida, ke l'ăra dre a parlà mia tat be prope de lur: e i ülia mètega adòs i ma: ma i g'ă üd pura de la set, κ'i a tepia uramai per ü profét poa lü.

24. Ü de kei de lé, ke a turnà so 'n sità i ed be 'mpo deluntà ol Dom töt intrég, i so i ga anta so ke rasa de fabrikat, a... ünek a 'l mond; e lü a lur:

– Ee, ardiga be amò öna olta, oter, ke, va l'dige me... l'ě pamò mia finid de fabrikà, ma... kala mia tat, oramai, e ga sarà piö là pa öna preda a 'l so post, là! –.

Intat, i sa senta so, sö 'l mut d'i ülie 'ndo i ă; i so, 'ntat ke g'ě pamò mia lé tata set, i ga domanda sota us: – Maester... dim a noter, se ta ölet, i g'ă de söcedi kuando, kei laür ke

...e saràl kual ol sepnàl de kapì 'l to momènt de ep̄ insà a ens e a fa finì fo kei bröc tep ke... e?—. E 'l Gesù a lur:

– Stì be atènc a fas mia 'mbroià sö... oter! A n'na salterà fo oter ke ü, a robà ol me nom e a di κ'ì ě lur ol krist e de 'ndağa dre a lur: e tace i ga 'ndarà a dre. Ederi gũera ke po senterì a di de gũere aturen, nasiù kontra nasiù e reàm kontra reàm, e karestee e te-remòc, per sonta. Ma la sarà mia kela, la osta fi. Oter... g'ivri de pati ergót d'oter, per-següitac per ol me nom ke porterì 'n gir; po, stremis mia, ja adès ja iura: po sirì a kopac! A l'sarà a ü skandol, per tace: e a edev voter a mör i sa perderà de korago po i tra-deserà, e i sa farà de 'l mal, po i ga n'farà a i oter, dre a κuak fals profét... e cao pas e cao amùr! A l'sa salverà per ol rep̄ adoma κi ke l'teperà dūr fin'a la fi. E la so fi delbù de 'l mond... la rierà mia prima ke spertöt a 'l mond töc a i äbe sentid a di fo 'l vangél de 'l rep̄, po i n'äbe est a κuak testimone, de püdi sent, ed, e kred. Dopo sé, la fi... kuando ke töt a l'sa kambierà. Però, prima, oter in persuna va tokerà ed trac impé 'ndel teré sant o' skefe profanadùr, kompàn ke l'ä sa dic ol Dapél e kompàn de 'l tep d'i Makabé, 'ndi a les sö be, oter: e alura... l'sarà ura de skapà via a la svelta, sö per i muc, senza perd ü menüt a tö sö ergót de portà dre, e meno amò turnà 'ndre 'n sità o 'n ka a fa sö i alis! Po, quai a lure, poerete lure i fomne ke speta e ke laca, in kei de là! E sti ja lé a ardà se l'fa kold o freg, e se l'ě sabat: via töc de korsa, senza ardà 'ndre: regordis be la moér de 'l Lot. E ke l'pase fo töt a la svelta, per grassia... o l'iskamperà piö ja nisù de 'l töt, de la nosta set! Ke 'l Siñùr a n'na troe det amò ü κuak onèsc, de salvai per ol so rep! Ke, tace poer kristi κ'ì salterà fo ko la pretesa de salvà lur töc... i salverà piö d'i osei spasi e d'i ka famàc de 'l desèrt ja i so kadaer! Me v'l'ǒ a dic: regordis! Kesto ke, per la nosta pò-era kapitäl e la nosta pòera set de ke. Kuat a la fi de la storia, po... a, be... alura, töt ün oter laür. M'a l'les sö be 'ndei proféc, a, Isai Saker Dapél, o no. Ol sul a l'iskolderà piö, la lüna la g'ävra piö ja 'l so carì, i borlerà so de 'l cel i stele e enc e aküe e fõlmeñ iska-denàc; e dopo a la finfi l'kompareserà öna buna olta delbù o' scet del Siñùr in cel: a i a ederà töc a kompari fo d'i néoi pie de potensa e splendùr, ke l'g'i da 'l so pader ol padrù

de cel e tera. Deante i korerà fo i so àngei ko' i so göbel a desdà fo d'i morc e tra fo d'i iv i salvac de tôte i bande de 'l mond, d'ü kantù a l'oter indok'i cei i kuarca so la tera: e kel de lé, èkola... storia nöa, per i omeņ resüsitac: a l'farà sö növ a töc i laür... növ töt ol univèrs. Töt ke, èkola. 'Mpari be de la pianta de fig, oter. Oter ga ardi be e l'si ke kuando ga sponta fo i foe sö i ram l'è primaera, uramai. Issé firi ak a ed kuand k'i söcederà kei laür ke ke m'ă dic. Ol re l'è a i porte: e de porte n'na okorerà piö, dopo! Va l'dige me: la fenecerà mia fo kela generasiü ke, senza ed a söcédega a i porte de kela sità ke kel ke m'ă dic sö ke adès! A, sigür: so mia dre a di 'l de po l'ura: kel i a l'sa nisü, ņa om ņa angel: ma adoma 'l padrù 'n cel, ol Sijür. Però va sigüre a ke i me preisü i è tôte ira, e i skadeserà adoma kuando ke i skadeserà cel e tera 'nsem kom'a i è adès; prima pötöst i 'ndarà 'ndre de 'l mar a i so muc i aküe de 'l Sordà! Pensiga po a i so de de 'l Noè, oter: e issé l'sarà ak a 'l so de de eņ insà scet de om scet de 'l Sijür. Kompàn k'i ä sigetäd a fa parì negót e a maià, biv e spusàs... finà a 'l de ke 'l Noè l'è 'ndac det indela so arka, e i s'è ņa rinkorsic kosè l'söcedia, finakè 'l so brao deslövio i ä negac töc: prope issé, èkola, i piö tance i sa rinkorserà de negót ņa a rià kel ke g'ă de rià per güdikà töc insèm e ü per ü! Alura sé: o det, o fo de 'l reņ per semper, ü de sà ü de là, öna sö öna so... opŭ a 'l so desti ke l'sa sarà guadenäd, a kon töt ol grand kör de 'l Sijür göst e bu! Stim semper bei desc, oter dokà... ke nisü l'si 'l de ke l'veperà 'l Sijür, ol vost pader e padrù! Po, sirki de kapì a kesto ke, sa ke m's'è dre, oter. Metém ke l'si a ke ura de noc a l'ria 'l lader per robàv in ka, oter: fì kosè oter: indì fo a fa festa, o 'ndi a dörmì, e? Buna: sti bei desc: ke 'l vost brao de de rëndega könt a 'l padrù l'ria prope kompàn d'ü lader... àrda te! Prope issé, va l'dige amò me. Ol padrù l'è fo per i so afare, e l'ă lasad in ka ü servidür fidäd, per teņ alurden töt e küraga la ka, i kap, i besce, i skorte: e fürtünad kel servidür, se 'l so padrù, a rià kuando l'g'ă oia lü, i a troa a 'l so post e töt be fac. A i a farà deentà ü kapo servidür, ol so ministradür generäl. Ma se kel servidür là 'nvece l'fa tötoter fo ke 'l so doér, ke tat kisà kuando ke l'rierà 'l padrù!, l'dis lü; e 'ntat a l'maiuna e l'biuna e l'lasa 'nda töt a balino... e magare l'trata mal a i oter servidür, mia adoma i besce: ga faräl kosè

de bel, ol so padrù, a rià ke lü i a spetaa prope mia, e... kel de lé a kel'ura lé? Va dige me, ke l'ga farà пак ed la strea e pagala kara: l'ga darà kel ke ga sta be a i pelandrù e a i laativ: “fo!, te, a löcà sang e skrikà dec!” –.

25. Sura ol momènt de 'l rep e de 'l gödese, l'ă köntàd sô a tate d'otre bele storie, de faga kapi a töc.

– Ol rep... a l'sarà a kompàn de kel esempe ke. G'ê des suenete, k'î tō sô i so bele fiàkole po i sa 'nvia 'là a la festa de spuse 'ndoke i ã 'nvidade: e la spusa kol so om i g'ă de rià vers a sira. Sik de lure, dokà, k'î g'ă ergót indel ko, i tō dre a la so braa boceta de öle de skorta, koi so fiàkole; kele otre sik, invece, ke 'ndel ko i g'ăvrà a ergót d'oter, magare röse e viöle ma mia servèl asé... negót öle de skorta. Kei du là... i ria piö, e i scete i sa 'ndormenta ак, a lanterne 'mpiade. A mesanóc, ergü l'vusa sô “la spusa, la spusa! Kurîga 'nkontra, otre!”. Kele là i sa desda fo... e i fiàkole i ã smorse! Kom' ěla, e, segónd voter: i otre sik, k'î g'ă dre l'öle de skorta... riscerale de restà senza a lure prima de rià là a la ka de 'l bankèt, a dagen mes a kei otre sik, ke i pians e ga l'sirka, e? Me dige de no: e kele là ga tokerà kor aturen a sirkà 'mpo de öle, a pagà o a kredet. Ma 'ntat la spusa l'ě riada a ka koi so amise e i so 'nvidàc, e 'l so om l'ă seràd fo 'l so bel ös. De-lé 'mpo, i ria aladé a i otre sik, e i pikota a la porta e i ga dis a kei de det de dèrvega fo, ke i ã 'nvidade a lure. Ma 'l padrù de ka l'ga fa, senza dèrvega fo: “A, ke g'ě bel e pie e ma manka prope nisŭ, a tàola. G'ĭ de ĭ sbaład sô ka e spusa... otre poerete?”. Buna. Sti bei desc, dokà... e kol vost brao öle semper de skorta... ke koposì mia pa ura pa de, oter! Po, skolti a kesta ke, adès. Indel rep, a l'sarà kompàn de 'ndü kastèl, ke 'l re l'g'ă de part per ü vias, e l'cama là i so servidür per afdaga i so be. A ü, metém, des bei miłù, a ün oter sik, a ün oter adoma ü: segónd kel k'î ě bu de fa, ke lü i a l'sa. Po, l'ě partid. Kel d'î des miłù... l'ě 'ndac sôbet a trafegai, ě n'n'ă guadeṇàd amò sik d'oter. E poa kel d'î sik a g'n'ă trac insèm du d'oter. Kel del miłù apena, 'nvece, l'ă fac det öna büsa indel ort, de noc, de skóndega det be benone i palankine de 'l so padrù (m'fa per di, “palankine”:

semper la paga d'ün an a servi 'l re, e, mia patatine de manca a ardà i besòc). A 'l so tep, ol re padrù l'turna 'ndre a 'l so kastèl e l'regula i kònc koi so servidùr. A l'ria ol prim, kel d'i des milù, ke l'ga n'porta là tace d'oter, per sentis a di “brao, te, servidùr fedél e pratek: ta sě stac brao kol пок ke t'đ dac indimà: adès me ta meterò 'ndimà a tat de piö e ta sěrék kontét de me, kompàn ke me so kontét de te!”. Тока a 'l segónd, kel d'i sik, ke poa lü faga ed a 'l so padrù 'l so be skhase 'ndopiäd sö... e poa lü sentes a di “brao, te, kol пок ke t'đ dac indimà... ta s'ět meritàd de ĩga tat de piö ke ta doró, e ta sěré kontét a te kon me!”. Resta l'òltem: ke l've aladé kol so miłunsi bel löster, e l'ga kònta sö a 'l so re “arda ke: soi stac brao o mia, a tēpetel a 'l sigŭr, e: ke, sedenò... l'sie ke ta m'ävreset portàd via a i brage... anse poa i ma, ne, te?”. Ma ol re so padrù l'g'ă respondid issé: “A, bröt lendenù e lenghasa elenusa! A pensà ke me skerse mia, e segónd te pretenderès a 'l pro sönkèl ke l'sarès pa me de me, ma to, magare... ta g'iet pötòst de proà töte i manere per fa rend kel ke t'ĭe dac indimà, o no... e issé fam ved almeno ü stras de n'terès, dopo! Ta ma deré indré gòsto 'l me miłù... koi brage e la kamisa, ke t' i đ dace amò me a kele: e me g'i doró a kel ke l'ě stac bu de fam ved piö tat de töc!”. Ke, a brao ministradùr, ga sarà santàd là tat d'oter de bu; ma a kel bu de kumbinà negót... ga sarà töld fo de gaiofa poa la stofa! “E me, servidùr ke maia a öfo n'na oi prope mia: fo de 'l me kastèl, te, a 'l fosk, a 'l freg... a pians cinés e a sqañà sö l'aria!”. E 'ndüini oter ga faràl kosè a kel servidùr ke po l'ävra bötàd ivià töt kel ke l'ă riseid... a bankèc e fonnine: oter ke daga 'ndre kol pro! –.

La piö forta e la piö cara de töte i so storie però l'ëra kesta ke, èkola...

– Senti ke, oter, e pensĳa sö be, dopo. A 'l so momènt, o' scet de om scet de 'l Sipùr a l'veperà fo gluriùs, kon töc i so àngei, e l'sa senterà so sö la so skapa dora de scet del re. E deante a lü i sarà fac pasà fo töc, töta la set de 'l mond, de 'l prim a l'òltem nasid e mort. E i a sparteserà fo ü de l'oter, kompàn de 'l pastùr ke l'töl fo i pegre d'i kavrù, i pegre a dreca e i kavrù a mansina. Buna. Alura l'ga digerà a kei a la so ma dreca: “Sà ke kon me, oter benedèc: ke 'l me pader a l'va da a oter de premio 'l reņ ke l'ă paregàd

lù per kei kompàp de oter... finà de 'l prim de de 'l mond; ke me, ol so scet, a g'ò ùd fam, e oter m'ì dac de maià, g'ò ùd sit e oter m'ì dac de biv... me s'ère forestér e m'iv capàd in pais, s'ère biot e m'ì kaàd sò ergót, malàd e m'ì kùràd, presunér e s'ì epic a troàm!". Kei là alura i ga digerà 'sse "A te scet: kuandemai a m't'ài vest noter, e m't'ài fac tòc kei bei laur lé, e?"... e scet de 'l re a lur "Va l'dige me, kuando: ope olta ke g'ì fac ü de kei bei piasér là ak a ü om sul ke n'n'ia de bisòp... èkola: oter m'l'ì fac prope a me 'n persuna; e adès, o' scet del padrù l'va paga". E dopo l'ga digerà a kei de l'otra banda: "Via, oter... luntà de me, maledèc, indel fòg ke 'l re me pader l'ài impiàd sò per i diàoi prima amò de 'l mond e per kei kompàp de lur. Ke... me g'ò ùd fam e oter m'ì mia dac de maià, me g'ò ùd sit e m'ì mia dac de biv, so stac forestér e m'ì tepid a la larga, so stac biot e m'ì dac negót de kaa sò, malàd e m'ì mia kùràd, presunér, e s'ì mai epic a troàm". E poa kei domàndega "A te, scet... kuandomai, po, m't'ài vest te, noter, e m'ài fac negót per te, e?". E i sa senterà a di in mala fi: "Va l'dige me: ope piasér ke g'ì mia fac a ün om indèl so bisòp... kel piasér lé, s'ère me a igen imbisòp!, poa iura ke pikae a la osta porta e oter ma disiev issé alavelta ke... va okoria negota, a oter! E adès, per voter a g'è adoma la eta del Kai, senza konsolasiù e senza pas, tóta pura e skapà via de 'l Sijùr". Issé po, via tòc: kesce ke a 'l so patì [sensa fi], e kei là a 'l so gudi [sensa fi]. ...Sabat o lönedé ke l'söcedè ...i page i è do: òna per ki ke a ütad, ün'otra per kei oter.

Ko Intesés : ÖLTEMA SENA – TRADIMÈNT

26. Dopo tòc kei diskòrs ke... ol Gesù l'ga dis issé a i so:

– Buna. A l'si benone a oter, uramai, ke deké du de l'è la festa 'lla Paskua, e dokà... o' scet de om scet de 'l Sijùr, i g'ài de faga la so braa festa, kei là! – ...À po te a kapi!

I kapuriù de prec e konfratèrnite koi eci ke kònta i è là a parlamènt indel so palàs del kapoprét, ke kel an là l'è 'l Kàifa; e i stòdia sò la manera d'ìga 'ndi ma 'l Gesù kon kuak imbroi, de fal mör. Però i sa dis "prima d'i feste: sedenò 'l ve fo ön'otra riolusiù, ke!".

Ol Gesù l'è là a Betapa, 'ndela so ka del Simù ke l'ài guarid lù de la so lebra. Ga a là

apröf öna fomna, kondü vaseti de alabaster pie de präfööm de kel kar asé... e ga l'fa fo sö 'l ko, 'ntat ke lü l'ë sentäd so a tàola. I so de lü, a ed ü laür issé... куакдү i sa skandalisa ак, e i fa: – Öö là, po! A fa... bötàl via issé, e!? A s'püdia endel fo a bele palankine, de daga fo a i poerèc, dopo –. Ma 'l Gesù l'ga fa:

– A fa, po... daga 'mpas a kela fonna ke, oter... e? M'äla mia fac ü bel laür, a me, le, e? Oter, de poerèc firì semper a tep a ütàn asé... v'l'ä sa dic a 'l Mosè, o no; ma le la ga sa... ke düreró mia semper me, ke. La ma ons sö 'nkö... perkè ga sarà mia tep asé dopo. E va dige issé, me: in töt ol mond indokè s'predikerà fo 'l vangél de 'l rep... a s'könterà sö a kel ke la ma fa le a me ke 'nkö –.

[Gä onsiela sö 'l ko... a 'l re de 'ndomà, magare, le là?]

Alura... ü d'i so dudes, ol Güda Skariòt, fo d'i stras, a l'va là d'i kapipréc e l'ga dis issé kuat k'i ga da se l'ga l'fa capà lü. Kei là i sa 'ntend per trenta palanke darsente (mia de kele romane d'i miù de sura, e: ebreè, keste ke): e dokà, de adès a 'nda innàc... lü l'sir-ka 'l momènt bu de dagel indimà. Issé, kompàn de 'l Gosef là indel pos... l'ë stac endid d'ü d'i so, a prese de laorét in kadene.

Ol prim de d'i pa senza leàt, i so i ga a là apröf a 'l Gesù e i ga fa:

– Ölet ke m'ta parege 'ndoè, po, te, la to sena de l'apèl, e? –.

E lü i a manda 'nnàc in sità d'ü tal, a digä issé “ol nost maester a l'ta manda a di: ol me tep a l'ë ke, oramai: foró la me Paskua lé de te, koi me amis, me”.

Kei là i fa kompàn ke l'g'ä dic lü... e i parega so per la so braa sena kol apèl.

A la sira, dokà, l'sa senta so a tàola koi so. E 'ntat k'i maia, a l'fa:

– Ü de oter ke... a l'ma tradés, adès –. E kei là, töt pek e dispiasic, a domandaga ü per ü “sarès me magare, kel... e, maester?”. E lü, persokönt:

– A l'ä sa bel e decidid, e metid det la so ma 'ndel tond insèm a me, kel: salm 41! E issé ün om, o' scet de om scet de 'l Sijùr ga toka pa(t)ti. Ma guai a lü, poarèt a lü kel oter om, scet de om e scet de diaol, ke i a tradés: a l'sarès istàc mei per lü d'ës mai pa nasid !

E... poa l'Iskariòt a l'pasa fo a digä “soi magare me, e, te... 'l me gran maestro?”.

E 'l Gesù a lü: – Ma! Dil te, se ta sěréť bu, a... Me g'ǒ negót kontra de te, ta kapese ak, po ta perdune, me –.

Po, intát k'i va aante a maià, 'l Gesù l'tö sö 'ndimà ü pa, a l'ga dis sö la so bela benedisiù, i a scepa sö, po l'ga n'da fo ü capèl per ü, a di: – Capì ke oter, e mai kel pa ke... so me'n karne e os... ol vost brao maià per töc i osc de! –.

Po, l'tö sö ü kales, e dopo la so braa benedissiù amò ga l'pasa a lur, a di: – Tò... bìi a töc ke: l'ě 'l me pato növ de la festa kol Siñùr... ol me sang ispandid fo per töc, per laà so töc i pekàc! Est... kom'a l'ě bèlfà, kuanke va disie “ki kè òl mia maiàm me, ki kè biv mia 'l me sang... kel, a l'ě mia d'i me”, a!/? –.

Ma pa nisù i g'ǎ fac dei domande sönkei laür lé; dokà, a la fi, i kanta per be i so tri o kuater brae salm de gloria po i sa 'nvia 'là per ol mut d'i ülie, de pasà fo la noc.

Ol Gesù l'fa: – A... stanòc sa skandaliserì töc de me, oter! Ma l'ě skriid so a bel car indel Saker: “bastuneró sö 'l pastùr, e i sa spantegerà fo töte i so pegre”. Però, dopo me turneró ke de oter e ma trerì amò [kompàn de iura] so 'nde nosta Gálelea –.

Ol Piero l'ga fa: – Aa, me, poa se töc i oter i ta pienta ke... me ta pienteró mai per-tokǒnt, me! –. E 'l Gesù a lü:

– Àda, te, ta l'dige me: l'kanterà 'l prim gal, e tre olte te ta m'evrét oter ke pientàd ke, me –. E 'l Piero: – Na mai, po: pakà se g'ěs de mör insem a te, ta pienterès mia lé, me! –

E dre a lü stes i oter... ke adès però i ěra là 'n des, piö lü.

Ol Gesù l'va de det indü kap cintàd, k'i ga dis ol Gesema, e l'ga dis a i so ke l'g'ǎ dre:

– Sentis so ke, oter... ke me 'ndo 'là 'mpo, a pregà –.

Po l'sa tra dre Piero e i du scec de 'l Sebed: e kei... a i a ed ke l'va dre a deentà smört in faca, e skuase ak a tremà töt. A l'dis:

– Aa, so prope dre a mör, adès g'ǒ piö pa i forse adòs. Stì ke, oter... e stì desc! –

A l'fa kuaq pas amò, po l'sa böta so long e trac kol müs indel'erba, e l'prega:

– A, te, pader: se apena apena s'pöl... tòm via kel kales ke... ke g'ǒ amò de biv! Però, ne... bieró kel ke ta ölet te, me... e negót d'oter! –.

A l'turna là de kei tri là... e i dorma samò! A l'ga dis: – E issé, po... sǐ stac bu ña de sta desc òn'ureta? Stìm bei desc oter, e pregi de borlà mia det in tràpola: ke l'è mia kuestiù de mùskoi, ke... ma de speret pront! –.

A l'sa sluntana amò òna olta e amò òna olta l'prega: – Pader... Se prope g'ò de kasà so a kestò ke, de bukù... s'fage pör kompàr ke ta òlet te –.

Turna 'ndre... e tróei là amò töc indorméc, koi òg inkolàc so. I a lasa sta, l'sa sluntana amò e amò l'prega kompàr de prima [e dokà... ergǔ l'dörmia magare koi òg... ma mia de l'töt koi orege]. Po l'va là, e i a desda fo töc, a töi 'n gir ü falì, ñak:

– Ee: dörmì semò? Cèrtosa, posì... oter! Intàt a l'sa fa l'urare göst, e ergǔ ke l'ga e me-tid indimà a i òok de bu asasi! Sö, dokà... in pe, oter ke, dèm! L'è ke uramai... kel ke l'ma bel e endid fo! –.

L'è dre amò a parlà... ke l'ria aladé l'Iskariòt, e dre a lü ü muntù de set ko' sbade e bastù, spedic ilà d'i kapipréc e d'i ansià. Ol tradidùr a l'g'ia fac ved ü sepàl, de capà kel ke l'ävres basàd sö. E dokà... l'ga sa fa adòs a 'l Gesù e l'dis “cao, te... maestro” po i a basa sö. E 'l Gesù a lü: – A, èkola: ta sèt ke poa te, amis! –.

Kei là i sa böta aante, i ga met adòs i ma a 'l Gesù e i a liga sö.

Ü de kei k'i è là kol Gesù, l'ga roba fo òna sbada a ü de kei oter... e skuase l'ga tranca via òn'orega a ü d'i servidùr del kapoprét. Ma 'l Gesù l'ga fa:

– Mèt via 'ndel so föder kela sbada lé, te! Ke, a dovrà kei laür lé, s've a kopàc! O sa 'nkredet magare ke, a pregà 'l me pader, g'ävres mia ke söbet oter ke dudesmela àngei a disposisiù koi so bele sbade fiamente, me, e? Ma alura, però, faresel po komè a söcéd, kel ke l'g'ä de söcéd, e ke l'è a skriid so bel car indei skritüre sante, e?

Po l'ga dis issé, a kei là epìc insà a töl: – Sǐ epìc insà a töm... ko' sbade e randei! Ma... s'ère mia là per tri de a 'l Dom a predikà, me, a... e oter là m'ǐ mai ña 'nvidàd a epev dre, oter, a?! A, sé, prope: issé... i deenta ira i so parole d'i proféc! –.

Alura, 'n kuatr'e kuatr'ot... töc i so i a pienta là e i sparés de 'turen. E prim de töc kei tri là ke i ña po est a tat be, ñak, a la so braa trasfigürasiù kol Mosè e l'Eli, ne...

Kei là κ'ì ã capàd ol Gesù i a porta 'là de 'l kapoprét ol Kàifa, 'ndok'i s'èra trac insèm samò a skrià e ansià, a spetàl là.

Ol Piero, lü... l'g'èra 'ndac dre 'mpo a la larga fin'a là a 'l palàs de 'l kapoprét, po l'è 'ndac a de det: e l'è là sentàd so 'n mes a i oter servidùr, per ved kom'a la a a fini.

Kapipréc e tribünàl süprém d'i Gùdé... i sirka ergù κ'ì ga kònte sò ergót de gros kontra de lü: ma i ga ria mia, jak'a pagà tace fals testimone. Però, a la fi, i n'na troa du ke i ga dis issé κ'ì ã sentid be lur a di sò bel volt ke lü l'èra bu de bötà so 'l Dom deperlü, e de fan sò ü növ in tri de. A l'lea sò in pe 'l kapoprét e l'ga fa a 'l Gesù:

– A g'èt negót de respònd... te: sentet mia kos'i ta fa kareg, kei lé, e? –.

E 'l Gesù... moco. Alura 'l kapoprét:

– Dèrv fo la бoкa, dokà, perdiol... ke ta sèt semper dre a cicarà tat, te! Dil sò be ke de nàc a 'l Sijnùr e a töt noter, te... se ta sèt te 'l krist, o' scet de 'l Sijnùr! –.

E 'l Gesù: – Buna. T'l'èt dic a te, staolta. Me, per me, ta dige apena kesto ke: sèt bu de les sò 'l Dapél te, “ederi a prest o' scet de om... sentàd so 'n banda a 'l Dio ol piö fort... a rià so de 'l cel in mes a i so néoi”, e? T'l'èt camàd sà prope te, a gùdikàt te, prope adès –.

Alura kel là, skritüre sante o mia, l'sa strepa so ü tok de estit e 'l vusa sò:

– Æl bestemiàd... sé o no?! L'ì sentid töt! Ke testimone ma okorerai amò, e? Disi kosè oter, a? –. E kei oter là de det: – A l'g'ã de mör! –. E i a spüda sò 'l müs, i a pika, i a scafuna sò e g'è a de kei κ'ì sa dièrt a faga 'ndüinà ki ke g'ã dac òna bela pesada de dre.

Ol Piero dokà l'è là sentàd so de fo 'ndela kort. Òna serventa la ga pasa fo apröf, e la ga fa: – Poa te ta ga 'ndet dre a kel galilé là... ne, te!? –. Ma lü l'ga dis bel car de no, de ante a töt: – ...Köntet sò, po, te, e? Kapese mia, me! –. E l'sa 'nvia 'là vers a 'l purtù. Delé 'mpo, i a ed là òn'otra olta la serventa, e la fa amò: – Kesto ke... l'è ü de kei de kel là, de 'l Nasaré –. Ma lü pront a l'dis de no òn'otra olta, e bel fort: – À là, a te! Diget ki, po, te... ke l'kopose jak, me!? –. Alura, delé ü momènt, i ga sa fa aturen du o tri e i ga dis sò 'l müs: – Prope, ta sè a te ü de kei là: a sent kom'a ta parlet, s'ga skapa mia! –.

Ol Piero... l'sa met dre a tra so mòkoi e a gürà: – V'ò dic issé ke l'kopose mia, me, kel

là... kandelòstrega! – A l'sòmeerès ja lü kel del fato, mia ira? Kel Piero là ke l'ia camàd ol Gesù propiamenta “scet del Sipur in karne e os”...!?

E, per ol gal... l'è ura de fa sö la so kantadina: ke 'ssé po 'l Piero l'sa regorda de kel ke l'g'ia dic ol Gesù “prim de prim gal l'avrà kantàd, e tre olte ta m'evrét sa rinegàd, te”. E, riàd a skapà de fo... l'sa met dre a pians, mes disperàd.

Ma adoma mes, per so e nosta grassia!

Ko Intesèt : ENERDE SANT

27. L'è matina, e issé i pöl po troàs insèm ü bel nömer de kapi d'one gener, a metes dekorde be kos'i g'ä de fa a régola de lege, de töl fo öna buna olta per töte.

Po, inkadenàd sö bel sald i a spünca de fo e i ga l'mena là a 'l goernadür romà, ol Pilàt.

Alura l'Iskariòt, kel ke l'l'ä fac capà... a ed ke l'è stac kondanàd, e nvece de liberàs a l'sa lasa menà via, a l'sa pentés e l'ga porta 'ndre a i kapuriù i so trenta palanke darsente... a diga “so ü disgrassiàd, ke o endid ü poer inocènt, e mia ü brigànt ke metia 'n perikol ol Dom! E adès, se l'g'era almén impó resù lü кнак de fa... adès oter ke rep, per noter... per voter!”. Ma kei là, normàl, i sa na frega tat: i ga dis issé k'i è afare so de lü, de 'nda a fas benedì, po, ke la so braa paga de profét, per ol be fac a la nasiù, g'l'ä üda... e kel oter là l'è pagàd a trop, per ol nisŭ ke l'è! Lü, bötade so là 'n tera i palanke, l'va via e... l'sa teka via! Kei là, koi so monede, sikome ke i ëra prese (спорк) de sang (e 'n fi d'i könc do palanke in krus) i a met mia det amò 'ndel tesór, ma i krompa, là in banda a la al de 'l fög, ü kap k'i ga dis “kel de fa sö i vas”... per sotrà i forestér: e dokà, prim ol poer Gùda, prope; ke issé, ol kap a l'ä kambiàd nom, e l'sa cama amò 'nkö “ol kap de [l'prese de] l' sang”. E issé, èkola, l'è deentàd vira amò a kel k'i ia dic i proféc, Geremi po Saker... ki ke l'è bu de lèsei sö.

Ol Gesù, dokà, l'komparés là deante a 'l goernadür, k'i a 'ntèroga: – Te... ta sareset ü re per i Gùdé, alura: kel k'i ölerès lur... tat pa a gratis e miràkoi, e negót de tase? –.

E 'l Gesù: – Ta l'diget te, kel –. Ma l'dis sö piö negót, intàt ke kei oter là i ga gòmita adòs i so aküse kontra de lü.

Ol Pilât, alura, l'ga fa: – Sentet mia kuace laür k'i ta fa kolpa kei là, te, e? –.

Ma 'l Gesù... amò ña òna parola; issé ke 'l Pilât a l'resta ak.

Ope olta, a i so feste grande de lur, a Paskua, ol goernadùr de solet a l'ga lasaa 'nda ü presunér, kel k'i ülia la set. A l'g'ã 'n presù, a 'l momènt, presempe, ü brigànt kòposid be de töc, ü Baràb. Ol Pilât dokà l'capa l'okasiù, e l'ga usa sö a la set:

– Üli ke va lase 'nda ki, per la osta festa granda, staolta: ol vost brao Baràb... o kel Gesù ke ke camì ü krist, e... poer krist a lü?! –. I a l'sa be a lü, k'i g'l'ã portàd lé i 'nvidiùs e i röfià: ke, la so moér la g'ã apena mandàd a di de ĭga negót a ke fa kon kel santòm lé... la g'ã üd ü bröt insòp, per lü, ü bröt presentimènt, le.

Ma uramai... töc i kapuriù e i oter a i ě decis, e i fa respònd la set k'i òl fo pötòst ol so brao Baràb, ke i a fa deentà a ü patriòt. E 'l Pilât:

– E n'na fóroi kosè... de 'sto Gesù ke, de 'sto profét e guaridùr... me, e? –.

E l'sa sent a usà sö de tace... de töc: – Mètemel sö in krus... kel lé! –.

– Ma... ä! po fac kosè de mal, a... de kopàl? –. – In krus... sö sö la so krus! –.

Ol Pilât, a ed ke n'na guadeña negota e anse 'l bordèl a l'kres... a l'sa fa portà lé 'mpo de kua, e l'sa laa so i ma denàc a la set, de fas ved be de töc, in kel bakà lé, e l'ga dis sö bel fort: – Me responde prope mia de kel sang ke! Pensiga 'mpo oter, se prope! –.

E la set, là so: – Ol so sang... sö 'l nost ko e sönkèl d'i nost iscèc! –.

[Laür ña de kred; e ergü magare l'pensa delbù “prope kompàp de 'l sang de l'apèl sö i noste porte là 'ndel Gito kela noc là... l'öltema”...?]

Kelkelè, l'ga lasa 'nda 'l so brao Baràb; po, dopo l'öltema proa a fal fröstà a sang... de fagen ved delbù 'mpo: ma kei là i a reklama amò lur “brao... te! T'ët fac noanta, adès fa poa sento: sö la krus, in krus!”... a l'ga l'da 'ndimà, ol so Gesù, per tekàl via 'n krus.

I soldàc del goernadùr alura i porta det ol Gesù 'nde kaserma, e i ga fa da spetakol a 'l regimènt. I a kaa fo, i ga met sö ü mantèl de komandànt, i ga met sö sö 'l ko òna kuruna/kapèl de spi, i ga met indimà òna kana seka po i sa 'ngünika so deante a lü, i a sker-sa “ta salüde, re d'i Güdé!” e i ga spüda adòs, i ga tö fo de ma la kana, i g'la pika sö 'l

ko: diertimènc de naia, e...: negót de persunàl. E a la fì, i ga kaa fo 'l mantèl ros, i ga kaa sò amò i so du laùr, po i a porta via vers ol post d'i krus, apena de fo de la cinta d'i müre. Intàt κ'i a de fo i ed ü tal, ü Simù de Siré, e i a òbliga a portà la so krus de 'l Gesù: ke lü... g'la fa mia a portà lü la lepa kompàn de 'l Isàk a 'l so sakrefese. Po, riàc sò' spuntù κ'i ga dis “ol golgot”, ke 'l vòl di krap pelàd, i òl daga de biv impó de i mescàd sò kola fèl: lü 'l sa lasa a stent banà i laer seràc fo, ma n'na òl mia.

Finid de tekàl sò sò la so krus, i ga met sò sura ü kartèl κo' skric sò ol so perkè l'è tekàd ivià 'sse: “kesto ke l'è 'l Gesù, ol re d'i Gùdé” (...a la bunura: kompàn κ'i ìa sa 'ndüinàd kei brae re là forestér a Betlèm!).

Insèm a lü i n'n'ã tekàc ivià a du d'oter, du brigànc, ü de sà ü de là...

I pasaa fo 'n tance sota i so krus a 'ngöriai, e là deante a 'l Gesù i menaa 'l *ko* e i ga di-sia “te, a... ke ta desfèt sò 'l Dom, e 'n tri de ta l'fet sò növ... sàlves te adès, pötòst! É so 'lla krus, te: scet de 'l sipùr... d'i οκ, a!?” E poa tace d'i kapuriù, 'ntra prec e skrià po eci, i a tüia 'n gir a diga “a n'n'ã salvàd tace, a sentel lü... e l'è mia bu de salvàs la pel. Ke bel re, per noter! Aa, però, se l'salta so d'la so bela krus... adès sé, ke m'ga kred! Po, èrel mia ü bejamì de 'l so gran pader, lü ke, e? E dokà, i a libere 'sto so bel pader, adès, de brao, o no! Bibia a kesta ke: lü, ke m'la faa sò tat longa, a proféc e sapiensa! Ke l'ga te-*nia* tat a kòntà sò ke l'è be scet kar de ergü, lü!” E finà i du ladrù tekàc via 'mbanda a lü i ga daa dre a 'sta manera; o magare, almén per ü... l'èra pötòst òna disperassiù, e i a sfì-daa... ke l'isperaa amò?

Sò 'l mesdé, a l'deenta fosk tötaturen, e issé fin'a i tre ure.

Vers i tre, ol Gesù l'vusa sò bel fort “Eli... lemà... sebaktani”: ke l'vòl di “Sipùr... poa te... ma bandunet?”. [Laùr a 'mpó fo de 'l normàl: l'ã mia dic “pader, papà”, staolta.]

Kuakdü a sentel i dis ke l'cama 'l profét Eli e ü l'va a tò sò òna sponga, i a puca det in-del[a so akua e] asit [κ'i g'ã dre de biv; o pötòst l'è 'l bierago 'mpo drogàd κ'i faa sem-per sò serte brae done, per kompassiù prope d'i kondanàc a mort], a i a 'nfilsa sò söndö-nan la nca, po l'sirka de fal biv: e ergü i dis “dèm a ed... se l've so delbù l'Eli a salvàl,

magare”. Ma... l've fo òna skosa de teremòt: ol Gesù l'tra fo amò òna gran vus, po l'mör.

...Grassie a 'l cel, fenida delbù la so kareana, staölta. E amen!

Ol kapità e i soldàc κ'i ga faa la guardia... a sent ol teremòt, e a ed kel ke söcéd là a 'l fosk i sa stremés ke oter, e i sa dis issé “aa... ma alura... kesto ke l'ëra delbù ü scet de куак dio... kom'a i a skersaa kei là! Poerèc a noter... adès!”.

Ma a kœtai prest a l'urna fo 'l sul: e issé, via töc, morta lé.

G'ë là a куак fomne, apena 'mpo l'luntà d'i krus, κ'i ed töt: a i ë de kele κ'i g'ë epide dre a 'l Gesù finadè la so Galelea, a staga 'mpo dre a tepel: kompàp de la Maria de Màdela, la so mader del Gakomi e del Gosèf, la so mader amò d'i scec del Sebed...

A l've sira, uramai; e l'ria lé ü ssior, ke poa lü l'ë deentàd so amis de 'l Gesù.

A l'ved... po l'va là de 'l Pilàt a sirkaga de tö so ol korp de 'l Gesù, per sotràl: e kel là l'komanda de dagel. Ol Gosef a i a tra so, i a 'nturca det indü lensöl biank (ke, i so du stras a i ë sparic, abeke 'mbrombéc de sang) e i a met det indela tomba nœa ke l's'ia fac iskaà lü det inde' preda de 'l mut: i ga fa ridulà deante òna gran preda denàc a 'l büs, po i va via. I sta là amò 'mpo sentade so de fo la Madelena e òn'otra Maria [kola so mader de lü] e amò ü per; po, ga toka 'nda via a lure: l'ë sabbat sant uramai, e skuase a noc.

A la matina dopo, abeke l'ë festa, i sa troa là de 'l Pilàt i solec kapuriù, e i ga fa:

– Kapo: a m's'ë regordàc ke kel bröt impustür là ke t'ët tekàd via ier... de iv a l'kõn-taa sö ke dopo tri de... a l'urnaa 'ndre d'i morc, lü! Fàga fa te be la guardia per tri de... là 'ndoke i ävrà metid so i so, dokà: mia κ'i ma l'porte via, po i ga kõnte sö a töc ke l'ë resüsitàd delbù; ke issé... a m'sarès töc indü pastis piö bröt amò, dopo! –.

Ma ol Pilàt a l'ga fa: – G'ï be a oter i oste brae guardie, o no! Pensìga oter, e metìgen là kuate ke üli finakè g'n'ï oia oter –.

Kei là i ë 'ndac là lur, i ä sigilàd be benone la preda a 'l mut, po i ä lasàd là i so brae guardie. ...Töt de sabbat; anse: a Paskua! ...Ña se l'ëra la so tomba del re!

Ko Intòt : DOPO LA SO PASKUA DE LUR EBRÉ

28. A 'l de dopo amò, smorse i stele dopo la so festa, a la prima matina del prim de de la setimana, la Madelena e òn'otra Maria i va là a ed la tomba. Kom'i ria là, in kel momènt lé... la tera la trema amò e la sa spaka fo 'nsà e 'là, a 'l Dom a l'sa strasa sò 'ndel mes ol tendù de 'l tabernakol: oter ke la ssierpa del kapopret a 'l procès gupinada! Aturen, i sa derv fo tate tombe e tace santòm i turna kompàn de iv per ü momènt, kompàn se ergü i ës desdàc fo e camàc, e i ga komparés a tata set in sità! E ün angel l'ria so de 'l cel a a ridulà via la preda, po l'ga sa senta so sura. L'è stes d'ü sòmelèk, estid sò töt de biank kompàn de niv. I guardie ke g'è là i sa stremés asé e i resta là kompàn de tace bakalà, prima de tō sō e filà via... intàt ke i done i kor là a la tomba erta!

Ol angel a l'ga fà, a i do fomne: – Mia pura, otre! A l'so, me, ke sirki 'l vost Gesù, kel κ'i ā metid sō 'n krus. Buna. Ke l'g'è piō. L'è turnàd viv, kompàn ke l'ia dic issé be. Sà ke a ed, otre, ke i a est be 'ndokè i ia metid so 'l kadaer. ...Est? E adès po, kurì là d'i so kompàn a diga issé “l'è turnàd viv, e l'va speta 'là in Galelea: a l'troeri là!”. Èkola: me v'l'ō dic car: kel ke de ier a l'sa cama ol krofefese... de 'nkō l'sa cama ak ol resüsitad –.

Kele do là... pientada là de korsa la tomba òda (ke i guardie i èra sa bel e tead la kor-da a 'l rumùr e a' scarù...) i sa 'nvia là sòbet a portaga là la sorpresa a i so amìs.

Intàt κ'i va, ga sa fa 'nkontra 'l Gesù 'mpersuna, e l'ga fà: – Sō alegre, otre! –.

Lure kuando i g'è aprōf i sa bōta so in senōc e i ga 'mbrasa fo i so de lü, de senōc... e i pians e i griņa töt insema. E 'l Gesù a lure:

– Mai pura, otre! E adès, indì: 'ndì là a faga saì a i me amìs κ'i sa porte 'nso 'n Galelea, κ'i ma troerà là: ke, l'è mia tat salüte, a fas ved amò de tōc ke aturen, noter, issé prest; e nisŭ ke i vōl kredem: prope amò kompàn de kuando ke so nasid ke aturen... po kuando ke so riad insà! –.

E i so brae guardie, po...? A, kele... apena κ'i sa rend kōnt de la sitiüasiù, i kor det in sità a faga repòrt a i so kapì, kel κ'i ga ria a kōntaga sō. E dokà... riüjù de gran kapì òn'otra olta, ke, pensàd sō e parlàd, i ga da òna bela manca a i so brae soldàc po i ga dis

issé de kōntà sō 'n gir ke g'ě ep̄id là de noc i so amis de lü e i ã fac i so komoc kol ka-daer; ke, a 'l goernadür ga 'nteresa ña negót deltöt, però semai i ga pensa lur kapi a kel, èkola. Kei là, met in skarsela i do palanke, e kōnta sō precis: ke issé po... sa l'kōnta sō amò akà 'nkö, de куак bande: kontéc lur... k'i ga teñ a fa sai issé be d'i pagàd do olte: per fal mör, po per fal restà mört!

Issé, kom'a l'ě, komanolè... m'ga sa k'i ã mia sotràd de skundü i so amis de lü (kom-pañ de 'nvece ol poer Goàn, senza l'so ko) e k'i l'l'ã mia fac ispari i so aersare.

Ma sa n'kōnta sō a dei otre, ne: e ge n'ě öna... ke la ölerès mört in krus ergüdoter a 'l so post de 'l Gesù: e la ma piaserès ak a me, se i problém ke la sa tra po dre i sarès mia piö tace de kei ke la ölerès iskià! Storia... ke la ga farès fa öna figüra impó men vergu-pusa a tance: de 'l Pilàt, a i kapi, a i guardie; e a i so amis de 'l Gesù, k'i ě stac... eroe a l'inkuntrare, testimone de kom'a l'ě 'ndaca la facenda.

Anse... ma sarès a piasid tat püdi kōntà sō ke l's'ě descodàd so lü persokōnt de la so krus, e ke g'ě riàd là apena 'mpo 'n ritàrd ol so bel iskuadrü de àngei a met in riga töc... Po anse amò: ke l'ěra ñak nasid d'öna dona, lü (dis-iel mia prope lü “nisš nasid ke de dona l'ě piö grand de 'l Goàn”... e?), ma riàd so drec de 'l cel (e mia d'ü gröm de tera kom-pañ de l'Adàm: ün otr'iscèt ña de om ña de dona) e ke l'g'ia mai vüd ña fam ña sit, e cètera... e poa ke l'indaa 'nnac adoma a kolp de miràkoi, kōntra i so aersare. O ma sarès almén piasid tat de kōntàv sō ke, resüsitàd, a l'g'ě komparid söbet a i gran prec e a 'l proküradür romà, kōnvertic a l'ato (o mörc là stekic)!

Ma... v'l'ö a sa dic be de 'l prensepe: oter sī liber de krèdega o krèdega mia, a kel ke me v'ö kōntàd sō finaké: e me però v'ö kōntàd sō kel ke ö est e ö sentid me de precis ...e mia ergót ke ö inventàd me o kopiàd so de куак d'otre bande!

Kelkelè... e dätela e mandätela, s'turna töc a öna tomba söbet vöda, e a lü mört e amò 'n circolassiù.

...I so öndes dokà, i va 'l'ã 'n Galelea, 'ndoke l'g'ã fac sai 'l Gesù. E... i a ed là amò!

A edel, i sa 'ngünika so: ma i ě po mia tōc tat persuàs deltōt, ne.

Ol Gesù l'ga sa fa isì e l'ga dis issé:

– Forsa... tokim, e fím καακ domande, oter... ke n'n'ivri be, a!/? Po, dokà, decidis a fi-dàs deltōt, òna olta buna! Ĝa krederi, o no, adès, ke so de la banda de ki ke pōl tōt... ma prope tōt! Alura, adès ispandis fo per tōt ol mōnd, oter, e fis tace amìs despertōt, po pur-tiga 'l nost bel vangél a tōc i scec de 'l nost pader, kom'a so scet me, e v'ǒ fac deentà scec a oter kompàn de me! E a tōc indokè 'ndiri ga firi 'mparà tōt kel ke v'ǒ fac imparà me a oter! Po, tepì semper be a ment: me ga so... ga soró semper me kon voter... ακ a edem piö issé, fín'a 'l so tep ke ol pader in cel l'ǎ fisàd de troàs amò tōc insema. Adio! –

A digeri, adès, magare: “Finida ke, la storia?”...

Tōt isbalàd! Storia oter ke erta!

E ga sī det a oter, ne: almeno a sèntela amò 'nkō, e a sirkà de ke banda sta, oter.

Regordis be: l'ǎ dic issé, lü: “'ndoke n'n'ě du o tri k'i sta 'nsem a me nom de me... lé ga so a me: e se m'sa met dekorde de sirkaga ergót a 'l me pader, ol nost pader ma l'da!”.

E dokà: a noter.